

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

Priloga se vam, da kupujete in naročate srednje državne razredne loterije za novo 41. kolo v glavni planinski kolekturi. Vrelec sreče, Ljubljana, Beethovnova ulica 14. Zrebanje 1. razreda se prične 11. oktobra t. l.

4 sprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05 — Izhaja vsak dan s jutraj razen posebnosti in dneva po prazniku

JUVENEK

Cek. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.549 za inzerate. Sarajevo št. 7563. Zagreb št. 39.011. Praga-Dunaj 24.797. Uprava: Kopitarjeva ulica št. 6.

Kaj bo storila Španija

Mnenje, da je prišlo šele v 20. stol. v navado, da se velike sile polastijo tega ali onega ozemlja brez vsakega pravnega naslova in brez napovedi vojne z nepričakovanim udarcem, je seveda napačno. Takih napadov je polna vsa zgodovina, posebno pa nova doba, ko si je velekapitalizem začel osvajati kolonije v velikem obsegu in si skušal zagotoviti pot do njih po raznih pomorskih opirališčih, ki jih je bilo treba iztrgati njihovem gospodarju. Tudi angleški imperij se je posluževal tega sredstva od Cromwella dalje in je tako prišel v posest vseh svojih najvažnejših utrjenih postojank na potih, ki vodijo v svetovna morja. Te točke so: Gibraltar, Malta, Ciper, Aleksandrija, Sues, Aden, Singapore in Hongkong. Vse so bile zavzete s silo tako rekoč brez noč in pod raznimi pretekami, kakor jih poznamo vse polno v diplomatični zgodovini evropskih velesil. Pri tem ni igralo nobene vloge, kakšen politični sistem je bil v osvajačevi državi ob teh prilikah na krmlu.

Gibraltar je zavzel angleški admiral Rooke leta 1704, ko je bila izbruhnila med francoskim kraljem Ludovikom XIV. in avstrijskim cesarjem Leopoldom I. 13 letna vojna za nasledstvo na španskem prestolu. Takrat je Anglija stopila na stran tistega, od katerega si je obetala pri razdelitvi plena največji dobiček in je na ta način pripravila Španijo ob Gibraltar, od Francije pa je dobila velik del njene posesti v Severni Ameriki. Španci so se dolgo trudili, da bi dobili Gibraltar nazaj ali po mirni poti ali pa s silo orožja; ko se je Anglija nahajala v vojski s svojo severno-ameriško kolonijo, so Francozi in Španci, ki so podpirali upornike, napadli Gibraltar z vojsko 40.000 mož na kopnem in s 47 velikimi ladjami morja. To je bilo leta 1780. Napad pa se ni posrečil in Angleži so takrat izpomenili Gibraltar v nezavzetno trdnjavo, ki je nihče več ni mislil Angležem iztrgati iz rok. Danes, ko je postalo najmočnejše vojno orožje letalo, Gibraltar ni več točka, ki ne bi se dala zavzeti. Če bi Anglija ne bila več gospodar gibraltarske visoke pečine, bi postal za njo Sueški prekop brez vsakega pomena in bi ji bila sploh zaprta pot v dežele vzhodnega Sredozemnega morja, do katerih bi se mogla v takem slučaju preriniti samo po kopnem skozi Srednjo Evropo.

Po sestanku, ki ga je imel v dni nemški državni vodja s španskim ministrom Suerijem, ki je vodja španske nacionalistične organizacije, takimenovane falange, je postalo čisto jasno, da je protiangelska koalicija postavila kot točko na svoj vojni program tudi Gibraltar. To ne bi bilo tako važno, če ne bi bil Španer v Berlinu podal v imenu španske nacionalne vlade uradno izjavo, da Španija teži za vsemi deželami, katere je bila kot svetovni imperij tekom zadnjih stoletij izgubila. Pa tudi to bi Evrope ne presenetilo, ker ni za nikogar tajnost, da general Franco ni potegnil pred štirimi leti meča iz nožnice samo zato, da Španijo reši boljševiške strahovlade, ampak tudi zato, da vpostavi pomen in ugled Španije, čije velesile so bile zrušile mlade pomorske velesile Nizozemska, Anglija in Združene države Severne Amerike, ki so odtrgale od Španije Kubo in Filipine. Toda ta program ni nikogar vznemiril, ker zaenkrat pač nima drugega pomena, kakor da dvigne špansko nacionalno zavest, ki so jo bile v španski deželi same liberalne, socialistične in komunistične sile v teku zadnjih sto let močno potlačile. Kdo bi mogel predpostavljati, da je na primer zahteva nacionalne Španije po Filipinskih otokih resnega značaja?

Drugeče je z Gibraltarjem, na katerega je španski nacionalni ponos prav posebno navezan. To se je pokazalo že, ko je bila končana zadnja španska državljanska vojna. Prvo, s čemer so se nacionalni Španci zahvalili Angliji zaradi njenega stališča za časa, ko je Anthony Eden z denarjem in orožjem na vso moč podpiral barcelonsko rdečo vladno, je bilo, da so spomnili britski imperij na to, da se je polastil španskega Gibraltarja brez vsake pravice. Še bolj glasno so španski nacionalisti poudarjali pravico Španije do Gibraltarja, ko se je vnela septembra lanskega leta vojna za nadvlado nad svetom med Nemčijo in Anglijo. Že takrat so začeli Angleži preurejati gibraltarsko trdnjavo, ki za napad modernega vojnega orožja ni bila zadostno pripravljena. Danes prenaša Gibraltar napade nasprotnikovih letal in tudi na tako zvani »linee«, to je ozki črti, ki ločujejo gibraltarsko zemsko ozidje od ostale Španije, so izkopali globoko »Magnetotvornice«, kar kaže, da je Anglija popolnoma pripravljena na možnost, da bi bila gibraltarska pečina napadena hkrati tudi od strani Španije.

Vprašanje je sedaj, ali Suerijeva izjava ni nič drugega kakor platonien klic sodobne Španije, ki poudarja v sedanjem svetovnem meteuju svoje pravice, ki bi se mogle celoma ali deloma vpostaviti na bodoči mirovni konferenci, ali pa pomeni, da Španija ne izključuje možnosti in potrebe, da se tudi s svojo vojno silo dejavno postavi na stran avtoritarnih velesil. Na zapada so mnenja, da se bo Španija tega koraka skrbno izogibala. General Franco, pravijo, je dober diplomat, saj je državljansko vojsko v Španiji dobil tudi po svoji politični sposobnosti. Tudi je Španija zaradi državljanske vojne utrpela toliko gospodarske škode, da bi bilo zelo nevarno začeti vojsko, katere si prebivalstvo ne želi, saj bi mu naložila ogromne žrtve, ko rane na telesu Španije še daleč niso zaceljene. Tudi politično Španija bržkone še ni zadostno pomirjena. Tudi je vprašanje, ali se Španiji izplača zaradi Gibraltarja tvegati vojno z britskim svetovnim imperijem, ki nikakor še ni premagan. Seveda je Gibraltar velika izkušnja za Špance, ker bi z Gibraltarjem izginila edina ovira, ki brani španski armadi vreči v španski Maroko zadostno armado, da si osvoji vse maroško cesarstvo, ki je pod varštvom popolnoma brez-

Po kratkih bojih so se Francozi vdali in je bil podpisan sporazum, ki daje Japoncem obsežne pravice v Indokini — Globok vtis v Ameriki — Kitajska armada se tudi pripravlja na vpad v Indokino

Tokio, 23. septembra. AA. DNB: Ministrstvo za vojsko in mornarico in generalni štab priobčujeta tole skupno poročilo:

Med japonskimi in indokitajskimi vojaškimi oblastmi so se vsrila v Indokini od začetka septembra pogajanja glede vojaških vprašanj v okvirju pogajanj med japonsko in francosko vlado. 22. septembra ob 16.30 po japonskem času je bil sporazum podpisan. Na podlagi tega sporazuma so japonske čete in japonska mornarica začele 23. septembra brez boja prodirati v severnem delu francoske Indokine. Ponekod so se vneli manjši boji, vendar se po poročilu pričakuje, da se bo prodiranje nadaljevalo brez večjih težav.

Zunanje ministrstvo poroča uradno: Da se uredi spor s Kitajsko in omogoči izgradnja novega reda na Daljnem vzhodu, je zunanji minister Matsuo začel v avgustu prijateljske razgovore s francoskim poslanikom v Tokiu. Sklenil se je dogovor, po katerem bo mogla Japonska izvršiti potrebne vojaške ukrepe v Indokini. V zvezi s tem so se začela pogajanja med obojimi vojaškimi oblastmi, da se dosežejo konkretni uspehi. 22. septembra opoldne sta obe državi podpisali dogovor v tem smislu.

Sanghaj, 23. septembra. AA. Reuter: Po poročilu iz Haifonga so japonske čete napadle sredi ob 22, to je dve uri pred potekom 72urnega japonskega ultimata, izročenege v četrtek, francosko Indokino. Poročilo pravi, da so se francoske čete dve uri sridito upirale, nato pa so Francozi podpisali dogovor, s katerim se je ob polnoči boj končal. Japonci so napadli z ozemlja, ki so ga zasedli na jugu Kitajske. Vsebinsa dogovora še ni znana, ve se le to, da je Japonska zahtevala prehod svojih čet proti mejni Junana in pomorska oporišča v francoski Indokini. Položaj je bil postal kritičen pretekli teden, ko je generalni guverner Indokine zavrnil japonske zahteve, čeprav jih je vichyjska vlada sprejela. V nedeljo zjutraj se je izvedelo, da so se pogajanja vnovič začela, sredi pa je prišlo poročilo, da so pogajanja spet zastala.

Izjava generala Nišihare

Tokio, 23. sept. t. Domei: Japonske čete so zasedle mesto in pokrajino Dongdang, ki leži kakšnih 160 km severno od indokitajske prestolnice Hanoi. Francoske čete so se predale in so bile razorožene. Poveljnik francoskih čet v Dongdangu polkovnik Loubet je v bojih padel in je poveljnik japonske armade v Indokini general Isaku Nišihara v posebnem uradnem poročilu obžaloval smrt tega francoskega junaka. General Isaku Nišihara je v izjavi časnikaarjem podčrtal bodoče tesno sodelovanje med Japonsko in Indokino, kakor to določa sporazum, ki je bil dosežen med Japonsko in francosko vlado v Vichyju. Sodelovanje ima edino za cilj, da končnoveljavno uredi vso kitajsko zadevo in konča tamkaj prelivanje krvi. Pogodbo so podpisali v Haifongu in sicer za Japonce general Nišio, za Francijo pa polkovnik Flandin, poveljnik Haifonga v zastopstvu vrhovnega poveljnika francoskih čet generala Martina, ki je bil odsoten.

Vsebinsa sporazuma med Japonsko in Francijo

Sanghaj, 23. sept. AA. Reuter. Iz Hongkonga poročajo, da vsebuje sporazum, ki je bil včeraj sklenjen med Francijo in Japonsko glede vojaških operacij v Indokini, sledeče:

1. Japonska dobi tri letalska oporišča v Tonkinu, s pravico, da ima tam 6.000 moč vojske.
2. Japonska dobi pravico prehoda za svoje čete iz Južne Kitajske skozi Indokino in sicer po določenih poteh.
3. Japonska dobi dovoljenje, da izkrca in da drži določeno število vojaških čet v Haifongu.

Ker japonski general, ki poveljuje japonski armadi na Južnem Kitajskem, ni bil obveščen o sporazumu, je ukazal četam, naj prestopijo meje Indokine, po vnaprej določenem načrtu sredi ob 22. uri t. j. dve uri pred potekom japonskega ultimata. Po poročilih iz Haifonga so francoske čete dajale odločen odpor. Borbe so trajale do polnoči, ko je odposlanec šefa japonske misije v Indokini prispel z letalom in ukazal, da se ogenj ustavi.

Vtis v Ameriki

Newyork, 23. sept. t. Domei. Časopisi so v posebnih izdajah prinesli vest, da so japonske čete vdrlle v francosko Indokino pri Dongdangu. Poročanje je nad vse senzacionalno in se objavlja dopisi o prvih bojih ter o kapitulaciji Francozov. Listi objavljajo tudi poročilo o sporazumu, ki je bil dosežen med Francozi in Japonci ter do-

močne Francije. Ta skušnjava je tem večja, ker je general Franco začel svojo kariero v španskem Maroku, ki se ima prav njemu zahvaliti, da je v času največje slabosti Španije ostal španski. Kljub tej veliki privezanosti generala Franca na Maroko pa sodijo prijatelji Anglije, da bo general Franco svoje imperalistične sanje žrtvoval realnim potrebam, ki Španiji veleajo, da se ne zameri vsemu anglosaskemu svetu.

Zdi se pa, da je to mnenje preveč optimistično. Očividno smatra Španija, da bi zamudila edini pravi trenutek, če bi odložila uresničenje svojega nacionalnega programa zdaj, ko velesile osnujeta napad na britski imperij na tleh Severne Afrike od aMroka do Egipta. Španiji sploh ni potreba stopiti v vojsko, ampak lahko posname zgled mnogih držav, ki so dovolile tuji velesili, da se je poslužila njihove

dajajo, da so bile japonske zahteve sedaj mnogo bolj zmjerne. Toda ameriško časopisje se vzdržuje vsakih komentarjev, ker pričakuje nadaljnih razvojev vojaških operacij in diplomatičnega razpleta tega dogodka. Listi pa vsi napovedujejo zaostretev odnošajev med Japonsko in Ameriko.

Stališče Kitaja

Čunking, 23. sept. t. Reuter: Kitajska je pripravljena na Japonski vpad v Indokino. Kitajska ima svoj načrt in ga bo lepo izvedla. S temi besedami je zastopnik kitajske vlade označil stališče Kitajske ob novici, da so Japonci vdrl v Indokino. Kitajska ima v pokrajini Kvangsi in Junan 250.000 mož pripravljenih, da zasedejo severni del Indokine. Kitajska bo zaenkrat zasedla samo strateške točke po gorovju.

Amerika dobila oporišča v Hongkongu, Singapurju in Avstraliji

Tokio, 23. sept. t. Domei. Iz Amerike poročajo, da so se pogajanja med angleško in ameriško vlado za uporabo Singapurja, Hongkonga in raznih drugih avstralskih oporišč za ameriške ladje in letala uspešno končala in da je sporazum že podpisan.

Angleško-japonski incident v Singapurju

Tokio, 23. sept. AA. DNB. Japonska vlada je ukazala svojemu generalnemu konzulu v Singapurju naj zahteva od angleških oblasti, da bodo takoj izpustile na svobodo 6 aretirancev. Po poročilu agencije Domei bo japonska vlada vložila oster protest pri angleški vladi zaradi aretacij Japoncev v Singapurju. Vdor Angležev v zgradbo japonskega generalnega konzula smatra japonska vlada ne samo kot protivno mednarodnemu pravu in običajem, temveč tudi kot izzivanje Japonske. Isto mnenje vlada tudi glede aretacije članov japonskega generalnega konzulata. Areta-

ja šestih Japoncev v Singapurju, pravi dalje poročilo agencije Domei, v trenutku, ko se širijo govorice, da bodo Združene države izkoristile Singapoore za svoje oporišče, pomeni po mnenju japonske javnosti incident, ki utegne imeti resno posledice.

Japonska pritiska na nizozemsko Indijo

Batavia, 23. sept. t. Domei: Japonsko-nizozemska pogajanja za sodelovanje Japonske in nizozemskega kolonialnega imperija se nadaljujejo in bodo, kakor pravijo, v kratkem ugodno končana. Japonski delegat Kobajasi je bil povabljen k generalnemu guvernerju nizozemskih otokov v nizozemski Indiji Arkhenborghu v Buitenberg, kjer se bodo pogajanja verjetno že prihodnjo nedeljo zaključila s podpisom trgovinske pogodbe.

Po rimskih posvetih

Pospešeno vojskovanje na obeh bojiščih — Afrika razdeljena v italijansko-nemško-španska interesna območja — Možnost razčiščevanj v Grčiji

Rim, 23. septembra. t. Nemški zunanji minister Ribbentrop je bil včeraj, v nedeljo, še enkrat sprejet pri Mussoliniju. Razgovoru, tretjemu te vrste, je prisostvoval tudi zunanji minister grof Ciano. Po sprejemu pri Mussoliniju se je Ribbentrop s posebnim vlakom odpeljal iz Rima spet v Nemčijo.

O vsebini sprejetih sklepov ni bilo objavljeno nobeno uradno obvestilo, pač pa so na merodajnih mestih poudarili, da države osištja Rim-Berlin nimata navade objavljati uradnih obvestil o sprejetih sklepih in da bo javnost že pravočasno o vsem obveščena, ko bosta zavezniški državi začeli sprejete sklepe uresničevati s praktičnim ukrepi. Zaradi molčečnosti uradnih krogov nadaljujejo v Rimu ugibanja o sklepih, ki so bili sprejeti. Službeni tisk ne daje nobenih določenih smernic. Opaziti je, da italijanski listi z veliko večjim poudarkom omenjajo južnovzhodna vprašanja, nadatje vojskovanje proti Angliji na afriškem bojišču ter diplomatično in vojaško razčiščevanje na prostoru vzhodnega Sredozemlja, medtem ko nemški listi, poudarjajoč trdno povezavost obeh velesil v skupni borbi proti angleškemu imperiju, mnogo pišejo o sodelovanju Španije pri preureitvi Evrope in Afrike ter o odločilnih sunkih, ki jih bo skupno zavezniško orožje sedaj napravilo proti angleškim otokom.

Dve govorici

V časnikarskih krogih sta se zadnje dni med drugim raznesli dve značilni govorici, ki pa jih iz razumljivih razlogov ni bilo mogoče potrditi. Obe se tičeta namreč nadaljnjih vojnih načrtov proti angleškemu imperiju.

Prva govorica pravi, da je sedaj zaradi angleških uspehov v Afriki dozorel

vega ozemlja za svoje vojaške akcije proti sovražniku. V takem položaju je Egipt, potem Finska, ki je odstopila Sovjetom Hango in v podobnem položaju so bile baltske države, ko so lansko spomlad odstopile Sovjetski zvezi v uporabo svoja pristanišča in druge utrjene točke na kopnem. Isto more storiti sedaj Španija in bržčas so na konferenci v Berlinu v tem smislu razmotrivali načrt, kako bi mogla nemška armada po kopnem iz Francije operirati skozi špansko ozemlje v smeri na Gibraltar. Strateške posledice iz tega so popolnoma jasne: ofenziva proti Egiptu bi bila podprta z ofenzivo, ki bi imela za namen zasedbo vse Severne Afrike sploh.

Težko je verjetno, da bi bil zastopnik Španije na konferenci v Berlinu podal v sedanjem trenutku dalekosežno izjavo, če ne bi za njo stal pozitiven in konkreten načrt.

Sovjetska Rusija

O teh dveh načrtih, tako pravijo v časnikarskih krogih, se je gibal posvet med nemškimi in italijanskimi državniki, pri tem pa se razume samo po sebi, da je bilo razmotrivanje položaja razširjeno tudi na Sovjetsko Rusijo, stališče katere bi moralo biti popolnoma razčiščeno, pa naj bi obveljal eden ali drugi od zgoraj navedenih načrtov ali pa oba hkrati.

Razdelitev Afrike med Italijo, Nemčijo in Španijo

Rim, 23. sept. b. V zvezi s posvetovanjem, ki so bila te dni v Rimu trdijo poučeni krogi, da je treba sedaj pričakovati zelo nagel razvoj položaja v vodstvu vojne. Nemčija je dala pobudo za doseg sporazuma z interesiranimi državami glede

Nadaljevanje na 2. strani

Zagrebska vremenska napoved: Stalno. Zemunska vremenska napoved: Pretežno vedro in toplo vreme v vsej državi. Jutranje megle v dolinah in kotlinah.

Politični zapiski

»Obzorje« prikaz politične razvrstnosti v Srbiji

Zagrebaški »Obzorje« objavlja uvodnik, v katerem razčlenjuje politične razmere v Srbiji in prikazuje, kako se tamkaj kljub politični razvrstnosti vedno bolj močno čuti struje za zbiranje vseh Srbov v eno samo nacionalno fronto »Obzorje« podaja sledečo sliko o položaju v Srbiji: »Srbski narod je danes raztrgan v neštevilne stranke in skupine, ki se v glavnem tudi med seboj pobijajo. To so: JRZ, radikali, demokrati, zemljoradniki, JNS, v kateri je še nekaj Hrvatov in Slovencev, narodno-seljaška stranka dr. Dragoljuba Jovanovića, maksistična struja prof. Nedeljka Divca in socialisti okrog dr. Topalovića, demokrati odpadniki dr. Ribarja, skupina Bože Maksimovića, skupina dr. Stojadinovića, ilegalna organizacija marksistov (komunisti) in SDS, ki je pretežno srbska. Tem strankam je treba še priležiti zelo vplivni Srbski kulturni klub ter Narodno obrano, ki sta sicer nepolitični organizaciji ali sta zavzeli odrejeno politično stališče k vsem notranje in zunanje političnim vprašanjem. Ta razvrstitev srbskega političnega življenja je v glavnem posledica avtoritarnega režima, ki je uspel razbiti vse takratne srbske stranke, ko jim je odvzel veliko število njihovih prvakov in največje število njihovih pristaev. List meni, da se sedaj pojavljajo močne struje za zbiranje vseh Srbov v eno samo fronto, vendar še uspehi niso mnogo dozorili, čeprav se ne more zanikati, da so te težnje naile močan odmev med srbskim narodom. Toda pri vsem tem, meni list, bi bilo krivično predpostavljati, da je tolikšna politična razvrstitev Srbom odvzela njihovo nacionalno usmerjenost, kajti baš v zadnjem času da prihaja čedalje bolj do izraza edinstveno soglasje vseh srbskih politikov v osnovnih vprašanjih današnjega časa.

»S silo je treba ljudstvo vzgajati«

Glasilo JNS »Novi list«, ki izhaja v Splitu in je po idejni usmeritvi bratec ljubljanskega »Jutrac«, na prvi strani modruje o Sovjetski Rusiji, kjer ima sedaj ruski narod občutek, da je zadovoljen in je to »najvišje, kar so mu revolucija in novi red mogli dati.« Kadar enkrat kakšen narod, »tako gredo modrovanja naprej, v samem sebi vzgoji zavest, da se nahaja na svojem in da je ves napredek plod njegovega dela in njegova svojina, potem si ne more želiti ničesar višjega, niti za umstveni, niti za materialni napredek in blagostanje tega naroda.« Kako se bi Stalin moral krohotati temu žlobudranju, če bi ga dobil pred oči! »Novi list« potem prehaja na razmere pri nas in trdi, da je vse za nič. Naš narod da »daleč izpod vsega tega in da noče delati. Kako vse pričakuje od Boga, od države, od neke neznane sile, ki bo čez noč vse spremenila! Tako ne more več naprej, pravi modrijan pri »Jutrovemu« bratcu v Splitu, in priporoča takoj sredstvo, da po sovjetskemu zgledu pridemo do boljše stanja. Kakšno sredstvo? »Potrebno je, da ljudstvo postopno tudi s silo vzgajamo, da se privadi, da bo delalo dobro samemu sebi, o osvoboditvi pa se mu sme govoriti samo takrat, kadar bo v njegovi duši moralni zakon imperativ njegovega delovanja, kadar bo sam v sebi osvojen od vseh atavističnih ostankov mržnje in pokvarjenosti.« No, sedaj pa vemo. Kakšni so bili uspehi 20 let »napornega nacionalnega delovanja ljudi, ki jim svetijo glasila kot »Novi list« in »Jutro«.

Kakšni so »frankovski zemljevidi«

V »Seljaškem kolcu«, ki je glasilo Adama Pribičevića, beremo naslednji zanimivi članek o »frankovskih zemljevidih«, ki jih širijo po Hrvatskem in o katerih smo že enkrat poročali na tem mestu. List piše: »Kupili smo frankovski zemljevid o bodoči Hrvatski. Po tej karti spada v Veliko Hrvatsko tudi vsa Slovenija, sedanja Hrvatska in Slavonija tja do Beograda, vsa Bosna in Hercegovina, Črna gora, Raška, novopazarski okraj (kjer je Stjepan Nemanja osnoval srbsko državo) ter vsa Vojvodina. Izven te Velike Hrvatske bi ostala samo predkumanovska Srbija in Južna Srbija brez Raške. Razume se, da Istre in Zadra frankovci ne zahtevajo od Italije. V tej Hrvatski bi bilo okroglo milijon duš z manj kakor 4 milijoni Hrvatov. Pa če bi tudi vsi muslimani rekli, da so Hrvati, bi v tej »Veliki Hrvatski« Hrvati še ne imeli polovice. Kdo pa vodi račun s temi načrti, ki prihajajo iz frankovske norišnice. Svoji prijateljem priporočamo, naj se ne jeze, naj se rajši smejejo. Ohranili bodo boljši apetit. V črnili se narodi ne potapljajo. Potopiti se morejo samo v svoji lastni krvi. Toda tako daleč bi tudi najbolj srditi frankovci ne marali iti, ker vedo, da za to nimajo moči. S te strani ostanimo torej brez skrbi.

Belgrajsko »Vreme« o ukrepih proti Judom

Belgrajsko »Vreme« je objavilo članek, v katerem uvodno razmišlja o tem, da se gospodarstvo posameznih narodov in vso svetovne kapitalistično gospodarstvo nahaja po večini v rokah Judov. List pravi, da je tako tudi pri nas in da je zaradi tega potrebno, da vlada pri ukrepih, s katerimi hoče doseči obnovo in ozdravitev narodnega življenja, posveti udeležbi Judov pri našem gospodarskem življenju čim večjo pozornost. List ugotavlja, da so se v zadnjih letih Judje, ki so bili po nekaterih državah izključeni iz javnega življenja, nagromadili pri nas, kjer so v kratkem času dosegli velik vpliv na gospodarstvo in življenje in je mnogo starih firm, ki so v poslednjih letih prešle v judovske roke. »Vreme« nadaljuje, da se je morala vlada s tem pojavom popečati zaradi tega, ker je velika ovira za vladano prizadevanja, da zagotovi prehrano ljudstva v polni meri. »Kakor smo videli,« piše list, »so storjeni že nekateri strogi ukrepi, ki imajo namen onemogočiti Judom, da bi se s pomočjo brezvestne spekulacije z živim bogatili. Tako bo med drugim odsej prepovedano Judom, da bi se pri opravljanju svojih trgovskih poslov pečali z živimi potrebščinami na veliko. Ista prepoved velja tudi za firme z judovskim kapitalom. Na ta način bodo Judje in oni, ki se poslužujejo judovskega kapitala, izključeni iz trgovine z živimi potrebščinami. Vlada ima namen to izvesti zelo strogo in so bile oblastem dana že temu primerna navodila. Izvzeti bodo samo tisti Judje, ki so imeli jugoslovanske državljanstvo že dne 1. decembra 1918. Izjema je dovoljena zaradi tega, ker se s spekulacijo z živim bogatijo predvsem Judje, ki so pridili v Jugoslavijo šele zadnja leta.« List zaključuje, da je ta ukrep »prvi v vrsti drugih ukrepov, s katerimi hoče vlada omejiti neupravičeni razmah judovskega vpliva na gospodarsko in javno življenje in da bodo že v prihodnjih dneh v tem pravcu storjeni nekateri odločni koraki.

Po rimskih posvetih

(Nadaljevanje s 1. strani)

afriškega kontinenta. Italijanski politični krogi trdijo, da pogajanja španskega notranjega ministra Sumerja v Berlinu niso v neposredni zvezi s podpisom vojnega sporazuma, pač v zvezi z afriškimi vprašanji.

Osiščne države želijo v bodoče razdeliti svet v tri področja in sicer:

1. evropsko področje z Afriko;
2. Azija z Avstralijo;
3. Severna in Južna Amerika.

Na ta način bi se ustvarila štiri svetovna področja in sicer: Evropa, Sovjetska Rusija, Združene države in Daljni vzhod.

Na afriškem področju bi bile v glavnem zainteresirane tri države in sicer Italija, Nemčija in Španija. Te tri države bi razdelile svoje interese sporazumno. O tem so se vodila obširna pogajanja v Rimu.

Po dosedanjim poročilih bi morala Italija dobiti Tunis, Sudan, severni del Kenije.

Nemčija bi dobila Tanganiko, preostalo Kenijo, jugozahodno Afriko, Rodezijo, Kamerun in francoski del zahodne Afrike. Južnoafriška unija bi dobila svoje meje iz leta 1914. Belgijski Kongo bi prišel pod nemški vpliv.

Španija naj bi dobila skoraj ves francoski Maroko, del Alžira z Oranom, medtem ko bi Francija ohranila samo Madagaskar, del Alžira, del Maroka in nekaj manj važnih afriških področij.

Od stališča, ki ga bo zavzel Egipt, je odvisno, če bo dobil večjo ali manjšo odvisnost kakor pod Anglijo, glede njegovega področja pa bi se vsekakor izvršile manjše korekture.

Iran, Irak, Palestina in Sirija bi prišli pod italijansko upravo, vendar pa bosta skušali Italija in Nemčija tu predvsem izkoristiti samo prirodna bogastva, predvsem petroleje in bombaž.

Z ozirom na to, da imajo osiščne države namen okrepiti svojo vojno in gospodarsko odpornost za slučaj, če bi vojna morala trajati še dalje in če bi se prenesla tudi na druga področja, so poudarili rimski krogi mnenja, da bodo področja na Bliznjem vzhodu dobila politično neodvisnost, ali pa bodo ozko povezana z osiškimi državami. S to organizacijo menijo osiščne sile, da bi mogle vzdržati vojno nekaj let.

V rimskih časnikarskih krogih ne izključujejo možnosti, da pride do razčiščenja odnosov na Balkanu. Isti krogi pa obenem poudarjajo, da tem vprašanjem ni treba pripisovati posebnega pomena niti v političnem niti v teritorialnem oziru, ker so ta vprašanja bolj postranskega pomena in se je o njih v Rimu le mimogrede razpravljalo.

Sestanek Mussolini-Hitler-Franco

Curih, 23. septembra b. Po vesteh iz Berlina bo prišlo te dni do sestanka med Mussolinijem, Hitlerjem in generalom Francem.

Ciano obišče Berlin

Berlin, 23. sept. b. V berlinskih političnih krogih izjavljajo, da bo po povratku v Ribbentrop v Berlin prišlo do ponovnega sestanka s španskim notranjim ministrom Sumerjem. V sredo ali četrtek pa bo prišel v Berlin italijanski zunanji minister grof Ciano. V Berlinu se bodo nadaljevali razgovori, ki so se pričeli v Rimu.

Nemški moskovski poslanik poklican v Berlin

Newyork, 23. sept. b. »Newyork Radio« poroča iz Moskve, da je nemški poslanik v sovjetski prestolnici von Schulenberg odpotoval iz Moskve v Berlin na posvetovanje s predstavniki nemške vlade. V Berlinu ostane 10 dni.

Turčija in Grčija vprašani za stališče

Vichy, 23. sept. t. Domei. Zastopnik francoskega zunanjega ministrstva je izjavil, da sta po poročilih, s katerimi razpolaga francoska vlada, Nemčija in Italija naslovili na Turčijo in Grčijo nekatera vprašanja, ki naj bi pomagala, da se položaj in stališče obeh imenovanih držav z ozirom na sedanjo vojno popolnoma razčisti.

Carigrad, 23. sept. m. Evropa Press: Turški poslanik v Rimu Huseln Rasib je prispel v Ankara, kjer je imel razgovore s predstavniki turške vlade, predsednikom in zunanjim ministrom. Ti razgovori so v zvezi s sedanjim položajem v Egiptu. Turški poslanik se bo po dobljenih novih navodilih prihodnje dni spet vrnil na svoje mesto v Rim.

Turki napadajo Bolgarijo

Curih, 23. sept. b. Dopisnik »Neue Zürcher Zeitung« poroča iz Londona, da delovanje osiških

sil na Sredozemskem morju posvečajo veliko pozornost v Londonu, še večjo pozornost pa posvečajo bolgarskim zahtevam napram Grčiji, kjer zahteva Bolgarija izhod na Egejsko morje. Turčija je že izjavila, da ne odobrava bolgarskih naporov. Bodoči razvoj dogodkov pa bo vsekakor odvisen od izida borbe v Egiptu. London upa, da Bolgarija ne bo izzvala oboroženega spora zaradi izhoda na Egejsko morje, mnogo pa bo na razvoj položaja vplivalo vsekakor stališče Sovjetske Rusije.

Istanbul, 23. sept. t. Associated Press. Turški listi so začeli objavljati napade na položaj v francoski Siriji, kjer da delujejo odposlanci Italije kvarno za interese Turčije. Listi napadajo v ostrih besedah tudi Bolgarijo, ki da je stavila zahteve na grško vlado, katerih namen ne more biti noben drug, kakor da pomagajo k novim nemirom na balkanskem prostoru. Turški listi opozarjajo Bolgarijo, da bo na svoji lastni koži občutila posledice, ako se bo spustila izrabljati kot sredstvo za nemire na Balkanu.

»Krasnaja Zvezda« o Sovjetih in Balkanu

Moskva, 23. sept. b. »Krasnaja zvezda« piše o drugi imperialistični vojni in o izjavoletnih poskusih velesil, da vmešajo v vojno tudi balkanske države. List objavlja znane okoliščine, kako so hotele zahodne velesile najprej obkoliti Nemčijo na Balkanu, nato pa pripraviti vojno proti Sovjetski

Angleško-nemška vojna

Nemški letalski napadi brez oddiha

Pregled bojev od sobote do nedelje zvečer

Kakor pravijo angleška in nemška službena poročila, so nemški napadi na Anglijo, predvsem na južni del Anglije in tukaj v prvi vrsti na London trajali brez oddiha vso noč od sobote na nedeljo, med tem ko so v nedeljo čez dan v veliki meri popustili, a so se spet z veliko silo ponovili v noči od nedelje na ponedeljek.

Večerni napad v soboto je veljal zahodnemu in severozahodnemu delu Londona, kjer je padlo mnogo bomb in so nastali požari. Proti polnoči so nemška letala metala bombe na vzhodni del Londona, kjer so pristaniške naprave na obrežjih reke Temze, kakor tudi ogromna delavska naselja. Tudi tukaj so nastali požari. Proti jutru je bilo vrženih nekaj bomb na južni del mesta. Angleško protiletalsko topništvo je neprestano streljalo. Tudi angleški lovci so posegli v boj.

V nedeljo so bili podnevu napadi angleških bombnikov redki in letala niso prihajala v velikih skupinah. Nad London jih je prišlo le malo in so bili poglaviti boji na obali Rokava. Nekaj bomb je bilo vrženih tudi na druge kraje v zahodni in severozahodni Angliji, kjer je bil precej prizadet Glasgow.

Nemški napadi pa so se zgostili spet v nedeljo zvečer in je že pred polnočjo nekaj nemških

Napadi na Anglijo

Berlin, 23. septembra. AA. DNB. Vrhovno veljstvo poroča:

Nekaj nemška borbena ladja je potopila v bližini angleške obale eno sovražnikovo oboroženo trgovsko ladjo s 3.000 tonami in poškodovala neko angleško ladjo.

Naše letalske sile so večer izvedle nasilne ogledniške polete nad Anglijo. Pri tej priliki so bile bombardirane vojaške naprave v Londonu in drugih mestih južne Anglije. Ponoči so nemške letalske sile izvedle ponovno v polnem obsegu svoje napade na London. Bombardirala so z uspehom pristaniške naprave, dake in druge vojaške cile.

Angleški bombniki so preteklo noč izvedli napade na severno Nemčijo. Pri tej priliki so porušili več kmečkih zgradb. Nekaj sovražnikovim letalom se je posrečilo priti do Berlina, vendar niso povzročila nobene škode.

Večera ni bilo zbiti niti eno sovražnikovo letalo. Eno nemško letalo se ni vrnilo domov. Letalski oddelek majorja Melbera je dosegel svojo 500. zmago.

O delovanju nemških podmornic, o katerih govorijo večerajšnje sporočila, je treba poudariti, da je podmornica poročnika Littla sodelovala pri potopitvi številnih sovražnih trgovskih ladij, ki so imele skupno 29.000 ton.

zvezi z delom tajne diplomacije. Njihovo glavno orodje je bilo podkupljeni tisk, ki je spretno zastavljal narodne interese balkanskih držav za interese zapadnih velesil pod krinko obrambe demokracije, svobode in neodvisnosti. Zapadne velesile so nameravale najprej organizirati Romunijo, Turčijo in Grčijo, ki naj bi sodelovale v gospodarski blokadi proti Nemčiji. To prizadevanje zapadnih velesil pa je onemogočila Nemčija s svojim orožjem. List dalje trdi, da bo ostala Sovjetska zveza dosledna svojemu političnemu miru in se v sedanjo vojno ne bo vmešavala. Za to je dala dovolj dokaza, ko je na miren način rešila spor glede Besarabije in severne Bukovine. »Krasnaja zvezda« dalje pravi, da bo sovjetska vlada ostala dosledna svoji dosedanjí politiki do balkanskih držav in da bo spoštovala prevzete obveznosti iz mednarodnih pogodb ter podpirala ohranitev mira in reda na Balkanu.

Kriza vlade v Egiptu

4 ministri so hoteli vojno

Kairo, 23. sept. t. United Press. Štirje člani egiptске vlade so odstopili. Vsi pripadajo stranki saudistov, ki ji predseduje predsednik parlamenta Maher paša. Te so finančni, trgovinski in prometni minister in en državni minister. Kot varok svojega odstopa navajajo, da ne morejo sodelovati pri vladi, ki mirno in s prekižanimi rokami gleda, kako sovražnik prodra na egiptsko ozemlje, ko bi bilo potrebno, da Egipt takoj stopi v vojno in sovražni vdor odbije. Na mesto odstopivših ministrov so bili imenovani štirje novi. Maher paša pa je šel na krožno polovanje po Egiptu, kjer agitira za vstop Egipta v vojno proti Italiji.

bombnikov prodrl skozi zaporo in prišlo nad središče mesta, kjer so metali bombe. Nemška letala so vporabljala, ker je bilo zelo temno, razsvetlite rakete in neko novo sredstvo, ki je povzročilo, da je nebo žarelo. Najbolj je trpel jugozahodni del Londona, kjer je porušena cela vrsta stanovanjskih hiš, ki jih je razdejala velika eksplozivna bomba.

Uradno poročilo angleškega letalskega ministrstva pravi, da je bilo v noči od sobote na nedeljo vrženih mnogo bomb na različne kraje Anglije in da je bilo večje število smrtnih žrtev med civilnim prebivalstvom. Tudi v južni in severozahodni Angliji so številne smrtno žrtve.

Angleška letala so v noči od sobote na nedeljo in v noči od nedelje na ponedeljek nadaljevala svoje napade na vsa pristanišča na obali Nizozemske, Belgije in Francije, kjer nemško vojno vodstvo zbira vojaštvo, orožje in transportne naprave za napad na Anglijo. Napad v noči na nedeljo spada med »najhušja bombardiranja« in je bila francoska obala zaradi požarov vsa razsvetljena, kakor pravi angleško službeno poročilo.

V noči na nedeljo in v noči na ponedeljek so streljale tudi obojne baterije, postavljene na obeh obalah Rokavskega preliva. Bombardiranja s težkimi topovi so na obeh straneh povzročila razdejavanja.

Angleška poročila

London, 23. septembra. AA. Reuter: Po dosedaj dobljenih poročilih so britanska letalska letala zjutraj zbila 5 nemških letal. Spopad med številnimi letali se je odigral v veliki višini nad izlivom Temze. Mislijo, da je eno nemško letalo zadela granata protiletalskega topništva. Videlo se je, kako se je to letalo navpično zrušilo v plamenih in dimu. Dva britanska Spitfireja sta krožila nad britanskim letalom, ki se je spustil s padalom, da bi ga zaščitila med spuščanjem.

London, 23. septembra. AA. Reuter: Štirje oddeki nemških bombnikov so zjutraj poskušali prileteti do Londona. Letala so priletela iz treh smeri in sicer čez grofijo Kent in Essex ter nad ustjem Temze. Vse tri oddelke je britansko letalsko topništvo razpršilo s pomočjo protiletalskega topništva. Zbita so bila najmanj 3 nemška letalska letala. Eno je padlo v morje pri Folkestone, drugo se je zrušilo nekaj kilometrov od obale pri Doveru. Tretje pa je zbito protiletalsko topništvo v trenutku, ko je teletlo čez otok Wight. Po se nepotrjenih poročilih je bilo zbitih še več nemških letal. Nekaj posameznih letal je priletelo nad London, kjer je bil dan kratek alarm. Bilo je videti sledove dima, ki je govoril o dvoboju, kateri se je odigral v veliki višini.

Napadi na Nemčijo

Berlin, 23. septembra. AA. DNB. Preteklo noč so angleški bombniki v treh močnih skupinah napadli severno Nemčijo. Nekaj letal je prodrlo do pokrajine Brandenburg. Pri Potsdamu in Oranienburgu jih je eprejelo streljanje nemških protiletalskih baterij, ki branijo Berlin. Na nekaterih mestih so se angleška letala spopadla z nemškimi lovci, ki ponosi branijo Berlin. Zaradi hudega obstreljevanja protiletalskih baterij se Angležem ni posrečilo prebiti obrambne zapore okoli Berlina. Angličani so vrgli nekaj svetlobnih bomb, napad so pa opustili.

London, 22. septembra. AA. Reuter: Letalsko ministrstvo objavlja: Angleške zračne sile so večeraj in preteklo noč napadle sovražna oporišča na obali Rokava. Večera so naši bombniki napadli Flushing, kjer so bombardirali razna skladišča. Razen tega so bombardirali zbirališča tovornih čolnov in ladij v Rotterdamu, Anversu in Ostendeju. Bombe so padle tudi ori Sateit Omeru na vojaške naprave. Naša letala za obrambo so uspešno napadle sovražne ladje na morju. Bombardirala so sovražni konvoj 12 ladij pri Boulogne. Naša izvidniška letala so uvrpala trgovsko ladjo večje tonaže južno od Borkuma. Zazigalne bombe so jo zadele. Dve manjši ladiji so naša letala napadla pri nizozemskem otoku Amelandu. Bomba je na eni ladiji izzvala hudo eksplozijo. Ponoči so naši bombniki neprestano napadali vojaške naprave pri Ostendu, Dunkerqu, Boulogne in Callaisu. Veliko število bomb je zadelo tovarne čolne in velike. Rezultat je bil odličen, ker se je ugotovilo, da letošnje število požarov in eksplozij. Vsa naša letala so se vrnila domov.

London — Letalsko ministrstvo poroča. Vsa naša letala so se vrnila od uspešnega poleta nad Nemčijo, Belgijo, Nizozemsko in Francijo. Bombardirane so bile tovarne aluminija na Lahti severno od Dresdenu, kjer so nastali požari Bombardirana so bila pri Dresdenu tudi železniška križišča. Druge skupine bombnikov so napadle Flushing, Antwerpen, Dunkerque, Ostende, Zeebrugge, Calais, Le Havre, Harfleur in Brest, kjer so razdejala pristaniške naprave in sovražna zbiranja čet in ladij.

Vojna v Afriki

Italijanska poročila

Nekje v Italiji, 23. sept. AA. Stefani. Poročilo glavnega štaba italijanske oborožene sile št. 108 se glasi:

Potopila se je verjetno sovražnikova križarka, katero je torpediralo neko naše letalo, in o čemer je javljalo poročilo št. 110.

Iz slik o bombardiranju Haife, kar se je zgodilo 21. septembra, se jasno vidi odlični uspehi tega napada. Povsod so bombe povzročile hude in ogromne požare.

Na Maliti je bilo ponovno bombardirano letališče Mikaba. Zadetih je bilo več skladšč in povzročeno več požarov. Sovražnikova letalska letala so se izognila spopadu. Vsa naša letala so se vrnila domov.

V Afriki je sovražnik bombardiral mesto Benghazi in poškodoval več stanovanjskih hiš. Zaradi zaščitnih ukrepov pa ni bilo žrtev. Sovražnikov napad na Bardio ni povzročil niti žrtev niti škode. V bližini obale Khenatke je neko naše lovsko letalo s strojniškim ognjem zbito neki 4-motorni angleški bombnik vrste »Sunderland«. Angleško letalo je padlo v morje in izginilo.

Vojaške naprave v Marsa Matruhu so bile ponovno bombardirane z uspehom. Vsa naša letala so se vrnila. Ponoči je bilo bombardiranih pristaniških naprav v Adenu. Glede ladij, ki jih je naše letalstvo zadelo pri napadih, omenjenih v sporočilu št. 107, in sicer v Rdečem morju, je ugotovljeno, da so bile zadete tri ladje iz sovraž-

nikovega konvoja. Sovražnikovo letalstvo je metalo bombe na Burmo, Kasalo in okolico Asmare, kjer sta bili ubiti dve osebi, dve pa ranjeni. Vsi so bili domačini. Škoda je bila majhna.

V Tirenem morju je neka sovražnikova podmornica potopila neko našo prazno ladjo.

Angleška poročila

Kairo, 23. sept. AA. Reuter: Angleška letala so napadla vojaške objekte pri Sidi Baraniju v Vzhodni Afriki in pri Birkau. V Sudanu je letališče pri Pesenu doživelo napad. Angleška letala so se vrnila nepoškodovana.

Aleksandrija, 22. sept. AA. Reuter: Zgodaj zjutraj je bil v Aleksandriji dan znak za alarm. Alarm je trajal 25 minut. Italijanska letala so skušala napasti mesto, pa je to preprečilo protiletalsko topništvo s hudimi ognjem.

Kairo, 23. sept. AA. Reuter: Angleške pomorske oblasti v Aleksandriji poročajo, da so angleške pomorske sile v nedeljo 22. septembra napadle sovražnikove postojanke pri Sidi Baraniju z dobrim uspehom.

Kairo, 23. sept. t. Reuter: Angleško vojno poročilo se glasi: Nobene spremembe na vzhodnem bojišču. Sovražnik je bombardiral Sidi Haneis in Marsa Matruh. Škoda je neznatna. Ranjeni sta dve osebi. Na Cipru je sovražnik bombardiral Morphu brez škode. Južnoafriške letalske sile so uspešno bombardirale nekatere sovražne postojanke. Sovražnik je bombardiral Isolo, kjer pa ni napravil veliko škode. Le nekaj domačinov je bilo ubitih, nekaj pa ranjenih.

Dr. Fran Barac umrl

V Zagrebu je umrl vseučiliški profesor, stolni kanonik dr. Fran Barac po dolgi in hudi bolezni v starosti 68 let.

Z njim odhaja iz hrvatskega političnega življenja velika in politično izlesana osebnost, ki je ob prevratu leta 1918-19 imela vodilno vlogo ter si je stekla za Hrvate velike zgodovinske zasluge. Rodil se je leta 1872, študiral gimnazijo in bogoslovje v Zagrebu, od 1900 do 1904 je študiral v Fribourgu v Švici in v Louvainu v Belgiji, kjer je študiral specialno filozofijo. Leta 1907 je vstopil na bogoslovno fakulteto v Zagrebu, kjer je bil leta 1911 imenovan za izrednega, leta 1913 pa za rednega profesorja splošne dogmatike in apologetike. Leta 1915 je postal rektor vseučilišča. Upokojen je bil leta 1938. Takšen je njegov zunanji življenjski, miren okvir za veliko delo, ki ga je v svojem življenju opravil. Že zgodaj je začel objavljati svoje znanstvene razprave v »Katoliškem listu«, v »Bogoslovni smotri« in v drugih znanstvenih listih. Po njegovih pobudah je bila ustanovljena Bogoslovna akademija in po njegovi zaslugi je bilo zgrajeno semenišče na Salati, kjer je bil dalj časa tudi ravnatelj. V politično življenje je stopil že med zadnjo svetovno vojno. Do takrat ni pripadal nobeni znani hrvatski politični skupini, ne Frankovcem, ne Starčevićem, marveč je zahajal samo v politični krog dr. Lorkovića. Toda v svetovni vojni je zaradi zdravljenja dobil dovoljenje, da je prišel v Švico, kjer se je sestal s pokojnim dr. Trumbićem ter potem postal neka živa zveza med dr. Trumbićem in Starčevićanci v Zagrebu. Podobno je deloval tudi znani župnik sv. Marka v Zagrebu msgr. Rittig. Ko je potem tudi dr. Lorković zapustil svoj politični krog in se približal Starčevićanstvu, je šel z njim tudi dr. Barac. Ob prevratu leta 1918 je bil dr. Barac poslan v Narodno večerje, ko je poleg njega imeli vodilno vlogo še Svetozar in Valerijan Pribičević, dr. Rittig, dr. Gruga Andjelinovič ter zdravnik dr. Ante Pavelić. Dr. Barac je znan, da je bil med tistimi,

ki so sestavili znano zgodovinsko spomenico na takratnega regenta Aleksandra, ki jo je potem dr. Ante Pavelić v Belgradu predal dne 1. decembra 1918. Dr. Barac je kandidiral tudi v volitvah za ustavodajno skupščino kot pripadnik Hrvatske zajednice, s pomočjo katere je ustanovil hrvatsko federalistično kmetoslovo stranko, v kateri je zavzemal položaj podpredsednika. Do Trumbićeve smrti je ostal z njim v najbolj tesnih zvezah. Začasa Živkovićeve diktature je v Zagrebu njegova hiša na Kaptolu postala zbirališče vodilnih političnih predstavnikov Hrvatov. Na njegovem stanovanju je bil znani sestanek leta 1929 med dr. Mačkom, dr. Trumbićem, inž. Košutičem in dr. Krnjevičem, dr. Španičem in dr. Zaničem, po katerem sta dr. Krnjevič in inž. Košutič odšla v inozemstvo, da tamkaj delujeta za hrvatske narodne pravice. In to je ostal dr. Barac do svoje smrti, zbirališče vseh rodoljubnih pobud za dobro hrvatstva.

Pogreb

Zagreb, 23. sept. b. Danes ob 10. dopoldne je bil pogreb univerzitetnega profesorja teološke fakultete dr. Franja Barca. Njegovo truplo so ob 10. prinesli v stolnico, kjer ga je blagoslovil nadškof dr. Stepinac in ob veliki asistenci odslužil svečani rekviem. Nato se je sprevod razvil od katedrale proti Mirogoju. Pred vzhodom v Mirogoj je nadškof dr. Stepinac truplo še enkrat blagoslovil. Ob odprtem grobu se je od pokojnika še enkrat poslovil v imenu univerze rektor dr. Stjepan Ivšić.

Prav tako se je od njega poslovil dekan teološke fakultete dr. Stjepan Bakšić. Semeniški pevski zbor je zapel žalostinko. Pogreba se je poleg velikega števila duhovnikov udeležilo mnogo predstavnikov kulturnih in prosvetnih organizacij, škola dr. Saalich-Levis in dr. Josip Lah ter številni sorodniki in prijatelji pokojnika.

Govor angleškega kralja

London, 23. sept. t. Reuter: Angleški kralj Jurij je imel nocoj govor v radiu, v katerem je med drugim dejal:

Preteklo je nekaj več, kakor eno leto, odkar se je začela vojna. Angleški narod jo je sprejel z odprtimi očmi v polnem spoznanju veličine tistih sil, ki so nastopile proti njemu, toda poln zaupanja v pravičnost svoje stvari. Mnogo se je zgodilo od septembra 1939 dalje. Veliki narodi so padli. Bitka, ki je prej bila tako daleč proč od nas, da smo komaj slišali njeno grmenje, je sedaj pred našimi durmi. Armade, ki bi rade vdrle na naše ozemlje, stojijo pripravljene na nasprotni strani Rokava, komaj 40 km daleč od naše obale. Sovražna letalska brodogoja napadajo našo zemljo po dnevu in po noči. Stojimo torej v prvih vojnih črtah v boju za svobodo in izročila, ki smo jih sprejeli od davnih rodov. Ko se pripravljamo na to bitko, vidimo mnogokaj, kar nam daje poguma. Ob sebi imamo velike junaške skupine iz vseh delov imperija, močne skupine naših zaveznikov, za nami čutimo yso dobro voljo tistih, ki ljubijo svobodo. Naši prijatelji v Ameriki so nam to pokazali na mnoge načine. Narodi našega imperija se borijo ob strani matere zemlje. Od vseh krajev sveta prihajajo močje in orožje v vedno večji reki in v želji, da bi doprinesli skupne žrtve za svobodo vseh, za žrtve, ki nam bodo prinesle zmago. V tej bitki za Anglijo stoji London, prestolnica našega mogočnega imperija, v prvih črtah fronte. Tudi druga naša mesta trpijo od strašnih napadov našega sovražnika. Z vsemi imamo sočutje, toda London je za enkrat tisti, ki mora nositi vso jezo sovražnika. Govorim vam iz kraljevske palače v Londonu, ki tudi nosi častiljive rane zadnjih bojev. Govorim Londončanom

»Železna garda« na delu

Bukarešta, septembra 1940.

Kraljevi dekret od 14. septembra, ki je Romunijo proglasil za legionsko državo in Železno gardo v novi državi kot edino priznano gibanje, pomenja zaključek Karlove politike. Kakor se je pokazalo tudi že v drugih državah, se je pokazalo tudi v Romuniji, da pri nacionalističnih revolucijah mladina na zanimiv način tedaj more priti na oblast, ko se zdi, da sta država in nacionalizem v krizi. Seveda bi do tega obrata v Romuniji ne prišlo, ko ne bi bilo velikih nemških uspehov nasproti tistim državam, na katere se je Romunija do sedaj naslanjala. Toda kljub temu ni mogoče tajiti, da je Železna garda že nekaj let v deželi pomenjala silo, s katero bi morala vsaka vlada računati. In to zlasti od trenutka, ko so njeni voditelji v obeh ljudstva postali nekakšni mučeniki. Na oblast pa je gardiste spravilo slabo in koruptno gospodarstvo, ter zunanje politični neuspehi, ki so se končali z veliko izgubo romunskega ozemlja. Lahko se torej reče, da je Romunija pod prejšnjim režimom dozorela za novi režim.

Legionarji v Romuniji imajo sedaj isti položaj, kakor njihovi miselni tovariši fašisti v Italiji in narodni socialisti v Nemčiji. Moč ima v rokah general Antonescu, on pa se istovetno z legionarji, odkar je njihove voditelje vzel v vlado. Vodja gibanja je prof. Horia Sima, vsi drugi člani v vladi so postranskega pomena, le da ima sedaj njihova vlada nalogo, da pokaže, da zna državo bolje voditi kot prejšnje vlade.

Zunanje politično nima Romunija nobenih vprašanj. Brezpogojno se je naslonila na Nemčijo in Italijo in velja kot nevojnoča se država, ki pa je tesno povezana z ošistim.

Notranje politično pa bodo težave še večje. Treba je rešiti vprašanje beguncem, vprašanje državne preosnove, poljedelstvo in industrija sta v krizi. Garda bi rada rešila tudi judovsko vprašanje. Judov je v Romuniji nad pol milijona in so z gospodarstvom tesno povezani. Verjetno, da sedaj ukrepi ne bodo tako radikalni, kakor pa so jih napovedovali, dokler so bili še v opoziciji.

Nova vlada bo uvedla strogo centralizacijo uprave, ker upa, da bo s tem pocenila upravni aparat. Iz Nemčije se je vrnilo okrog 2000 ubeglih gardistov, ki bodo sedaj kot dobro izšolane moči stopile v politično življenje po nemškem vzoru. Gotovo je, da je Evropa osirotela za eno trdnjavo liberalističnega svetovnega nazora.

Sombor, 23. sept. m. V zaporih tukajšnjega sodišča se je danes dopoldne obesil razbojnik Levojevič, ki je bil zaradi dvojnega umora obsojen na smrt na vešalih.

Pomen volitev na Švedskem

Preteklo nedeljo, 15. septembra, so bile na Švedskem volitve, katerih glavna značilnost je, da je socialna demokracija dobila absolutno večino v zbornici in bo s 134 poslanci med 250 predstavljala najmočnejšo politično stranko do prihodnjih volitev. Pri sedanjih volitvah so socialni demokrati pridobili 22 glasov. Socialistična zmaga je oškodovala vse druge stranke: konservativce, radikale, komuniste in posebno še agrarce. Narodna socialistična stranka pa, kakor že prej, tudi tokrat ni dobila nobenega mandata.

Socialisti se morajo za svoj uspeh zahvaliti tako zunanji kakor notranji politični situaciji.

Vlada, ki je bila na oblasti pred volitvami, je obsegala vse narodne stranke, vendar pa so socialisti v njej prevladovali. Zaradi napetega zunanjege položaja je ministrski predsednik Hansson moral svojo vlado, ki je bila sestavljena iz socialistov in agrarcev, razširiti tudi na konservativce in radikale. Pod pritiskom Nemčije pa je moral zamenjati zunanjege ministra Sandlerja, ki je bil socialni demokrat, s poklicnim diplomatom Güntherjem.

Na oblasti so torej pred volitvami bile vse stranke. Ako pa so se samo socialisti zlasti na škodo agrarcev mogli od volitev okoristiti, je v prvi vrsti treba njih uspeh pripisati zelo težkemu gospodarskemu položaju, v katerega je zašla tudi drugače gospodarsko močna Švedska. S sedanjim stanjem je posebno prizadet mali kmečki posestnik, ki je pri volitvah iskal svoje zaščite pri socialnih demo-

kratih, zapuščajoč agrarce. Toda agrarci zato niso mogli nitiesar narediti za svoje volitve, ker je vsa zunanja trgovina skoraj zamrla. Konec je trgovine z Ameriko, z Anglijo in z Norveško. Sovjetija le malo kupuje in tudi Finska je po zadnji vojni le slab kupec. Glavni kupec je sedaj Nemčija, toda preden se gospodarstvo preusmeri na nemške želje, traja dolga časa Švedsko kmetko prebivalstvo je hudo prizadeto in se je sedaj v velikih množicah vrglo socialistom v naročje iz protesta, ker so agrarci tako malo mogli za nje storiti. Seveda bodo socialisti mogli storiti še mnogo manj, kajti oni so pri Nemcih — Nemci so tisti, ki odločajo v tem delu Evrope — še mnogo manj zaželeni kakor agrarci. Baš zaradi tega je moral Sandler iti, ker Nemčija ni odobrvala njegove zunanje politike.

Med sovjetsko-finsko vojno se je Sandler odkrito zavzemal za to, da bi Švedska šla z orožjem na pomoč Finski. Toda večina vlade iz strahu pred Nemčijo ni bila za to, boječ se, da bi v tem primeru Nemčija z orožjem v roki intervenirala v prilog Sovjetije. Vendar Nemei Sandlerju niso odpuštili in je moral iti.

Značilno je tudi, da švedski socialni demokrati močno preganjajo komuniste, ki so pri volitvah od pet poslancev padli na dva. Toda komunistična stranka za sedaj še ni prepovedana.

Zelo značilno je tudi, da je Švedska v tem času izbrala parlament, ki gotovo ne bo po volji Nemčije. Zato bo zanimivo pričakovati nadaljnega političnega razvoja na Švedskem.

Člani ZZZD v Belgradu

Belgrad, 23. septembra. m. Davi je skupina jescniških kovinarjev, ki so včlanjeni v ZZZD, zapustila prestolnico in se vrnila domov. Po obisku na Oplencu in Avali, kjer so člani ZZZD položili lepe vence planinskega cvetja na grob blagopokojnega kralja in na grob Neznanege vojaka in kjer je jeseniška godba igrala žalostinke, so si ogledali prestolnico in se udeležili družabnega večera v Delavski zbornici, ki so jim ga priredili člani ZZZD in Jugorasa. Pred koncertnim delom, ki so ga dovršeno izvajali člani jeseniške godbe, sta izmenjala pozdrave zastopnik ZZZD g. Savinšek in glavni tajnik Jugorasa g. Milutovac. Družabni večer je potekel v najlepšem razpoloženju, za katerega gre v prvi vrsti za sluga jeseniški godbi, ki je povedel zela splošno odobravanje in priznanje. Družabnemu večeru so prisostvovali senator Smodej, g. Savinšek, člani prosvet. društva in delavstva v Jugorasi ter funkcionarji z zastopnikom predsednika Jugorasa g. Mitčcem in glavnim tajnikom Milutovacom na čelu.

Cene umetnih gnojil znižane

Belgrad, 23. sept. m. Tovarna umetnih gnojil v Rušah je kljub današnjemu porastu cen znižala cene apnenega dušika, da bi povečala njegovo porabo v državi. Ta tovarna je od 2000 vagonov apnenega dušika prodala do sedaj Jugoslaviji od 60 do 100 vagonov, vso ostalo količino pa je izvozila v Nemčijo in Italijo. V interesu našega kmetijstva bo tudi Zorka, ki je največja tovarna umetnih gnojil v naši državi, znižala svoje cene. Predvsem bi prišel v poštev superfosfat, ki se od vseh umetnih gnojil največ uporablja.

Uredba o orehovem lesu

Belgrad, 23. sept. m. V današnjih »Službenih novinah« je objavljena uredba o gojitvi, sekanju, prometu in izvozu lesa domačega oreha. Po tej uredbi je prepovedano vsako sekanje domačega oreha v času od 1. aprila do 1. oktobra. Dovoljenje za sekanje med 1. oktobrom in 1. aprilom da po tej uredbi občina upravna oblast prve stopnje samo tistim osebam, ki lahko posade za vsak posekani oreh pet orehov. Orehov les se sme izročiti prometne šele potem, ko ga ožigosa okrajni referent, izvoznik pa mora ponuditi vojnemu ministrstvu za njegovo potrebo 10% orehovega lesa od količine, ki jo je pripravil za izvoz. Kazen za prestopke te uredbe znaša od 2000 do 3000 din oziroma 30 dni zapora.

Vprašanje surovin

Belgrad, 23. sept. m. V prostorih tukajšnje industrijske zbornice je bila danes dopoldne konferenca dr. Krešimirja Kristića, načelnika ravnanstva za zunanjo trgovino. Na konferenci so se pretresala vprašanja o preskrbi države z rudarskimi in metalurgijskimi surovinami. Dravska banovina je zastopal g. Mohorič, ki je v svojem poročilu poudarjal dejstvo, da dravska banovina sama porabi skoraj vso proizvodnjo antracita. Na konferenci so sklenili, da se odslej ne bo preskrbovala vsaka

banovina zase z rudarskimi surovinami, temveč vsa država kot celota, ker je potreba po rudarskih

Zahteve južnosrbskega gospodarstva

Skoplje, 23. sept. m. Na današnjem sestanku je svet trgovinske zbornice, ki se je bavil z raznimi gospodarskimi uredbami, zlasti o uredbi o pobijanju draginje in brezvestne spekulacije, je bila sprejeta resolucija, v kateri zahtevajo južnosrbski gospodarstveniki med drugim naslednje:

1. Država naj zagotovi preskrbovanje prebivalcev in trgovcev s potrebnimi surovinami in prometnimi artikli.
2. Izdajajo naj se potrebne uredbe z zakonsko močjo glede razdelitve prometnih dobrin konzumentom.
3. Vse gospodarske uredbe naj se izdelajo v soglasju in predhodnem zaslišanju gospodarskih ustanov in organizacij.
4. Pri morebitnih bližnjih uredbah naj tesneje sodelujejo zakoniti zastopniki gospodarskih ustanov in organizacij pri izvajanju novih uredb in naj se v tem smislu spremene in popravilo že obstoječe gospodarske uredbe.
5. Časopisom naj se prepove objava neproučenih slučajev spekulacije, ker se na ta način samo zanaša nezazelenje zmeda med nepoučene konzumente

Cene sladkoru

Belgrad, 23. septembra. AA. Na podlagi točke 11 § 4 uredbe o izpremembah in dopolnitvah uredbe o sladkorni pesi in zakona o državni trošarini z 19. avgusta 1939 je finančni minister predpisal, da smejo sladkorne tovarne pri prodaji sladkorja, izdelanega v kampanji 1940-41 v vagonih pošiljak računati za 100 kg kristala kupčeva postaja, vključno državna trošarina, pa brez skupnega davka — 1330 din, za 100 kg kock pod istimi pogoji pa 1495 din. (Iz oddelka za kataster in državna posestva v finančnem ministrstvu.)

Sovjetski vojni odposlanec v Belgradu

Belgrajski listi poročajo, da je prišel čez Berlin v Belgrad novoimenovani vojaški odposlanec Sovjetske Rusije pri sovjetskem poslanstvu v Belgradu. Je to sovjetski brigadni general Aleksander Georgijevič Samojlin, ki so ga na zemunskem letališču sprejeli upravnik letališča kapetan Vladeta Gjorgjevič, nemški vojaški odposlanec polkovnik Lauman in njegov pomočnik Kreut, nadalje svetnik sovjetskega poslanstva Lebedev, tajnika poslanstva Patrikijev in Solod, trgovski odposlanec Gromov in pomočnik Minajačev, novi dopisnik TASSA Roždesenski in ostalo osebje sovjetskega poslanstva.

Belgrajske novice

Belgrad, 23. sept. m. Danes je bila seja izvršilnega odbora Zveze kmetijskih zbornic, katere predsednik je g. Milan Badžak. Na seji so se bavili z vprašanjem novih ukrepov ter so ugotovili, da ti ukrepi niso dali pričakovanih rezultatov, kar se vidi na tem, ker pokrajine še niso preskrbljene za hrano za zimski čas. Sprejet je bil predlog, da dobi izvršilni odbor nov dohodek s tem, da se spremeni nekaj predpisov uredbe o kmetijskih zbornicah. Na seji je bil izvoljen nov odbor, ki mu spet predseduje Milan Badžak. Odbor se bo spet sestel 30. oktobra. Slovensko kmetijsko zbornico je zastopal bivši poslanec Martin Steblovnik.

Osebnosti

Belgrad, 23. sept. AA. Z ukazom kr. namestnikov in na predlog trgovinskega ministra je bil za načelnika oddelka za notranjo trgovino pri trgovinskem ministrstvu postavljen dr. August Pavelić, dosedajni inspektor istega ministrstva.

Belgrad, 23. sept. m. Premestena sta iz Kranja na pošto Ljubljano Ivan Savec, inspektor 5. skupine, iz Ljubljane na pošto v Kranj Franc Znidaršič, inspektor 5. skupine.

Belgrad, 23. sept. m. S kraljevim ukazom so odklikovali z redom jugoslovanske krone 4. stopnje inž. Karel Brabec, višji svetnik žel. ravnateljstva v Ljubljani; z redom jugoslovanske krone 5. stopnje Franc Vočko, višji žel. kontrolor v Ljubljani; Gojmir Pehani inž. žel. ravn. v Ljubljani; Stevan Djelepić, pomočnik komisarija žel. policije na Rakeku; z redom sv. Save 4. stopnje Alojzij Erjavec, inspektor žel. ravnateljstva v Ljubljani; Stefan Jarec, višji kontrolor žel. ravn. v Ljubljani, Janko Kamenšek, carinski kontrolor na Rakeku, Ivo Stergar, komisar žel. komisije na Rakeku; z redom sv. Save 5. stopnje Sava Jovanović, šef postaje Rateče-Planica; z zlato medaljo za vestno službovanje Ludvik Desinger, strojevodja v Ljubljani, Ludvik Čop, uradnik na postaji Rateče-Planica, Karel Završnik, strojevodja v Ljubljani, Viljem Marolt, podpredsednik vagonov v Italiji, Vojislav Jovanović, pisar komisarijata žel. policije na Rakeku, srebrno medaljo za vestno službovanje Franc Babnik, uradnik na postaji Rateče-Planica, Franc Kodela, podnadzornik policijskih agentov žel. komisarijata na Rakeku.

Škoda v Londonu in v Angliji

Škoda v Angliji po nemških virih

Berlin, 23. septembra. AA. DNB. Od 10. avgusta je nemško letalstvo vrglo na vojaške naprave v Angliji 23 milijonov kg bomb raznega kalibra. Zadnjih šest tednov so nemška letala vrgla pri dve sto napadih na glavne angleške luke 8 milijonov kg rastljin. V istem razdobju so nemška letala izvedla 700 napadov na letališča, tovarne in industrijske naprave na južnem in srednjem Angleškem, vtevsji London, in vrgla 15 milijonov kg bomb. Pri teh napadih so poškodovale ali uničile 6000 tovarn in industrijskih podjetij, med njimi 1400 v Londonu samem, 20 odstotkov elektrarn in plinskih central v angleških mestih je poškodovanih ali uničenih. Razen tega je več prometnih eredišč in na stotine kilometrov raznih prog tako poškodovanih, da ne bodo mogle služiti za prevoz ljudi in blaga. Samo v Londonu so uničene štiri glavne postaje in zaprte tri važne proge podzemeljske železnice. Požari so povzročili škodo polmiliarde nemških mark na zalogah žita in drugega živeža. To je uspeh šesttedenskih napadov za uničenje britanskega vojnega gospodarstva.

Škoda, ki so jo napravili v Angliji nemški napadi, po angleški uradni cenitvi

London, 23. septembra. t. United Press v »Neue Zürcher Zeitung«: Iz zaupnih poročil angleškega ministrstva za notranjo varnost izhaja, da so nemška bombardiranja Anglije v zadnjih dneh povzročila veliko škodo in veliko trpljenja prizadetim ljudem, posebno v Londonu, vendar pa vojni stroj kot takšen ni mnogo trpel in je iz te strašne preizkušnje izšel kolikor toliko neoslabljen. Vašemu dopisniku (namreč dopisniku »United Press«) je bila dana možnost, da je dotična poročila sam prebral in da je smel o njih tudi svobodno

poročati. Poročila, ki jih je vaš poročevalec prebral, vsebujejo vse podrobnostne podatke o škodi, ki je bila povzročena na določenih krajih. Iz teh poročil smem, pod pogojem, da se ne navedejo nobene podrobnosti, ki bi mogle koristiti nemškemu letalstvu, navesti naslednja dejstva:

1. Do sedaj (to je do 18. avgusta) ni bilo poškodovano nobeno letališče tako, da bi bilo postalo nerabno.
2. Letalska industrija je bila zelo malo prizadeta.
3. Poškodbe, ki so bile storjene v skladiščih za petrolej in bencin, so tako male, da jih v angleških krogih smatrajo za omebene nevredne.
4. Niti ena električna centrala ni bila zadeta toliko, da bi nehala delati. Samo ena tovarna za plin je postala nerabna.
5. Večina londonskih kolodvorov obratuje normalno. Sarcu pri nekaterih je moral biti promet delno omejen.

Gornje navedbe je vaš dopisnik mogel osebno kontrolirati na licu mesta. Isto potrjuje tudi nevaralni strokovnjaki, ki jim je bilo dovoljeno, da so obiskali letališča, tovarne in razne vojaške naprave. Na merodajnih mestih so o letalskih napadih v zadnjih 14 dneh izjavili sledeče:

1. Nemško letalstvo je svojo prvo taktiko napadanja angleških letališč opustilo. Namen te taktike je bil, da bi zavladali nad angleškim letalskim prostorom. Potem so začeli z drugo taktiko, namreč z napadanjem Londona z namenom, da uničijo pristanišče in prometne zveze.
2. Pri svojih dnevnih napadih pa nemško letalstvo še nadalje zasleduje cilj, da bi angleško letalstvo oslabilo in utrudilo.
3. Bombardiranja stanovanjskih predelov imajo namen, da zrušijo moralo civilnega prebivalstva, ki naj bi izvajalo pritisk na odločitve vlade.
4. Vse našti poskusi niso imeli zaželenega uspeha.

Gospodarstvo

Višina cen in njih utemeljevanje

Že zadnjič sem se hotel obrniti v posebnem članku proti kalkulacijam, ki utemeljujejo povišanje cen povsem izolirano in brez paralelnega ozira na medsebojno povezanost posameznih delov narodnega gospodarstva. Žal, da je iz tega članka nekaj listov izpadlo, nekaj pa se jih je med seboj pomešalo. Tako je postalo na koncu povsem nejasno in nerazumljivo.

Stvar pa je preveč važna, da bi smelo ostati pri tem.

V nedeljski številki »Slovenec« ste priobčili članek g. inž. Suhadolca o upravičeni višini cene krompirja.

Če se v naslednjem tega članka dotikam, mi ne gre toliko za ceno krompirja, kakor za tipičen primer, za metodo dokazovanja, proti kateri je bil naperjen že moj zadnji članek. Vsaka izolirana kalkulacija se mora izpolniti in kontrolirati z metodami, ki imajo pred očmi celoto, drugače bo držal naš avtomobil ceno naprej po široki cesti, ki vodi po mojem trdnem prepričanju v huda brezna in prepeade.

To je vzrok, da se dotikam v posebnem članku kalkulacij, ki jih je objavil o cenah krompirja nedeljski »Slovenec«. Dve pripombi naj pokažeta, kako se da po metodi g. inž. Suhadolca proizvodne stroške krompirja poljubno dvigniti utemeljiti s tem, ne samo ceno 175 din za 100 kg krompirja, temveč prav vsako ceno.

Ako bi stalo gnojenje vsakega izmed 320.000 ha obdelane zemlje v Sloveniji 1610 din, potem bi bil vreden ves gnoj v Sloveniji 510 milij. din. To je visoka vrednost gnoja. Pomislimo samo, da so izkupile slovenske kmetije pred vojno za mleko le okrog 100. milij. din., za govejo živino 150 milij. din., za svinje 130 milij. din! Ako bi bilo potrebno, bi se lahko dvignila vrednost gnoja po potrebi tudi na 1000 milij. din in več, ne da bi mogel kdo te dokaze prav demantirati, ko gnoj po večini ne gre na trg in nima tržne cene.

Isto je z velikim delom drugih postavk v tej kalkulaciji. Oglejmo si samo še eno. Ako obremenjujejo obresti res vsak ha slovenske obdelane zemlje z 1000 din, k tej zemlji pripadajo obratni kapital s 720 din, bi se moralo plačevati od 320 tisoč ha poljedelske zemlje v Sloveniji 320 milijonov din obresti, od k temu pripadajočega obratnega kapitala pa 230 milij. din. Če računamo z obrestno mero 6%, bi se to reklo, da je zadolžena slovenska poljedelska zemlja s 5 milijardami din, k temu pripadajoč obratni kapital pa s 4 milijardami din. Na prvi pogled je jasno, da tu ne more biti govora o obrestih, ki se dejansko plačujejo in zadolžitvah, ki dejansko obstojajo. To so le fiktivni izdatki.

Ako pa se postavimo na stališče, da pripada kmetu tudi za nezadovoljeno zemljo ekvivalent za obresti od vrednosti njegove zemlje, potem je računica približno ista, kakor pri gnoju. Tu je mogoče obresti povsem poljubno računati. Ni vrednost zemlje nekaj stalnega in obresti funkcija vrednosti, temveč narobe. Vrednost zemlje se ravna po obrestih in bi pač narasla, za kolikor bi dvignili obresti.

Zato tako računani proizvodni stroški ne povedo prav nič drugega, kakor da povečanje cene proizvoda za 100% pač želimo utemeljiti.

Pri dveh tako visokih, povsem poljubnih postavkah v računu proizvodnih stroškov, se zruši vsa kalkulacija. Ostaja le cena, ki jo želi članekar podpreti in ta je za 100% višja od cene v normalnih predvojnih letih.

V sedanjih anarhijah cen je le malo cen, ki so to povišanje dosegle in so tudi po kvaliteti potrošnje važne. Med njimi doslej ni ogromne večine proizvodov, ki jih kmet v množini kupuje. Niti v približno tako veliki meri se ni podražila doslej ne obleka, vsaj ne bombaževina in cenejša suknja, ne riž, ne sladkor, ne perilo, ne tobak, ne žigalice, ne milo, ne sol, ne kmečki orodje.

Cena krompirja najde svojo utemeljitev le v ceni dveh drugih kmečkih pridelkov, v ceni pšenice in koruze.

To je resnično dejansko stanje, vse drugačne trditve niso resnične.

Ni moj namen braniti mestnih gospodarstev proti kmečkim. Jaz poznam prav dobro težko življenje na kmetih in sem povezan s podeželjem s trdnjajimi vezmi, kakor z mestnimi. To moram poudariti, da ne bi kdo mislil, da hočem nastopati proti poskusom, da se izboljša položaj kmečkega prebivalstva v mogočih mejah.

Vem pa, da se s tem, če se povišajo zaslužki vsemu prebivalstvu za 100%, v resnici zaslužek nikomur ne poviša, temveč se zniža le denarna vrednost za 50%. Take spremembe denarne vrednosti pa ne koristijo nikomur, tudi ne kmečkemu prebivalstvu, škodujejo pa vsem. Take spremembe oškodujejo hranilce, katere spravlja razvrednotenje denarja ob prihranku. Take spremembe denarne vrednosti ogrožajo starostno oskrbo, zlasti starostno oskrbo uradništva in delavstva. Take spremembe zanašajo vse družabno življenje v nemir, borbo vseh proti vsem. V tej borbi se konec koncev okretnjeji meščan prej znajde kakor kmet. Poviški zaslužkov so le takrat resnični poviški, če je mogoče nekemu drugemu prav toliko odvzeti, kolikor se je enemu dodalo. Kmečki stan tvori v Sloveniji nad 60% prebivalstva, v Jugoslaviji pa 75%. Za koliko odstotkov bi morali v Jugoslaviji realne dohodke drugih članov znižati, da bi se lahko realni dohodki ali vsaj realna izkupila kmetov dejansko in ne samo na videz za 100% povečalo?

To računsko nalogo puščam v podrobnostih nerešeno, vsi oni, ki postavljajo zahtevo na dnevni red, pa si morajo biti vsaj v svesti, da ta računsko naloga obstoja. Na njo ni treba na dolgo in široko odgovarjati. Na prvi pogled je jasno, da mestno prebivalstvo tako visokih realnih dohodkov ni nikdar imelo — četudi je šlo posameznikom v mestih bolj kot posameznikom na podeželju — da bi bila tako velika sprememba v razdelitvi narodnega donosa mogoča. Posebno pa velja to za današnji čas, ko požira vojno gospodarstvo, ki je tudi eno izmed nekmečkih gospodarstev, tako ogromne vsote.

Zato se ob diskusiji o takih kalkulacijah fronte ne postavljajo tako, da bi bili na eni strani prijatelji kmečkega stanu, na drugi pa njegovi nasprotniki.

Ako bi bile fronte tako postavljene, ne bi imel smiselno računati na to, da bi bila objavljena ta izvajanja v »Slovenec« za katerega vem, da ne bi hotel objaviti ene same vrstice, ki bi bila naperjena resnično proti interesom kmečkega stanu. Fronte so tu drugače postavljene: na eni strani je stremenje za stabiliziranjem cen, na drugi strani je obramba posebnih interesov, ki ne računa dovolj z mejami, ki jih nalaga taki obrambi skupna potreba po stabilnosti cen in

valute. Te vrste sploh niso pisane iz veselja do frontaštva, temveč v želji, da bi se ozirala obramba posebnih interesov vedno na zgornje meje in da bi se strnili obe zgornji dve fronti v eno, pa najsi gre za obrambo stanovskih interesov kmetov, trgovcev, delavcev ali kogarkoli. Kakšna naj bo po vsem tem cena krompirja? Zaradi mene je lahko za 100% višja, kakor je bila pred vojno, posebno če se je to pri drugem vodečem predmetu dnevne potrošnje, pri moki, že uveljavilo in če izgleda, da to raznim gospodarstvenikom še vedno ni dosti. Zavedati pa se moramo pri tem posledic, ki morajo tu nujno slediti.

Tem cenam se bodo prilagodile tudi cene drugih poljskih pridelkov, živil, mesu in masti, delavske in uradniške plače ter cene industrijskih izdelkov. To se pravi na koncu, da se bo povečal na koncu tudi državni budget na dvojni iznos; da bodo vsi obratni kapitali v trgovini, industriji in državi za polovico premanjati; da se bodo dvignile obrestne obremenitve, ta privaten

davek, ki je neprimerno občutnejši, kakor vsi še tako debeli osebni verižniki, na nesluhu višino. Ni bil zastoj Mefisto tisti, ki je svetoval cesarju naj gre na to pot. Jaz vidim, da vodi pomanjkanje mere v obrambi posebnih interesov samo do teh posledic.

Zato vstajam — ne proti kalkulacij, ki jo tu omenjam, temveč proti vsemu sistemu takih kalkulacij. Napram tem predlagam:

a) da se osvoji za odnose med posameznimi cenami v glavnem predvojnemu razmerju;

b) da se dovoli odstopanje od te osnove na vseh straneh v enakem odstotku;

c) da se nastopi povsod, kjer je nesorazmerje med potrošnjo in proizvodnjo očitno, država kot edini kupec, ki naj zbere blago po določenih cenah in ga razdeli po načrtu med potrošnike in osigura tako stabilne medstanovske odnose po zgornjem merilu.

Ker je izhod pod c) silno težaven, naj skuša smotrna gospodarska politika proizvodnjo in potrošnjo pri glavnih predmetih dnevne potrošnje uravnovesiti.

To je pot, po kateri bi bilo treba iti. To je pa obenem silno težka pot, na katero se je mogoče napotiti le, če je vse prebivalstvo, če so vsi stanovi in njih predstavniki trdno odločeni iti po tej poti.

Konec članka g. inž. Suhadolca priča, da tudi on, kot predstavnik in zagovornik kmečkega stanu, te poti ne zavrača. Potreben je tu le korak od besede k resnični volji in dejanju. —X—

Industrijci, trgovci, obrtniki itd. - naročite čimprej oglase za »Slovenčev koledar«

To bo knjiga, ki bo v rokah številnih Slovencev vse leto! Oglasi v njej bodo zato imeli posebno vrednost!

Prevoz blaga z motornimi vozili

Kr. banska uprava je poslala vsem okrajnim načelnikom, mestnim poglavarstvom, upravi policije v Ljubljani, predstojništvom mestne policije v Mariboru, Celju in Kranju ter mestnemu kapetanatu v Ptuj, naslednje okrožnice:

V svrhu odprave nerednosti, ki so se pojavile v obrtnem prevozu blaga z motornimi vozili, odredim sledeče: Poostri naj se nadzorstvo nad prevozom blaga z motornimi vozili. Oblastveni nadzorni organi naj na svojih službenih odhodih, zlasti ob vstopih v mesta in ob postankih tovornih avtomobilov, zahtevajo na vpogled izkaz o obrtni upravičenosti za prevoz po čl. 50. min. pravilnika o prevozu potnikov in blaga z motornimi vozili z dne 16. maja 1935. l.

Imenik obrtne pravice za redno prevažanje blaga z motornimi vozili po § 60., odst. 1., t. 25. ob. z. mora imeti dovolilo kr. banske uprave za tak prevoz samo na določeni prosti strani po čl. 7. citiranega pravilnika prevažati kmetijsko blago (za različne prejemnike) in vozovne pošiljke (zgolj za enega prejemnika, a lahko različno blago).

Prevozniki blaga z motornimi vozili v nerednem prometu se dele v tri podskupine: a) Prevozniki blaga z motornimi vozili, eventualno s pristavkom po naročilu, e pooblastilom, odnočno obrtnim listom ocr. načelstva, odnočno mestnega poglavarstva izpred 16. maja 1934., t. j. izpred uveljavljenja uredbe o izdajanju dovolitev za prevoz blaga z motornimi vozili z dne 10. maja 1934., katero pooblastilo, odnočno obrtni list ima klavzulo, da velja ta izkaznica kot dovolilo po min. uredbi z dne 10. maja 1934. Obratovanje teh prevoznikov s pridobljeno staro obrtno pravico ni omejeno na določene cestne proge, mora pa biti po čl. 66. min. pravilnika z dne 16. maja 1935. v skladu z določbami tega pravilnika.

b) Prevozniki blaga z motornimi vozili v nerednem prometu preko mej občinskega okoliša po ministrski uredbi z dne 10. maja 1934. imajo dovolilo kr. banske uprave, ki jih upravičuje do obr. tovarna z golj na določenih cestnih progah in v okolišu občine, kjer je sedež obrta. Voziti smejo po čl. 1. cit. min. uredbi in po čl. 7. tudi če citirane min. pravilnika le vozovne pošiljke. — c) Prevozniki blaga z motornimi vozili v nerednem prometu v mejah občinskega okoliša imajo pooblastilo ocr. načelstva, odnočno mestnega poglavarstva in pravico do prevoza ocr. kosovnega blaga in voznih pošiljk v svojem omejenem okolišu.

Spediterji, ki vrše v smislu čl. 225. trg. zak. poleg speditorskih poslov (t. j. obrta prevzemanja prevoza blaga po prevoznikih ali brodarjih v lastnem imenu, a na tuj račun) sami tudi prevoz blaga

z motornimi vozili, morajo imeti po razpisu ministrstva za trgovino in industrijo z dne 26. junija 1939 II. št. 13.187-2-39 za to drugo poslovanje posebno obrtno pravico za prevoz blaga z motornimi vozili. Zato velja zanje isto, kar velja v pogledu ostalih prevoznikov blaga z motornimi vozili.

Industrijci in obrtniki smejo brez posebnega dovolila prevažati z motornimi vozili evrovine, pogonska središča in material za lastne potrebe in svoje proizvode v svoja skladišča ali svojim odjemalcem in naročnikom tudi izven kraja sedeža obrta.

Trgovci smejo po čl. 8 že ponovno navedenega min. pravilnika že na osnovi pravice za izvrševanje trgovinskega obrta prevažati z motornimi vozili nabavljeno blago za potrebe svojega obrta ter prodano blago kupcem v kraju sedeža obrta, dočim potrebujejo za prevoz blaga z motornimi vozili kupcem izven kraja sedeža obrta posebno dovolilo za prevoz blaga z motornimi vozili v ne rednem prometu preko mej občinskega okoliša.

Prevoz blaga lastne proizvodnje ali blaga za lastne potrebe, odnočno za potrebe lastnega obrta, ki se opravlja z lastnimi vozili, ne spada pod določbe zakona o obrtih, če pa se prevaža poleg lastnega tudi tuje blago, se sme opravljati tak prevoz samo na osnovi dovolila.

Če vozač nima izkaza iz čl. 50. min. pravilnika z dne 16. maja 1935, ali izkaz ne upravičuje do prevoza dotičnega blaga ali na dotični cestni prosti, naj nadzorstveni organ nadaljevanje prevoza prepove in zadevo takoj prijavi v svrhu obrtnokazenskega postopka.

Obenem s prevozom blaga je treba nadzorovati ter preprečevati prevoz oseb s tovornimi avtomobili preko določila čl. 50. min. pravilnika (poleg šoferja samo poseben spremljevalec, ki ga odredi odposiljatelj blaga ali pa delavci, zaposleni pri iztovarjanju in opravljanju nadaljnjih del na blagu) kakor tudi eventualno preobremenitev, neprimerno naložitev in brzino tovornih avtomobilov. Tudi je treba paziti, da ne bodo tovorni avtomobili iz nagajivosti in obsejnosti vozačev zadrževali osebna ali sploh lažja in hitrejša vozila.

Slednjič naj se prepove, da bi preveliki ali očitno pretežki tovorni avtomobili obratovali na cestah, ki so zanje preozke ali imajo zanje prešibke cestne objekte (mostove in propuste).

Podane prijave naj se obravnavajo nujno in naj oblastvo uporabi stroge kazenske ukrepe.

Oblastva naj do 10. vsakega meseca poroča o položaju, storjenih ukrepih in doseženem uspehu.

Zastopniki tiskarnarjev v Belgradu. Pretekli teden je obiskala ministra prosvete g. dr. Antona Korošca delegacija zastopnikov Zveze tiskarnarjev iz vse države ter mu pojasnila sedanjí položaj glede državnih tiskaren in monopolu šolskih knjig. G. minister je delegacijo ljubezljivo sprejel in ji obljubil svojo podporo. Nadalje je delegacija obiskala še ministra za trgovino in industrijo g. dr. Ivana Andresa, katerega je obiskala glede raznih zadev ter je tudi tu našetela na prijazen razumevanje za iznesene potrebe in zahteve. G. minister je obljubil sklicanje posebne ankete glede najbolj perečih vprašanj.

Umetna gnojila. Pretekli teden je bila v Belgradu konferenca o večji porabi umetnih gnojil v naši državi. Konferenca je sprejela naslednje sklepe: 1. Domače tovarne naj naprej zadovolje domače potrebe, nato šele izvažajo. Doma naj bi se prodajala umetna gnojila z 10% popustom. Tovornica za dušik v Rušah je pristala na to, da prodaja pri nas doma umetna gnojila po svetovni ceni. Ukine naj se uvoz carina na umetna gnojila. Nadalje naj se zopet uveljavijo stare železniške tarife za prevoz umetnih gnojil, poseben popust pa naj se dovoli za prevoz apna. Izvede naj se učinkovita propaganda za večjo porabo umetnih gnojil. Ustanovi naj se sklad 10 milij. din, ki naj služi za oddajo umetnih gnojil po znižanih cenah. Za boljše izkoriščanje hlevskega gnoja naj se izvede dolgoročni načrt, za kar je potrebno 100 milij. din. Neobhodno je potrebno ukiniti drž. trošarino na cement.

Redno licencovanje blkov in mrjascev bo v logaškem okraju po naslednjem razporedu: Do 24. septembra ob 9 dopoldne na sejmišču v Gor. Logatcu; istega dne ob 15 pri Gnezu na Uncu. — Dne 25. septembra ob 8 jutraj na sejmišču v Cerknici; istega dne ob 11 dopoldne pri Lavriču v Novi vasi pri Blokah; istega dne ob 15 v Starem trgu.

Iz zagrebskega trgovinskega registra. Pri »Oleum«, industrijsko-trgovsko podjetje Tomažič Zvonimir, Ljubljana, podružnica Zagreb, je vpisan poslovodja Marjan Kovačević. — Za prisilnega upravitelja tvrdke »Papierosa«, veletrgovina papirja in pisalnega pribora v Zagrebu, je imenovan Gelb Hinko. — Pri »Vrbasc, rudarski d. d. sta bila izbrisana člana ravnateljstva Karjan-kovič Milan in Hexner Stefan, vpisani pa inž. Jaromir Dubsky in Zvonko Fink iz Zagreba ter dr. Zvonko Rosenberg iz Belgrade.

Dobave. Ravnateljstvo drž. železnice v Ljubljani, strojni oddelek, sprejema do 30. septembra ponudbe za dobavo raznega kavčug-materiala. — Ravnateljstvo drž. rudnika Velenje sprejema do 30. septembra ponudbe za dobavo bakrene pločevine, tračnikov, gumcevnega kabla, dvojno delujoče črpalke, vijakov z maticami, varovalnih patron, gumijevih cevi za kisik, spiralnih svetlov, dvopolnih varovalnih omaric, okroglega in kvadratnega železa, preproge od gumija, fazonskega železa, varilne žice za avtogeno varjenje, raznega elektrotehničnega materiala, avtomatskih klepal, krtačic za elektromotorje ter azbestnih tesnil. — Dne 28. septembra bo v pisarni referenta inženjerije štaba dravske divizijske oblasti v Ljubljani licitacija za oddajo del za postavitev dveh lesenih barak v Slovenj Gradcu.

Borze

Dne 23. septembra 1940.

Denar

Ameriški dolar 55.—

Nemška marka 14.70—14.90

Devizni promet je znašal na zagrebski borzi 736.468 din, na belgrajski borzi 2.732.000 din. V efektih je bilo prometa na belgrajski borzi 381.000 dinarjev.

Ljubljana — uradni tečajni

London 1 funt . . . . . 178.38—181.58
Newyork 100 dolarjev . . . . . 4425.00—4485.00
Zeneva 100 frankov . . . . . 1009.84—1019.84

Ljubljana — svobodno tržišče

London 1 funt . . . . . 220.60—223.80
Newyork 100 dolarjev . . . . . 5480.00—5520.00
Zeneva 100 frankov . . . . . 1247.90—1257.90

Ljubljana — zasebni kliring:

Berlin 1 marka . . . . . 14.70—14.90

Zagreb — zasebni kliring:

Solun 100 drahem . . . . . 57 denar

Belgrad — zasebni kliring:

Solun 100 drahem . . . . . 55.95—57.65
Solija 100 din . . . . . 89.20—90.80

Curih. Pariz 9.85 (bankovci 5.55), London 16.50 (bankovci 7.00), Newyork (bankovci 439), Milan 22.125, Berlin 175.25, Stockholm 104.40, Buenos Aires 102.75.

Vrednostni papirji

Vojna škoda:

v Ljubljani 435 438
v Zagrebu 437 —439
v Belgradu 437.50—439

Ljubljana. Državni papirji: 7% investicijsko posojilo 99—100, agrarji 53 denar, begluške obveznice 76.25—77.50, dalm. agrarji 68—70, 8% Blerovo posojilo 99—100, 7% Blerovo posojilo 94 do 95, 7% posojilo Drž. hip. banke 100—102, 7% stab. posojilo 93 denar. — Delnice: Trboveljska 295 do 300, Kranjska industrijska družba 148 denar.

Zagreb. Državni papirji: 7% invest. posojilo 97 denar, agrarji 50 blago, vojna škoda prompna 437—439, begluške obveznice 77.50 blago, dalm. agrarji 70.50 blago, 6% šumske obveznice 70 bl., 4% severni agrarji 51.50 denar, 8% Blerovo posojilo 99—100, 7% Blerovo posojilo 94 denar, 7% posojilo Drž. hip. banke 100 denar, 7% stab. posojilo 94 denar. — Delnice: Priv. agrarna banka 180 denar, Trboveljska 295—300, Gutmann 45 den., Sladk. tov. Osijek 205 denar. Osj. livarna 165 den., Isis 35 denar.

Belgrad. Državni papirji: agrarji 53 denar, vojna škoda prompna 437.50—439 (439), begluške obveznice 76.50 denar, dalm. agrarji 68 denar (69), 6% šumske obveznice 69.50 denar, 4% severni agrarji 52 denar, 8% Blerovo posojilo 9 9denar (99), 7% Blerovo posojilo 94 denar. — Delnice: Narodna banka 6500, Priv. agrarna 194—195 (drobni kosi).

Zltni trg

Novi Sad. Rrč: bačka 352.50—355, banaška 350—352.50, fižol: bački in sremski, beli, brez vre, 2% kasa duplikat 422.50—427.50. Ostalo neizpremenjeno.

Maksimalne cene drv v celjskem okraju

Za območje okraja Celje so določene tele najvišje cene za drva za kurjavo, postavljena na dom kupca odnočno skladišče trgovca:

1. Za bukovje in gabrovo cepanice I. vrste za en prostorninski meter 102.50 din, II. vrste 96 din, III. vrste 84 din; 2. za bukovje okroglice 65 din, za bukovje klade (panji) in sečenice 55 din. — Za drva iz drugih vrst drevoja (mešano 75% cepanice in 25% okroglice): cerova 86 din, hrastova 80 din, jasenova 75 din, jelševa 72 din, borova 70 din, smrekova 64 din, lipova 60 din, topolova in vrbova 50 din. — 4. Za žagana in cepljena drva: 100 kg žaganih bukovih cepanic I. vrste 28 din, 100 kg žaganih bukovih cepanic II. vrste 26 din, 100 kg žaganih in cepljenih bukovih cepanic I. vrste 30 din, 100 kg žaganih in cepljenih bukovih cepanic II. vrste 28 din, 100 kg žaganih mehkih drv 22 din, 100 kg odpadkov na žagah (mešano trdo in mehko drvo) 30 din. — Za drva, ki se postavijo od trgovca z drvi kupcu na dom, se lahko računajo prevozní stroški po medsebojnem dogovoru, dočim proizvajalec drv ne priliče za dovoz drv kupeu na dom nobena posebna odškodnina. — Posebej se sme računati pribitki zaradi obrobnih plačil drv, ki na mesec ne sme biti večji od 1% vsote, ki jo kupec za drva še dolguje.

— Korpulentnim in mišičastim, pri katerih se pokazujejo znaki raznih težav vsled nezadostnega izločevanja sokov, izborna pomaga večtedensko pitje naravne »Franz-Josefove« grenke vode. Taki ljudje se morejo tudi doma — seveda pod nadzorstvom zdravnika — zdraviti za shujšanje. Reg. po min. soc. pol. in n. zdr. S br. 12.483, 23. V. 23.

Maksimalne cene drv v ptujskem okraju

Odločene so tele najvišje tržne cene drvam za kurjavo za prostorni meter na vseh razkladalnih postajah v področju ptujskega okraja:

1. Za bukovje cepanice I. vrste 110 din, II. vrste 100 din, III. vrste 90 din, vključno s poslovnim davkom franko vagon, postavljen na postajo v okraju. — 2. Za bukovje okroglice, cepljene, je cena 10 din nižja, za bukovje okroglice, necepljene in za odpadke na žagah je cena 30 din nižja od cen pod 1. — 3. Za bukovje hlode (panje) in sečenice se določa cena 40% nižje od cen, navedenih pod 1. — 4. Za drva iz drugega lesa se določijo cene v odstotkih cen bukovih drv, navedenih pod 1. in 2., kakor sledi: za gabrova drva 105%, lepova 95%, jesenova 92%, borova in smrekova 80%, hrastova in cerova 87%, jelševa 73%, topolova in vrbova 50%. — 4. Za drva, ki se postavijo od proizvajalca ali od preprodajalca kupcu na dom, se računa 10 din več, kakor znašajo cene, navedene pod 1., 2. in 3. V tem znesku je računani dovoz iz postaje v skladišče preprodajalca ter dovoz na dom kupca pri takojšnjem plačilu. — 5. Cene drvam, ki se kupijo franko skladišče trgovca, se računajo 15 din pri prostornem metru več kot znašajo cene, navedene pod 1. do 3. — 6. Posebej se more računati odškodnina za žaganje, ki ne sme biti večja od 10 din za prostorni meter. In pribitek zaradi obrobnih plačil drv, ki na mesec ne sme biti večji od 1% kupne vsote, ki jo kupec za drva še dolguje. — Za osnovo gori navedenim cenam se je zveza določanja tržna ceni in višina režijskih stroškov po krajevnih razmerah. — Vae prej sklenjene kupčije, ki niso do dne objave te odločbe izvršene, se morajo izvršiti po prednjih maksimiranih cenah, v kolikor niso cene kupca ugodnejše. Isto velja tudi za deloma neizvršene kupčije, pri katerih veljajo maksimalne cene za še nedobavljeno količino blaga.

Kralj Peter obiskal Hrvatsko

Kraljevo potovanje po hrvatski Slavoniji v družbi kneza Aleksandra

Djakovski škof dr. Akšamović razlaga kralju znamenitosti djakovske stolnice.

Potem, ko si je kralj Peter II. ogledal razne erbske kraje ter obiskal tudi druge dele Jugoslavije, je pretekli petek obiskal tudi najlepše in najbolj bogate kraje banovine Hrvatske.

V petek o Djakovo

V petek jutraj se je zaslavljal divno jasen dan.

Točno ob 8.30 je vlak s kraljem Petrom, kraljevičem Aleksandrom in spremstvom odpeljal proti Savi in sremski ravnini, vsej obliči z zlatimi sončnimi žarki. Dasi je mladi kralj bil tokrat v strogem inkognito, se je na majhnem železniškem križišču v. a. odne Slavonije na postaji Strživojna-Vrhopolje zbralo prebivalstvo samo od sebe. Tu je že bil tudi ban banovine Hrvatske dr. Šubašić s spremstvom. Točno ob 12. je dvorni vlak dospel na postajo. Ban dr. Šubašić je takoj vstopil v vagon, da pozdravi Nj. Vel. kralja Petra II. in Nj. Vis. kneza Aleksandra in mu želi dobrodošlico v banovini Hrvatski. Kmalu nato je izstopil iz vagona mladi kralj s kneževičem in banom dr. Šubašićem in drugimi člani svojega spremstva. Pred postajo zbrana množica je priredila navdušene ovacije mlademu kralju, ki je zavzel mesto za volanom svojega novega športnega avtomobila, poleg njega pa je sedel ban dr. Šubašić. Z zadovoljnim nasmeškom je mladi kralj odzdravil zbrano ljudstvo in s sigurno roko spretnega voznika krenil po cesti proti Djakovu.

Pred djakovsko stolnico, ki jo je postavil hrvatski narodni škof dr. Strossmayer, se je zbrala velika množica ljudstva. Ko se je Nj. Vel. kralj s spremstvom pripeljal pred katedralo, se je v zvoniku oglašil zvon. Ljudstvo pa je navdušeno pozdravljalo kralja, ki je z očitim zanimanjem užival veličastni vtis, ki ga nudi stolnica. Pri vstopu v svetišče ga je sprejel djakovski škof dr. Anton Akšamović v slovesni obleki s številnim duhovništvom. Pozdravil je Nj. Veličanstvo z besedami:

»Vaše kr. Veličanstvo! Nenadni visoki obisk Vašega Veličanstva je zbudil in razigril naše čute, da Vašemu Veličanstvu, svojemu viteškemu kralju prinesemo svoje tople pozdrave. Z radostjo prinašamo razne tople ljubezni nasproti Vašemu kr. Veličanstvu, našemu ljubljenu kralju in viteškemu zastopniku vzvišene dinastije Karadjordjevičev. Mi in vsi tukaj zbrani zastopniki našega mesta s ponosom in radostjo odpiramo vrata tega veličastnega in svetega hrama, zgrajenega po narodnem škofu dr. Strossmayerju. V državi sta dve narodni svetišči, s katerima se ponaša Jugoslavija: cerkev na Oplencu, ustanovljena po viteškem kralju Aleksandru Zedinitelju, in naša djakovska katedrala ustanovljena po škofu dr. Juriju Strossmayerju. Obe svetišči kličeta z enim glasom: Kar je sonce na nebu, to je vera človeštvu. Vera in morala sta temeljna stebra za stalnost in moč vsaki državi, in predpogoj za blagostanje naroda. Tako je hotel viteški kralj Aleksander Zedinitelj, roditelj vašega kr. Veličanstva. To je bilo tudi geslo velikega škofa Strossmayerja. Vaše Veličanstvo je naš najvzvišenejši in najdražji gost in bo vaš kraljevski obisk ostal Djakovu in naši skupini predrag spomin in neizbrisno znamenje kraljevske milosti in ljubezni Vašega Veličanstva. Mi za vas prosimo velikega Boga, da dolgo živite in da on obilno blagoslovi Vaše kr. Veličanstvo. Naša srca

so prepolna radosti ter kličemo: Živel Nj. kr. Veličanstvo kralj Peter II. Živel vzvišeni dom Karadjordjevičev!»

Nato je škof dr. Akšamović peljal visokega gosta in njegovo spremstvo v cerkev pred glavni oltar. V tem času so orgle izvajale državno himno. Ko so ponehali zadnji zvoki orgel je Nj. Vel. kralj sedel na kraljevi prestol v cerkvi, zraven njega na desni strani Nj. kr. Visočanstvo knez Aleksander, ban dr. Šubašić, armadni general Kosić in drugi, na levi strani pa duhovništvo. Pred glavnim oltarjem je škof dr. Akšamović opravil kratko molitev za našega mladega kralja in njegov vzvišeni dom. Nato so vsi na čelu z visokim gostom krenili v podzemlje katedrale, kjer je grobnica škofa dr. Strossmayerja. Po enominutnem molku in z vzklikom: »Slava Strossmayerju« so se vrnili na trg pred cerkvijo, kjer je škof dr. Akšamović mlademu kralju in kneževiču vedro in duhovito razložil nastanek te stolnice in njenih glavnih lepote.

Nato je visoki gost s svojim spremstvom in pod vodstvom škofa odšel v škofovski dvorec poleg katedrale. Ljudstvo, zbrano na trgu pred cerk-

vijo je priredilo zopet burne ovacije svojemu kralju, ki je s smeskom na licu z roko odzdravljaj. V škofovskem dvorec so mlademu kralju pokazali bogato in krasno opravljene škofovske sobe in dvorane z originalnimi portreti diakovskih škofov in ostalih dostojanstvenikov. Posebno pozornost je pokazal mladi kralj miniaturnemu modelu djakovske stolnice, katerega je napravil neki kmet iz okolice. Nato sta se Nj. Vel. kralj in Nj. Vis. knez Aleksander vpisala v škofjsko spominsko knjigo, potem pa se poslovila.

Ob zvonjenju cerkvenih zvonov in ob burnem vzklikanju prebivalstva pred cerkvijo je kralj zopet zavzel mesto za volanom in se s svojim spremstvom počasi odpeljal skozi špalir navdušenega ljudstva.

Kmalu potem, ko je Nj. Vel. kralj skozi Našice dospel okoli 14. v Kutjevo. V banovinski žrebčarni v Kutjevu je sprejel visoke goste upravitelj Sekulić. Nj. Vel. kralj se je s svojim spremstvom napotil v hleve, da si ogleda najboljše konje. V poseben voz so vpregli štiri najlepše lipčance in Nj. Vel. kralj in Nj. Vis. knez Aleksander, ban dr. Šubašić, in guverner general Kosić so se peljali z malo kočijo, da preizkusijo paradno hojo teh konj.

Mladi kralj je nato sedel za volan svojega avtomobila in je s svojim spremstvom po dveurni vožnji dospel v Slavonsko Požego, kjer je odšel v vojašnico kralja Aleksandra in si ogledal edince pehote in topništva. Občinstvo je napolnilo vse ulice, po katerih se je moral visoki gost peljati, in pozdravljalo mladega kralja pri odhodu z nenavadno toplimi ovacijami.

V soboto

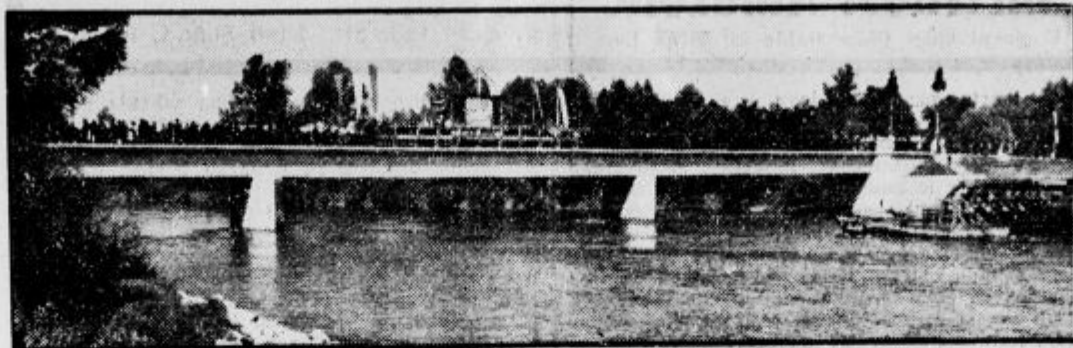
V soboto je bilo prav tako lepo kakor prvi dan. Ob devetih je kralj po programu sedel v avto in se odpeljal v kopališče Lipik. Vzklikanju množice ni hotelo biti konca. V Lipiku so mlademu kralju priredili tudi izredno prsčen sprejem. Pri vstopu v kopališče je pozdravil Nj. Vel. kralja upravitelj Ante Orel in ga peljal po krasnih drevoredih parka pred »Antonov izvir« sredi parka. Mladi kralj se je zanimal za ta studenec, ki je globok 234 m in za vodo, ki je topla do 64 stopinj. Nj. Vel. kralj in Nj. kr. Vis. kneževič sta pokusila malo vode in si potem ogledala notranjo ureditev kopališča, razne bazene, kadi itd. Zopet so se ponovile burne ovacije, navdušeni vzkliki živio kralj!

V ostrejšem tempu vožnje so potem krenili v Daruvar, da bi skozi Belovar, Garešnico in Novsko prišli nekoliko po 13. uri na železniško postajo Novsko, kjer je že čakal dvorni vlak.

Na vsem potu so se zbirali ljudje in navdušeno pozdravljali mladega kralja, ki je odnesel nepozabne spomine iz teh lepih krajev banovine Hrvatske.

Petanjski most

blagoslovljen in odprt

Pogled na novi most.

V nedeljo je Slovenska krajina slovesno proslavila pomembni praznik blagoslovitve in otvoritve velikega mostu čez Muro v Petanjcih. Velike priprave za izročitev mostu prometu so dale jasnega izraza čustvovanju vsega prekmurskega prebivalstva, ki je tako dolga leta težko pričakovalo to tako potrebno zvezo. Pripravljali odbor za slovesnost s soboškimi županom Ferdinandom Hartnerjem in s predstavniki cestnih odborov iz soboškega, ljutomerskega okraja in okoliških občin ter zdravilišče Slatina-Radenci in Petanjska Slatina je poskrbel, da je bila slovesnost čim bolj lepa in kar najbolj veličastna. Ves veličastni most in skoraj kilometer dolga cesta sta bila okrašena z državnimi zastavami in zelenjem. Vsega skupaj

so porabili nad 1500 metrov zelenih vencev. Prav tako so postavili na vsaki strani mostu lične slavo-loke. Vsa dela za okrasitev sta vodila lastnik Petanjske Slatine g. Fogler in šolski nadzornik Antauer Evgen. Sredi mosta je podjetje »Slograd«, ki je most gradilo, postavilo veliko in lično tribuno. Sredi tribune pa je bil postavljen oltar.

Od blizu in daleč so že v ranem jutru hiteli vli Prekmurci proti Petanjam, prav tako pa so tudi z desnega brega Mure prihiti številni gledalci, mnogi celo iz Maribora. Okrog 10 je prispel mariborski vladika dr. Tomažič v Radence, ob 10 pa ban g. dr. M. Natlačen. Prvi pozdrav je bil pri radenski soli, kjer je goste najprej pozdravil župan radenske občine g. Streicher. Na cesti ob mostu je pričakovala goste veličastna množica občinstva. V izredno velikem številu pa so se slovesnosti deležili gasilci in člani fantovskih odsekov, članice dekliških krožkov in dekliški naraščaj v kroljih s krajev obeh bregov Mure. Navzočih je bilo tudi

Ban g. dr. Natlačen prereže simbolični trak ter s tem odpre prometu most, ki ga je takoj nato blagoslovil mariborski škof g. dr. Tomažič.

nekaj zastopstev sokolskih društev v kroljih. Skozi živahni in lepi špalir so krenili gostje po cesti naprej. V bližini Slatine Petanji je pričakoval odlične soboški župan Hartner s predstavniki obeh prekmurskih okrajev. Tu je izrekla najprej prisrčno dobrodošlico banu dr. M. Natlačenemu mala Prekmurka in mu izročila lep sopek. Druga deklica pa je želela dobrodošlico škofu dr. Tomažiču. Od tod so krenili vsi skupaj po cesti do glavnega mosta.

Soboški župan g. Hartner je začel slovesnost in najprej pozdravil bana dr. Natlačenega, škofa dr. Tomažiča, rektorja dr. Slaviča, bivšega ministra Snoja, zastopnika poveljnika orožništva polkovnika Barleta, mariborskega župana dr. Juvana, predsednika mariborske prosvetne zveze dr. Hohnjeca, voditelja prekmurskih Slovencev g. Klekla, okrajne načelnike dr. Bratino iz Murske Sobotre, dr. Farčnika iz Ptuj, Skaleta iz Ljutomer in Grabrijana iz Lendave, načelnika tehničnega oddelka inž. Rueha, številne načelnike okrajnih cestnih odborov, župane, zastopnike uradov in vse druge goste. Navzoč so bili tudi predsednik Tajske-prometne zveze inž. Slajmer, kakor tudi inž. Šumar, ravnatelj podjetja Slograd, ki je most gradilo. Župan Hartner je nato očrtal dolgoletna prizadevanja Prekmurja, da bi dobilo ob 50 km dolgi strugi reke Mure primerno prometno zvezo z ostalo Slovenijo in se zahvalil banu, da je to dolgoletno željo ureal. Za tem je zaprosil škofa dr. Tomažiča, naj priključijo božje blagoslova na mogočno zgradbo. Vrla gasilska godba iz Murske Sobotre je zaigrala papeško himno, nato pa je škof dr. Tomažič ob asistenci kanonika g. Weixla iz Križevcev pri Ljutomeru in številnih duhovščine opravil blagoslovitven obred. V kratkih besedah je škof tudi orisal pomen blagoslovitvenega obreda.

Župan Hartner je nato zaprosil gospoda bana dr. Natlačenega, naj odpre sodobno zvezo Prekmurja z ostalo Slovenijo. Gospod ban je stopil pred čez most napeti trak v državnih barvah in v daljšem govoru orisal pomembnost petanjskega mostu za Prekmurje.

Banov govor

Gospod ban je orisal najprej razmere, v katerih je živel Prekmurje prva leta po osvoboditvi, ko je bilo še skoraj popolnoma odrezano od ostale Slovenije. Poleg železniške zveze je bil edini veržeski most skromna zveza Prekmurja z zaledjem. Gornji del Prekmurja pa zaradi prevelike oddaljenosti ni mogel uporabljati veržeskega mostu in je bil zato navezan na brod v Petanjcih ali pa na most v Nemški Radgoni. Z novim mostom v Petanjcih dobiva Slovenija eno največjih cestnih zgradb. To še najbolj jasno dokazujejo ogromni gradbeni stroški, katere vse je krija banovina sama, ne da bi zahtevala od cestnih okrajev Ljutomer in Murska Sobotra kak prispevek. Za to žrtve se je banovina odločila ne samo zato, ker sta omenjena cestna okraja finančno prešibka, da bi v doglednem času zmogla breme, kateremu bi sicer bila po zakonu obvezana, ampak iz zavesti, da je zveza Slovenske Krajine s Slovenijo splošna slovenska zadeva. Svoj govor je g. ban zaključil s temi besedami:

Ti novi mostovi in ta nova cesta bodo gotovo ogromne vrednosti in koristi za Slovensko Krajino. Blagovni promet z ostalim slovenskim ozemljem in zlasti z Mariborom, ki je za Prekmurje najvažnejše tržišče, bo bistveno olajšan in pospešen. Tako bo tudi Prekmurje, kjer je moral doslej kmet prodajati svoje pridelke navadno po mnogo nižjih cenah, kakor so bile v drugih predelih Slovenije, deležno višjih cen in se bodo morali v korist kmeta razni prekupčevalci zadovoljiti z manjšim zaslužkom. Pa tudi obratno: pospešeni promet bo ob normalnih razmerah ugodno vplival na znižanje cen onim potrebitinam, ki jih mora prekmursko prebivalstvo kupovati in ki se v Prekmurje uvažajo.

Ko se zavedamo velike gospodarske koristi te nove cestne zveze, pa ne smemo prezreti, da gre za sluga za zgradbo teh mostov naši slovenski banovini, ki predstavlja našo slovensko narodno skupnost. Le dobro se zavedajmo, da bi Slovenska Krajina današnjega praznika ne slavila in da bi se še desetletja in desetletja vozili preko Mure s starim brodom, ako bi vladal nad nami tuj gospodar. Današnji praznik naj nam bo torej trajna prepričevalna priča nam in vsem bodočim slovenskim rodo-

(Nadaljevanje na 6. strani.)

Kralj Peter II. si ogleduje zdravilišče Lipik.

Množica ob blagoslovitvi mostu stoji na mostu. Na desni se vidi množica, ki je zbrana na bregu.

Droline novice

Koledar

Torek, 24. septembra: Marija Devica; rešiteljica ujetnikov. Zadnji krajec ob 18.47. Herschel napoveduje lepo, ob jugu in jugozapadniku dež.

Sreda, 25. septembra: Kamil in tovariši mučenci; Kleofa.

Novi grobovi

† **Rojina Franc**, znani in ugledni strugarski mojster ter posestnik in gostilničar v Ljubljani v Aleševčevi ulici, je včeraj zaspal v Gospodu. Pogreb bo danes ob petih popoldne v Žal — iz kapelice Sv. Marije. Naj počiva v miru. Bil je ugleden in spošтовan ljubljanski obrtnik starega kova, brat znanega našega industrijalca g. Antona Rojine. Vsem sorodnikom, zlasti pa bratu Antonu, izrekamo ob tej izgubi svoje sožalje!

† **Ga. Marija Maraz, rojena Bucik**, knjižničarka, tovarna Remec na Duplici, je izdihnila svojo dušo v Ljubljani. Pogreb bo danes ob šestih popoldne v Žal — iz kapelice sv. Petra. Naj ji sveti večna luč! Žalujemo si svojemu našemu sožalju!

Lekarna „Ustar“ v Ljubljani

se zaradi nepredvidenih prilik na stavbi

še ne preseli v nove prostore

ter ostane v stari zgradbi do nadaljnjega obvestila.

Velika javna cestna dela v Sloveniji

Modernizacija cest v Sloveniji lepo napreduje. Marsikje se najpomembnejše ceste že modernizirajo, drugod pa so ceste že popolnoma dograjene. Med najpomembnejšimi cestnimi deli, ki so sedaj v teku, moramo omeniti modernizacijo ceste Fram-Maribor in modernizacijo ceste Jezica-Domžale. Te dni pa so bila razpisana modernizacijska dela za nove odseke najpomembnejših cest.

Tako bo 11. oktobra pri tehničnem oddelku banke uprave prva licitacija za modernizacijo 1 km 250 metrov dolge državne ceste skozi Celje. Ta modernizacija je proračunana na 950 tisoč 600 din. 10. oktobra pa bo licitacija za dobavo malih granitnih kock za tlakovanje tega dela ceste skozi Celje. Dobava potrebnih kock je proračunana na 840.700 dinarjev. Ze 5. oktobra pa bo prva licitacija pri tehničnem oddelku banke uprave za modernizacijo državne ceste skozi Vransko. Tudi tu bo modernizirana cesta v dolžini 1250 metrov in so gradbena dela proračunana na 935.900 dinarjev. 24. oktobra bo pa prva licitacija za modernizacijo državne ceste skozi Novo mesto. Modernizirana bo cesta od žabje vasi skozi Novo mesto do kolodvora v dolžini 2 km in 350 metrov. Ta modernizacija je za gradbena dela proračunana na 5.229.700 din. Ze 9. oktobra pa bo na tehničnem oddelku banke uprave prva licitacija za dobavo drobnih kock in robnikov, potrebnih za tlakovanje modernizirane ceste žabja vas—Novo mesto—kolodvor. Dobava tega gradiva je proračunana na 2.141.700 din. Končno je razpisana že druga licitacija za zgraditev železniškega podvoznjaka in dveh mostov na cesti Jezica—Domžale. Ta licitacija bo 28. septembra pri tehničnem oddelku banke uprave, gradbena dela pa so proračunana na 716.700 din. V celoti znašajo proračuni razpisanih cestnih gradbenih del 8.813.000 dinarjev. Če bodo licitacije uspele, bodo vse te ceste začeli modernizirati prihodnjo spomlad.

— **Seznam predavanj univerze kralja Aleksandra v Ljubljani**, določa, da traja zimski semester od 25. septembra 1940 do 15. februarja 1941. Akademski oblasti predstavljajo v študijskem letu 1940-41 rektor univerze prof. dr. Matija Slavič, protektor je prof. dr. Rado Kušelj, dolžnosti univerzitetnega sekretarja pa bo

(Nadaljevanje iz 5. strani.)

vom, kako neizmerne važnosti nam je lastna svoboda in lastna država.

Moja srčna želja je, naj poveže ta novi most trajno in trdno oba bregova med seboj — Slovensko Krajino in ostalo Slovenijo — v eno skupno neločljivo in nerazdružljivo Slovenijo. S to željo in s to prošnjo do Boga — odpiram to novo cestno zgradbo in jo izročam javnemu prometu.

Naj živi zedinjena Slovenija v svobodni, veliki in močni Jugoslaviji!

Škof g. dr. Tomažič blagoslovi novi most

Gosp. ban je za tem prerezal trak, ki je dotlej simbolično zapiral most, godba pa je zaigrala državno himno.

Potem je pristopil k oltarju škof dr. Tomažič in opravil najsvetejši daritev, katero je pobožno zasledovala velikanska množica, zbrana na velikanskem mostu. Seveda je bilo udeležencev toliko, da jih dolgi most ni mogel vseh sprejeti, zaradi česar so se ostali postavili na obeh bregovih Mure, od koder so zasledovali potek slovesnosti. To je tudi otežkočalo cenitev številu udeležencev. Po najskromnejših cenitvah se je zbralo k slovesnosti 6-7000 ljudi. Med sveto mašo, pri kateri je odlično prepeval mešani cerkveni zbor iz Sobote, je imel škof dr. Tomažič tudi težen cerkven nagovor, v katerem je poudaril, da naj bo most tudi duhovna vez med prebivalstvom to in onstran Mure. Ko je bilo cerkveno opravilo končano, se je najprej v imenu prebivalstva zahvalil g. banu bivši poslanec Bajlec iz Sobote, zatem pa je izrekel vsem, ki so sodelovali pri slovesnosti v imenu pripravljalnega odbora zahvalo še župan Hartner. S tem je bila slovesnost sredi mosta nad šumečo Muro opravljena. Ko so odlični gostje prišli z mosta nazaj grede do postloj petanjske slatine, so se ustavili v senci in na zanimanjem zasledovali mimohod gasilcev. V strunem koraku so korakale močne gasilske čete mimo odličnikov. Nad 500 gasilcev je ob zvokih ljutomerske in soboške godbe odkorakalo proti Slatini Radenci, kamor so nato odšli tudi odličniki na skupno kosilo, kjer je bilo izrečeno še mnogo lepih zdravic.

opravljal Sketelj Karlo. Poslovodja univerzitetnega sveta je prof. dr. Odr Alojzij. Dekan filozofske fakultete je prof. dr. Melik Anton, prodekan pa prof. dr. Hadži Jov. Dekan pravne fakultete je prof. dr. Pitamic, prodekan pa dr. Korošec Viktor, dekan medicinske fakultete je prof. dr. Hribar Franc, prodekan pa dr. Kanský Evgen, dekan tehniške fakultete je ing. Hrovat Alojzij, prodekan pa dr. Gosar Andrej, dekan teološke fakultete je prof. dr. Turk Josip, prodekan pa dr. Fabijan Janez. — Seznam obsega vse odredbe o načinu studija na univerzi, v oddelku o studiju na pravni fakulteti so tudi vsi dodatni predpisi o studiju in izpitna določila. Medicinska fakulteta ima tokrat tudi določbe za V in VI. semester in naveda zato predavanja novih profesorjev medicinske fakultete dr. Hribarja, dr. Lušičkega in dr. Lavriča. V posebnem odstavku so tudi navedena — določila o izpitnem redu, prav tako pa tudi prijavni termini. — V poletnem semestru 1939-1940 je bilo na filozofski fakulteti vsega skupaj 347 študentov, med temi rednih 371, izrednih pa 3; na juridični fakulteti je bilo 574 študentov, na medicinski 179, na tehniški 605, od tega eden izredni, na teološki 182, od tega eden izredni. Vsega skupaj je bilo v letnem semestru na univerzi v Ljubljani 1914 študentov, rednih 1906, izrednih pa 5. — Vpis traja za študente, ki prihajajo prvkrat na univerzo, od 25. septembra do 5. oktobra 1940, za že vpisane študente pa od 25. septembra do 10. oktobra 1940.

— **Da boste stalno zdravi**, je potrebno, da redno pijete Radensko, ki deluje proti boleznim ledvic, srca, proti kamnom, sklerozni, sečni kislini in podobno. Radenska vam ohrani zdravje in mladostno svežost.

— **Naš Sloimek**. Med zadnjimi »Knjižnicami je ena posvečena škofu Martinu Sloimku. Knjižnica je kratek življenjski opis prvega velikega slovenskega voditelja, čigar 140 letnico rojstva obhajamo danes. »Mi Slovenci smo lahko ponosni na naše velike moke, ki nam svetijo kakor zvezde na jasnem nebu«, je rekel škof Sloimek ob neki priliki. Gotovo takrat ni slutil, da bodo te njegove besede veljale predvsem za njega, ki je prva najsvetlejša zvezda na slovenskem nebu, katero nam ta knjižnica približa v tako prijetni obliki in kratki besedi. Sežimo radi po njej, zlasti sedaj, ko obhajamo Sloimkove praznike! Knjižica se dobi v vseh ljubljanskih katoliških knjigarnah in zavodih. Stane 1 dinar.

Najbolj uspešni francoski film Ljubezen državnega pravdnika

Predstave danes ob 16., 19. in 21. uri!

Ljubavni roman ruske grofice in huzarsk. častnika Maria Andergast, Gustav Fröhlich in Otto Tressler

Kot dopolnilo senzacionalna reportaža: **Alarm v Londonu**

Skrivnost Amazone

V glavni vlogi Clare Gable in Mirna Loy

— **Smrtna nesreča na lovu**. V gozdnih loviščih med Blokami in Sodražico se je preteklo nedeljo na vse zgodaj zjutraj zgodila smutna nesreča, ki je njena žrtev postal znani posestnik in tovarnar g. Vilko Ivanc iz Sodražice. Ta je tega dne že v nočnih urah odšel v gozd na jelene, ki prav zdaj »rukajo«, kakor lovci imenujejo jelenjo paritev. G. Ivanc je prišel do meje sosednjega lovišča, ki ga ima v zakupu ugledni ljubljanski primarij dr. Božidar Lavrič. G. Ivanc je zaslial jelena rukati ter se mu skušal približati, med tem ko je s svojim rogom tudi sam posmehoval jelenje rukanje. Tako je g. Ivanc nevede in nehoti zašel v revir g. dr. Lavriča, s katerim sta najboljša prijatelja. Istotčasno pa je g. primarij v družbi svojih dveh čuvajev bratov Jožefa in Matije Semiča ter povabljenega gosta ravnatelja Paškulina klical jelena. Tako sta drug drugega klicala, ne da bi bila drug za drugega vedela. Tako se je g. Ivanc na kakih 30 do 50 m približal družbi g. primarija dr. Lavriča, ki je menila, da ima pred seboj jelena. V gozdu je bilo vkljub luni, le še precej mračno, vendar je rjava barva Juvancove obleke, ki se je dala razločiti, skupaj z rukanjem prepoznala bloške lovce, da je pred njimi deloma skrit za grmom, res pravi jelen. Zato je g. primarij dr. Lavrič streljal in zadel seveda za grmom skritega g. Ivanca, ki je padel, ker ga je krogla zadela v stegno. G. primarij je takoj skočil k nastrelu, ne da bi vedel, da je namesto jelena padel človek. Lahko si mislimo njegovo grozno presenečenje, ko je zagledal pred seboj v krvi ležečega svojega ljubega prijatelja Ivanca. Brž mu je pomagal, da bi mu ustavil krvavitev iz glavne žile. En čuvaj je hitel v Novo vas, odkoder je telefoniral po ljubljanske reševalce. Med tem je prišla pomoč iz Nove vasi, kamor so z vozom prepeljali hudo ranjenega Ivanca. Ko so prišli reševalci, pa je g. primarij uvidel da prijatelja ne bo živega pripeljal v bolnišnico. Dal ga je zato prepeljati domov v Sodražico, kamor so prepeljali le še njegovo truplo, ker je med potjo izdihnil. G. Ivanc zapušta vdovo, dva mala otroka in svojo mater. Ivnancem kakor tudi g. primariju izrekamo svoje sožalje.

— **Draginjske doklade**. V sedanjih izrednih prilikah dajajo podjetja in tudi manjši podjetniki svojim nameščencem in delavcem izjemne enkratne draginjske doklade ali nabavne prispevke. Okrožni urad za zavarovanje delavcev opozarja vse delodajalce, da je treba pri prijavljanju zaslužka delavcev in nameščencev navesti v prijavnici poleg redne plače tudi enkratne ali ponavljajoče se draginjske doklade, nabavne prispevke itd., četudi se te izredne doklade izplačajo le enkrat ali večkrat na leto. Take doklade in prispevke morajo delodajalci takoj ob izplačilu sporočiti Okrožnemu uradu. V takih slučajih je treba v prijavnici poleg redne plače navesti: »Enkratni letni (polletni) draginjski prispevek din...« Ta prispevek se porazdeli enako na vse mesece v letu oziroma obdobju, za katero je bil poseben prispevek izplačan in se prišteje k redni plači ter tako določi mejni razred. Delodajalci naj to opozorilo vpoštevajo in izvršijo potrebne prijave, ker bi v nasprotnem primeru odškodovali delavstvo na glede višine bolniških podpor, zla-

sti pa glede višine invalidskih in starostnih rent. Delodajalec, ki prijavi nepravilni zaslužek nameščenca ali delavca, se po § 195 ZZZ kaznuje z denarno globo do 1000 din.

— **Otvoritev tovarne postaje v Sv. Lovrencu na Dr. polju** o kateri smo poročali v nedelji, štev. je bila iz tehničnih razlogov odložena na nedoločen čas. Na to opozarjamo vse zainteresirane, ki so se že hoteli že te dni posluževati.

— **Kamen vrzel nekdo v glavo strojevodju** brzega tovornega vlaka, ko je vlak vozil od Vidma proti Krškemu. Kamen je priletel strojevodji v glavo in ga zadela blizu senca. Sreča, da strojevodja ni bil bolj nevarno poškodovan, ker bi se bila sicer tudi z vlakom utegnila zgoditi kaka nesreča. Orožniki so bili takoj obveščeni ter so takoj začeli preiskavati, vendar niso doslej hudo nebeže še mogli izslediti, ker se je dejanje zgodilo na samoti in ponoči. Kamen je bil namreč vržen dne 17. septembra ob pol desetih ponoči.

— **V vlaku sta bila prijeta dva vlomilca** 21letni Pozenel Franc ter 21letni Matevž Avsenik. Peljala sta se na Gorenjsko posel na tihem menila, kaj bosta zdaj ukrenila. Poslušal pa ju je detektiv ter ju na postaji v Škofji Loki dal aretirati po orožnikih. Pozenela so že dali časa iskati, ker je osumljen več tatvin, med drugim tudi vlovom v Ljubljani in Škofji Loki.

— **Uboj v pijanosti**. V kuhinji Kovačičeve gostilne v Sp. Sušici na Bizeljskem sta pila dne 15. septembra ponoči Mihael Sokler, 29 let stari brezposelni trgovski pomočnik, in pa neki Rajterič. Oba sta se nekaj prepirlala, nakar je Sokler Rajteriča udaril. Nato sta oba odšla. Zunaj pa je Rajterič Soklerja zadel z nožem v hrbet. Drugo jutro so ga našli mrtvega ob plotu. Sokler se je šele pred enim mesecem vrnil iz zaporov, kjer je predsedel pet mesecev zaradi tatvine. Zdal pa sedi Rajterič.

— **Pravkar so izšli Stanko Premrlovi Trije samospevi s klavirjem za visok glas**: 1. Marija Detle je rodila. 2. V Jeruzalemu vse že spi. 3. Luč z neba. Cena 12 din. Dobe se v Jugoslovanski in Matični knjigarni.

— **Nemške in italijanske, začetne in nadaljevalne tečajne prireditve v večernih urah** Trgovsko društvo »Merkur« v Ljubljani. Prijave v društveni pisarni, Gregorčičeva ulica 27, pritrilje, med 8. in 14. uro.

— **Plevel Vinko**, modno krojaštvo, Poljane št. 20, št. Vid nad Ljubljano, naznanjam, da po daljšem prestatku zopet redno delam in se pripravam. Delo solidno — cene zmerne.

— **Stanovska država** — aktualna knjiga, stane 12 din v vsaki knjigarni.

— **Vrtnarski odsek Sadjarskega in vrtnarskega društva** se prav iskreno zahvaljuje vsem podružničnim vrtnarskim odsekom, kakor tudi posameznim članom—razstavljalcem, ki so pripomogli, da je naša prva razstava na ljubljanskem velesejmu v času od 31. avgusta do 9. septembra t. l.

V g'avnih vlogah: slavni karakterni francoski igralec Harry Baur, Betty Stockfeld, Jeanne Prevost in drugi znameniti francoski igralci! — Predvajamo zopet najnovejši **Foxov** tednik! Poleg tega smo pridobili program domač film, ki predstavlja »ZALE« in njih slovesno otvoritev! **KINO UNION** tel. 22-21

Vera Lubenska

KINO MATICA, tel. 22-41 ob 16., 19. in 21.

Zanimiv pustolovni film iz življenja filmskih operaterjev na lovu za dnevnimi senzacijami. Samo še danes ob 16., 19. in 21. **KINO SLOGA**, tel. 27-80

Blagoslovitev nove verke sv. Antona na Veliki Loki

Kakor je bilo že objavljeno v »Slovenec«, se je preteklo nedeljo, 22. t. m., izvršila slovesna blagoslovitev nove cerkve in posvetitve oltarja v žup. sv. Antona na Veliki Loki pri Višnji gori. Velika Loka je bila vsa okrašena z mlaji. Lepo vreme je privabilo mnogo tujcev. Ločani sami pa so vsi srečni in veseli obhajali svoj praznik, ko se v njihovi domači vasi odpira nov božji hram. Z devetimi vlakom se je pripeljal prevziveni g. škof dr. Gregorij Rožman do Žalne. V spremstvu stiškega opata g. dr. Kostelca in g. župnika Znidaršiča se je odpravil z avtom v četrti ure, oddaljeno Loko. Ločani so ga z domačim gosp. župnikom Vidmarjem na čelu slovesno sprejeli in nato pospremili v sprevedu do nove cerkve sv. Antona, ki je na griču nad vasio. Takoj se je začel obred blagoslovitve nove cerkve. Sledil mu je dolgi in slovesni obred posvetitve glavnega oltarja. S tem dolгим obredom, s kropljenjem, pogostim kajenjem, maziljenjem in dolgimi molitvami psalmov hoče cerkev pokazati svetost in odličnost oltarja.

V svojem govoru, ki je sledil vsem obredom, je prevziveni gospod škof poudarjal zlasti darežljivost vaščanov, ki so si sami v teh budih časih postavili cerkev, ko jih marsikje drugod celo sami ljudje podirajo, ker jih nočejo vzdrževati. Pohvalil pa je tudi njihovo vero, ki je tako velika, da jim je dala moč, da so si postavili cerkev in da so hoteli imeti vsaj včasih najvetejšo daritev v svoji sredi. Brez te gotovo ne bi cerkva danes stala na Veliki Loki. Sledilo je darovanje in nato sv. maša. Ob pol eni je bila vsa slovesnost končana.

Popoldne ob 3 so bile slovesne pete litanije.

Ljubljana, 24. sept.

Gledališče

Drama: Začetek ob 20

Torek, 24. septembra: »Pohujšanje v dolini šentflorjanski«. Red Torck.

Sreda, 25. septembra: »Pohujšanje o dolini šentflorjanski«. Red Sreda.

Cetrtek, 26. septembra: »Pohujšanje v dolini šentflorjanski«. Red Cetrtek.

Petek, 27. septembra: »Razvaline življenja«. Red Premierski.

Radio Ljubljana

Torek, 24. sept. 7 Jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi in poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) — 11 Šolska ura — 12 Veseli slovanski napravi (plošče) — 12.30 Poročila in objave — 13 Napovedi — 13.02 Opold. koncert Radij. orkestra — 14 Poročila — 18 Koncert godbe grenadirske garde (plošče) — 18.40 Glasbeni spored naše postaje v prihodnjem letu (dr. A. Dolinar) — 19 Napovedi in poročila — 19.20 Nac. ura — 19.40 Objave — 19.50 Deset minut zabave (Fr. Lipah) — 20 Pester spored Radijsk. orkestra — 21.30 Operni spevi (plošče) — 22 Napovedi in poročila — 22.15 Cimermanov kvartet.

Drugi programi

Torek, 24. septembra: Belgrad: 20.45 Operne arije — **Zagreb:** 17.45 Koncert tam. društva — **Budimpešta:** 19.25 Klavirski konc. — **Rim-Turin-Florence:** 21.40 Koncert velikega orkestra — **Sotens:** 19.10 Vokalni konc. — **Praga:** 17.20 Debut novih kompozitov — **Brno:** 20.10 Odlomki iz Smetanovih in Dvorakovih oper — **Moravska Ostrava:** 19.25 Konc. pihalnega ork.: Toulouse: 18.30 Simf. konc. — **Andora:** 20.45 Harmonike — **Tallin:** 18.50 Konc. radijskega orkestra.

Belgrajska kratkovalovna postaja: YUA, YUB (49.18 m): 19.40 Poročila v slovenščini — YUF, YUG (49.69 m): 1.55 Oddaja za Južno Ameriko — 3.00 Oddaja za Severno Ameriko.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarnarje: mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9; Ramor, Miklošičeva cesta 20, in mr. Murmayer, Sv. Petra cesta 78.

Po državi

* **Prof. dr. Fran Barac**, vseučiliški profesor zagrebske teološke fakultete, je umrl v Zagrebu dne 20. t. m. Bil je stolni kanonik v Zagrebu ter bogoslovni pisatelj. V mlajših letih (rodil se je l. 1872) je bil pristaja Starčevićeve stranke prava ter se je politično udeleževal tudi še leta 1918.

* **Hrvatski dentisti zoper ljubljansko dentistično šolo**. Zagrebško društvo zobnih tehnikov je na svojem sestanku sprejelo resolucijo, v kateri izražajo zoper dentistično šolo v Ljubljani, ki je bila pred kratkim odprta, pretirajo vse zveze s slovensko organizacijo dentistov ter prosijo, da bi banovina Hrvatska osnovala za nje hrvatsko dentistično šolo. — Omenjamo, da so slovenski dentisti svojo šolo sami ustanovili ter jo sami vzdržujejo. Zato ni čudno, da je velika šolnina, zoper katero zagrebski dentisti tako ugovarjajo.

* **Orožniki so ustrelili nevarnega roparja** Iva Matića v vasi Zivnica v bosanskem okraju Derвента. Matić se je že dolga leta pešal s tem poklicem. Ko so ga pred več leti orožniki že skoraj imeli v rokah, jim je ušel ter bežal v Belgrad, kjer se je napotil kar naravnost k tedanjemu ministr. kateremu je povedal, da ga preganjajo prav za prav le zato, ker je politično preganjan. Nato pa se je sam šel ovaditi belgrajski policiji, nakar je bil v Bankaluki obsojen na 8 let ječe. Presedel pa jih je le pet, nakar je bil spuščen na pogojni dopust. Ko je prišel iz ječe, se je takoj spet lotil starega poklica. Hodil je po vaseh, preoblečen v financarja, ter od ljudi pobiral državno trošarino. Nabral je takrat nad 30 tisoč dinarjev. Orožniki so ga kmalu prišli in ga uklenili, vendar jim je ušel. Poslej je kar na debelo deloval. Vozil se je po Bosni kar z vozom, vlamiljal ter z vozom odvažal ukradeni blago. Orožniki ga dolgo niso mogli prijeti. Te dni pa so zvedeli, kje se skriva. Obkolili so tisto hišo, nakar so ga pozvali, naj se uda. Mož pa je z revolverjem začel streljati iz hiše, nakar se je pognal skozi okno in skušal pobegniti. Orožniki so začeli streljati. Matić je dobil strel v srce, ki je končal njegovo življenje.

* **Morilec skušal pobegniti iz ječe**. V Bjelovaru se je zagovarjal zaradi več ubojev in umorov Dušan Popović. V svoji celici je bil uklenjen v verige na rokah in nogah. Te noči pa je s svojim nožem, ki ga je prenašal v pili, prerezal verige na rokah in nogah ter se je pripravil na beg iz ječe skupaj s svojimi tovariši, ko ga je zalotil ječar. Zdal je njegovega upanja konec.

* **Vinska trgatev v Dalmaciji** se bo začela s 30. t. m., kakor narača splitsko okrajno načelstvo. Sodijo, da bo letošnji vinski pridelek v Dalmaciji za 20% boljji od lanskega.

* **Negoda italijanskega parnika**. Dne 19. t. m. zjutraj je pri otoku Molan italijanski parnik »Lunana«, ki je vozil iz Zadra v Jakin (Ancona) v Italijo, zadel na pečino ter nasledel. Nesreča se je zgodila zaradi velikega viharja, ki je tedaj divjal na našem morju. Naše in zadrške pomorske oblasti so poslale parniku svojo pomoč.

* **Pol vagona skritega olja** so našli organi splitskega županstva skritega nekje v Splitu. To olje je skrila nameščene tovarne za barve Ivan Kolince, ki pa ga je policija že prišla, olje pa zaplenila.

* **Tudi v Somboru manjka moke**. Da so res špekulanti krivi sedanjega stanja, najbolj dokazuje dejstvo, da tudi v Somboru, ki je tako rekoč središče naših žitornih krajev, manjka moke, kakor se glasi poročilo somborskoga županstva. Mestni svet je namreč imel sejo ter sklenil prositi vlado dovoljenja za 25 milijonsko posojilo za mestno aprovizacijo. Sklenili so ostro nastopiti zoper špekulante z drvmi ter zoper to, da Sombor še zdaj nima enotnega kruha v določenih mešanicah. Čeprav je mesto sredi žita, tamkaj vendar le čutilo pomanjkanje kruha. Sklenili so prositi vlado, naj se prepove izvoz pšenice, dokler prebivalstvo ne bo preskrbljeno za zimo.

Ob 5. pa se je prevziveni gospod škof vrnil v Ljubljano.

Ločani so res lahko veseli in ponosni, da so si postavili novo cerkev, ki je priča njihove globoke vere in njihove globoke katoliške zvesti.

LJUBLJANA

Začetek šole, plavalne tekme in še marsikaj

Včerajšnji »Slovenski dom« poroča v športnem oddelku, da se je iznajdljivemu juristu-sportniku posrečilo doseči, da so ljubljanski srednješolci in srednješolke priredili v nedeljo skupne plavalne tekme. Ugotovilo se je pri tem, da ima najboljša plavalca »realca«, najboljša plavalke pa licej. Te tekme pa bi bil vrag kmalu preprečil. »V naši državi namreč eksistira slovito »rešenje« ministrstva prosvete S. N. br. 42.118 z dne 24. XI. 1931, s katerim je učenec srednjih in učiteljskih šol prepovedano biti aktiven član izvenšolskih športnih društev.« V tej hudi zadregi pa je podjetni predsednik Slovenske plavalne zveze dobil neki ljubljanski srednješolski zavod, ki je to prireditev velikodušno prevzel pod svoje okrilje. In tako so dijaki in dijakinje srečno obšle slovito »rešenje«.

Ko bere človek o tem nenavadnem uspehu, se nehoti vpraša, kako se morejo take stvari dogajati na srednji šoli. Od kod pravica, da se sme mimo ministrskih odločb in mimo zdravih vzgojnih nalog? Kako svojevrsna pota ta ali podobne zveze grede, se je pokazalo pred nekaj leti, ko je odredila plavalno šolo prav o božičnih praznikih in je neki šoli dodelila za vajo kar sam božični Sveti dan popoldne. Energičen protest našega lista je takrat to sicer preprečil, a plavalna šola dela naprej. Nemoteno uči fante in dekleta plavanja, menda še vedno kar skupaj kakor pred leti in da je zanimanja več, prireja še skupne tekme za prvenstvo.

Mi pametno telesno vzgojo naše mladine pozdravljamo, a zavedamo se, da so še druge vrednote, ki jih mladinska vzgoja mora upoštevati. In teh verskonravnih vrednot ne pustimo rušiti. Če ministrstvo prosvete ne dovoljuje skupne

telovadbe fantov in deklet, ima za to brez dvoma tehtne razloge, ki imajo svojo veljavo ne le za Belgrad, marveč tudi za Ljubljano. In če ni dovoljena skupna telovadba, kakaj naj bi bilo skupno plavalno tekmovanje? Srednješolski zakon nikjer ne odobrava koedukacije, pozna le moške in ženske gimnazije, mešane le v najnujnejših, neizogibnih primerih. In v tem ni v Evropi osamljen. Nemško šolstvo je šlo že preko tega in obojno šolstvo loči tudi po posebnih učnih načrtih, ki bolje ustrezajo psihološkim dispozicijam mladine. V Sloveniji (v provinci) pa je neki ravnatelj pred nekaj časa fante in dekleta razporedil kar po treh oddelkih enega in istega razreda, ne le enega, in to ob koncu leta tudi mirno v izveštvju objavil.

Mi se ne bi toliko ustavljali pri teh vprašanjih, če se ne bi prav v zadnjih letih pojavilo v Ljubljani in okolici dovolj nesrečnih primerov, ki so dovolj jasno opozorili na nevarno krizo, ki jo preživlja znaten del naše mladine. Ne rečemo, da ni prav, če morda oblast enega ali drugega primera iz res tehničnih razlogov ne spravi v javnost, a krivice bi bilo vsekakor treba kaznovati. Tako pa listi pišejo o škandalu, žrtve se bore s smrtjo, krivci ali sopovzročitelji pa mirno gredo svojo pot.

Za danes samo vprašamo: kdo je odgovoren za moralno vzgojo srednješolske mladine? Kaj se je zgodilo, da se prepreči moralno izpiranje naše mladine po nemoralnih filmih, zakotnih plesih, filozofskih nasadih, »šund« javnih knjižnic in ne nazadnje po nepotrebnih koedukacijah in skupnih plavalnih tekmah fantov in deklet brez razlike na starost, vzgojo in okolje. Zakaj, če gre danes skoraj vsa mladina skozi srednje šole, ogroža tisti, ki ogroža mladino, bodočnost vsega naroda.

Pred vajo v obrambo proti letalskim napadom

Dan te vaje se približuje. Zasebniki, podjetja in uradi naj predurajo, kako bodo sodelovali pri tej vaji, ki se izvrši z letalskim napadom in aktivno obrambo. V tem pogledu so bila v listih že objavljena splošna uradna navodila, pa tudi konkretne uradne odredbe za ponašanje prebivalstva in ustanov. Na ulicah in odprtih prostorih ne sme biti nikogar razen zaščitnih oddelkov, potnikov, hitečih na vlake, in lastnikov stojnic. Vsakdo se mora pač skriti v zaklonišču, v bližnji veži ali poslopju. Iz javnih lokalov ne sme nikdo izstopati, pač pa morajo izstopiti iz vozil potniki, ki naj se zatečejo v bližnja zaklonišča in poslopja. Vozila sama je treba odstraniti v bližnje, stranske ulice, vozila cestne železnice pa ostanejo na svojih tirih.

Hišna vrata in naoknice je treba zapreti, okna odpreti, zavese (rolaje) pa spustiti. Gledanje skozi okna ni dopustno.

Začetek vaje bo označen s prekinjenim tuljenjem siren in prekinjenim zvonjenjem zvonov, za prenehanje nevarnosti pa bo dan znak z neprekinjenim tuljenjem siren in s potrkavanjem zvonov. Nevarnost napada bo označevala tudi belo-rdeča zastava, predeljena po diagonali, ki bo razpeta na gradu. Ko se bo snela, je znamenje, da je letalski napad minil.

Kršenje predpisov bo oblast kaznovala.

1 Sodalna konferenca za duhovnike ljubljanskega mesta bo danes ob petih popoldne v dvorani duhovskega semenišča. Predaval bo g. prof. M. Stanovnik. Naslov predavanja je: »Kako pridobivamo mladino za sv. Evharistijo«.

1 Vse ljubljanske naročnike našega lista opozarjamo, da bodo inkasanti naročnino za list, pobirali tudi naročila in naročnino za veliki »Slovenec« koleadar. — Ne pozabite, da Vam bi to lepa knjiga prinesla mnogo zanimivega in koristnega branja — zato jo pravočasno naročite! Opozarjamo na objavo o vsebini koleдаря v nedeljskih številkah »Slovenca«.

1 Umetnostno zgodovinsko društvo v Ljubljani priredi v četrtek 26. septembra ob 1. popoldne izlet na Dobrovo, v Dvor in Polhov gradec. Odhod s Kongresnega trga. Priglasiti se je v trgovini Podkrajšek na Jurčičevem trgu do četrta ob desetih popoldne. Avtobus 20 Din.

1 Pri zaprtju, motnji v prebavi — vzemite zjutraj 1. prazen želodec en kozarec naravne »FRANZ-JOSEF« grenčice.

1 Trgovca Andrej Schnabl oproščen. Okrajno sodišče je na razpravi 14. t. m. oprostil ljubljanskega trgovca s špecerijskim blagom Andreja Schnabla, ki je bil ovaden in obtožen zaradi prestopa kopčenja najnujnejših življanskih potrebščin (moke), za kar določa uredba o pobijanju draginje in brezvestne špekulacije stroge kazni. Po posredovanju nekega borznega senzala je trgovec Schnabl skupno z drugim trgovcem na Gosposveti cesti kupil 120 vreč moke, ki sta jo, ker sama nimata primernih skladišč, spravila v skladišče spedijske tovrde Ranzinger na Masarykovi cesti. Obtoženi trgovec Schnabl je navajal vse okoliščine, da ni imel namena navijati cen, niti prikrivati svoje zaloge 60 vreč. Dal je vsaki stranki toliko moke, kolikor jo je zahtevala. Kot pričja zaslišani trgovec z Gosposvetke ceste je potrдіl navedbe. Sodnik je trgovca Andreja Schnabla oprostil iz razloga, da ni obtoženec imel namena prikrivati in kopičiti blago zaradi nadaljnje špekulacije in da je zaloge odgovarjala njegovim trgovskim potrebam. Proti oprostiti ni sodbi okrajnega sodišča je državno tožilstvo prijavilo priziv in predlagalo primerno obsodbo obtoženca. Prizivni senat okrožnega sodišča je na sobotni tajni seji potrdil sodbo prvega sodnika in obtoženca prayomočno oprostil.

1 Lepa prva jesenska nedelja. Prva jesenska nedelja je bila lepa in topla, tako vroča, kakor morebiti niti nedelje v deževnem poletju ne. Najvišja temperatura je bila včeraj v Ljubljani znakovana s +26,6° C. Izletniški promet je bil živahen. Samo razni vlaki od sobote do nedelje zvečer so prepeljali z Ljubljane in nazaj do 30.000 potnikov. Živahen je bil tudi avtomobilski promet v razne smeri, posebno na Gorenjsko in na Primorje.

1 F. O. Ljubljana-mesto. Vsem rednim članom, članom starejšinam in podpornim članom, ter mladcem naznanjamo, da se vrši redni občni zbor našega odseka danes ob 20 v društveni sobi Gosposvetske zveze. Vabljeni so tudi novi člani in vsi prijatelji odseka.

1 Članom F. O. Vič. Drevi ob 20 bo redni sestanek s predavanjem. Pridite vsi in točno. — Odpor.

1 Franciskanska prosveta MO v Ljubljani ima svoj redni občni zbor v četrtek dne 26. septembra 1940 ob 8 zvečer v dvorani na poti franciskanskega samostana (pri sv. Antonu).

Gibanje stavbinskega delavstva

Splošna stavka, ki so jo skušali zaneliti marksistični agenti, propadla

Ljubljana, 23. septembra.

Stavbeno delavstvo posebno težko občuti sedanjost neznošno draginjo. Ti delavci zaslužijo nekaj samo v lepih letnih dnevih, pozimi pa so brezposelni in brez zaslужka. Naravno je, da zato s skrbjo gledajo v bodočnost in da premišljajo, kako bi svoj položaj izboljšali.

Kolikor smo informirani, je Zveza združenih delavcev po svojih zastopnikih z ozirom na novo uredbo o minimalnih mezdah, ki daje banu pravico, da za preproste delavce mezdo zviša na 6 din na uro, za kvalificirane pa tudi nad to višino, pri č. banu v pravcu zvišanja minimalnih mezd za stavbeno delavstvo že posredovala. Gradbena Zveza ZDD to akcijo nadaljuje in bo v kratkem na banski upravi uradna razprava o tej zadevi.

Narodna strokovna zveza, Jugoslovanska strokovna zveza in marksistični Savez gradjevinskih radnika pa so se domenili o skupnem nastopu za nove mezde stavbnega delavstva; je pa Savez gradjevinskih radnika prvi dve organizaciji izigral in nenadoma začel nenapovedano, nezakonito stavko.

Gradbeni delavci v Mariboru že delajo

Le pri Hutterjevem bloku še stavkajo — Poskus generalne stavke spodletel

Maribor, 23. sept.

Mariborska javnost ima veliko socialno razumevanje ter je do sedaj spremljala vsa prizadevanja delavstva in drugih slojev za izboljšanje gmojnega položaja vedno z največjim simpatijami. Videli smo to pri vseh medzidnih gibanjih in stavkah, zlasti pri zadnji veliki stavki tekstilcev, kjer so Mariborčani radevolje prispevali veliko za podporo stavkajočih ter so tako pripomogli, da si je delavstvo izvojevalo svoje pravice. Toda pri sedanjih stavki stavbincev pa smo videli, da je mariborska javnost obsodila način, kako so »voditelji« delavstva zapeljali stavbince k nepremišljenemu koraku. Mariborčani so izprevideli, da za to stavko tiči vse kaj drugega, kakor pa samo želja gradbenega delavstva, da si izboljša svoje življenjske pogoje. Prav tako so gledali tudi na sobotne poskuse demonstracij, pri katerih so videli na ulici v tisti pišli skupini demonstrantov vse druge ljudi, samo ne pravih delavcev. Bili so med gledalci obrtniki, ki so pokazali med demonstranti na tega ali onega, ki hodi že osem in več let na Borzo dela po podporo ter živi na neke skrivnostne načine, za poštno delo pa noče prijeti. Drugi so spet videli akademike ljubljanske univerze, ki so se pred nekaj dnevi pripeljali na »izlet« v Maribor, kako so hujskali demonstrante ter jih rinili naprej pred policiste, sami pa se spet spretno umikali v množico. Profesorji so spet videli svoje dobre »znance« — dijake srednjih šol, sinove bogatih meščanov, katerim je pač vse kaj drugega potrebno bolj, kot pa take demonstracije — in ti so se najbolj drli: »Kruha nam dajte!«, ko so ga sili čez grlo... Zato pa Mariborčani upravičeno zahtevajo, da se mora napraviti red ter se morajo taki neodgovorni hujškači delavstva

V teh dneh splošnih težkoč je hotel ta savez stisko delavstva izrabiti, kakor kaže, za svoje organizacijske svrhe, in je v soboto dal parolo, da naj vse delavstvo stopi v stavko. Delavstvo je temu pozivu v soboto delno sledilo in tudi včeraj, v ponedeljek. Na večini stavb pa je delavstvo začelo z rednim delom.

V dopoldanskih urah pa so od stavbe do stavbe hodili v manjših grupah marksistični organizatorji, trosili mednje letake in jih dobesečno silili, naj delo zapustijo. Na mnogih stavbah se jim je to za kratek čas posrečilo, kmalu pa se je delavstvo po odhodu teh terorističnih skupin zopet vrnilo na delo in ga v redu nadaljevalo.

Zelimo delavstvu, da bi se mu posrečilo zboljšati svoj težki položaj, pričakujemo pa tudi, da ne bo nasledel neodgovornim hujšakcem in da se bo oklenilo v svoji borbi svojih zakonitih strokovnih organizacij, ki edine morejo zanje borbo voditi pravilno in uspešno. Kakor kaže, bo zdrav čut v delavstvu tudi v resnici zmagal in bodo tako v bodočih dneh strokovne organizacije brez marksistov uspešno in pravilno reševale njegov položaj.

na kup in zahtevajo takojšnje plačilo kupnine. Tako je neka stranka ugotovila, ko je na kmetovo grožnjo, da bo odpeljal drva drugemu kupcu, plačala za na kup zmetana drva dogovorjene mere, torej je plačala drva dosti dražje. Mestno županstvo opozarja meščane, naj se pri merjenju drv poslužujejo na Grubačevem nabrežju, ki omogoča ugotovitev prave prostorske mere. V izogib nepoštenih manipulacij pri prodaji drv pa bodo odslej pazniki tržnega nadzorstva stalno nadzirali po mestnih ulicah, ali je mera naročenih in kupljenih drv točna in pravična in bodo vsako nepravilnost takoj ovadili, da bo prejel krivce zaslužen kazen. Javnost opozarjamo, naj v primeru potrebe telefončno pokliče tržno nadzorstvo, ki bo takoj poslalo svojega organa zaradi kontroliranja mere.

1 Huda prometna nesreča. Včeraj popoldne ob pol 11. se je zgodila na križišču Bleiweisove in Aleksandrove ceste pred vhodom v Tivoli huda prometna nesreča, katere žrtev je postal 26letni inž. Zalokar Ivan, sin primarija dr. Zaiokarja. Inž. Zalokar se je peljal z motociklom znamke DKW po Aleksandrovi ulici ter je hotel zaviti na Bleiweisovo cesto v smeri proti Tržaški cesti. V tistem trenutku je pripeljal pravilno po desni strani in po Bleiweisovi cesti težko naložen tovorni avtomobil Združenih opekarn. 44letni sofer Franc Rovšek je peljal opeko v smeri proti kolodvoru. Ke je pripeljal na križišče, ga je motociklist hote prehiteti in pred njim svigniti čez cesto. Rovšek je zapazil grožnjo nevarnosti in je zavil na levo, da bi se umaknil motorju, hkrati pa je pritisnil na zavore. Kljub temu pa je sprednji del tovornega avtomobila zagrabil motocikel. Težko naložen avto seveda ni mogel takoj obstati in je potiskal motocikel proti levi, pravtako je odbil motociklista, da je obležal kakih 12m od mesta karambola na levi strani ceste, dočim je motor odtelal se nekaj naprej in obležal vse razbit na hodniku za pešce. Inž. Zalokar je pri padcu dobil hude poškodbe na glavi ter so ga prepeljali v ljubljanske bolnišnico. Njegovo stanje je resno, vendar zdravniki upajo, da bo okreval.

1 Čigava je zapestna verižica? Ljubljanska policija je aretirala nekega F. K., pri katerem so našli zlato verižico, zapestne ure. Verižica je moderne oblike in še popolnoma nova. Kdor jo pogreša, naj sporoči upravi policije.

1 Se vedno špekulacije s hišami in zemljišči. Pravijo, da se je svet špekulantov s hišami in z zemljišči nekoliko pomiril in potuhnil, da ni več tako živahnih in velikih kupčijskih poslov na realitetnem trgu in da razni posredovalci ne prihajajo do mastnih zaslužkov, kakor prejšnje mesece. Vendar so še vedno čedne kupčije, ki donosajo mnogim lepe dohoderke in dobičke. Špekulacije izrabljajo razne difference v cenah na nepremičninskem trgu. Znano je, da so se cene nekaterim stavbnim parcelam, ki leže ob velikih in živahnih prometnih žilah, v zadnjih 4 mesecih dvignile kar za 100 in celo 150%. Zemljiška knjiga je v septembru zapisala že nad 70 kupnih pogodb, ko so bile hiše, vile, stavbne, travniške in gozdne parcele prodane za skupno vrednost nad 3.550.000 din.

1 Starše dijakov, ki bodo v letošnjem letu potrebovali strokovno izobražene inštruktorje, opozarjamo, naj se obrnejo na Društvo brezposelnih profesorjskih kandidatov pravočasno, ker je edino tako zagotovljen končni uspeh. Iz prakse našega društva smo spoznali, da starši navadno iščejo pomoč pri učenju šole takrat, ko je kljub prizadevanju inštruktorja in dijaka možnost uspeha dvomljiva, ker ni mogoče v kratkem roku nadomestiti

zanemarljenega znanja daljše dobe in ker profesorji pri prenapolnjenosti razredov ne morejo preizkusiti dijakovega znanja v zadnjem trenutku. Izdatki, ki jih imajo starši za instrukcije v primeru pravočasne pomoči, ne bodo brezplojni, saj je v današnjih časih, ko je treba k letom študij prišteti še leta brezposelnosti, vsako izgubljen leto neprimerno večja izguba, kot izdatki za pomoč pri učenju. Obenem sporočamo, da se je naše društvo preselilo v Gosposko ulico št. 12.

Posebno pazite, kaj bolnik pijel
Pitje ni le za zdravega človeka zelo važno, temveč tudi za bolnika mnogokrat važnejše od hrane!

Zato pijte Vi in Vaš bolnik čim čedše našo najboljšo mineralno vodo, ki je obenem tudi zdravilna

ono z rdečimi srci!

Prospekte in vsa potrebna navodila pošlje zastonj in z veseljem: Uprava zdravinega kopališča

SLATINA RADENCI

1 Končno se je tat spomnil. Te dni smo poročali, kako se je neki možakar, ki so ga prijeli v neki ljubljanski gostilni, kjer je navdušeno dajal za pijačo, zagovarjal, da je dobil denar od neznanca. Smešen je bil njegov odgovor posebno zaradi tega, ker je trdil, da je dobil denar pri stranišču v Zvezdi, katerega pa že zdavnaj ni več. Potem se je izgovarjal na druge načine. Pridržan je bil v zaporu. Naše poročilo je brala tudi orožniška postaja na Verdu. Sporočila je ljubljanski policiji, da je bilo 17. t. m. vlomljeno na Verdu pri posteskniku Antonu Labu in da je bilo tam iz zaklenjene nočne omarice ukradenih 2700 din. Neznanka, ki se je potepal tedaj okrog hiše na Verdu, so nekateri videli in si ga zapomnili. Nato je v Ljubljani zaprti grešnik Jakič Lojze. 27-letni delavec iz Zapotoka v občini Zelimlje, ki je bil že štirikrat kaznovan, tudi priznal, da je vlomil na Verdu in pobral denar.

Sv. Vid pri Ptuj

Dne 19. t. m. smo spremili k večnemu počitku 72 letnega Vavopolca Jakoba, posestnika iz Lancove vasi 40. Njegov veličastni pogreb je dokazal, kaj je bil mož in koliko je bil vreden. Bil je dolga leta župan in vedno dobernik vsakega, ki se je pri njem oglašil s kakršno koli prošnjo. Bil je zvest sin domovine, saj je ob prevratu sam zbiral in pošiljal prostovoljce za ustanovitev naše države. Njegova hiša ni nikdar videla veri nasprotnega časopisa. Njegove odlike kaže tudi družina, katero je nadvse lepo vzgojil. Devet odraslih otrok ima, vsi so zvesti člani naših katoliških in političnih društev, v katerih zavzemajo povsod vidna mesta. Znani so daleč naokrog zaradi svojega res lepega petja. Vsi so se posvetili cerkvenemu petju in ni nedelje ali praznika, da ne bi vsaj trije ali štirje od njih peli na koro. — Zadnji čast pri pogrebu so mu izkazali č. gg. duhovniki, domači g. župnik p. Danijel Tomšič in p. Inocenčij Kunčič, bivši naš g. župnik Karel Jelušič ter dva domačina duhovnika p. Gojkošek Marjan, vodja Domačinskega doma v Ptuj, in g. Vogrinec Antn. kaplan v Zetlah. Pomembno je tudi to, da je umrl ravno štiri mesece potem odkar smo pokopali z istimi častmi njegovo dobro ženo Marijo. Bog jima naj bo dober sodnik, saj ni bilo prve nedelje v mesecu, da bi se ne oba udeležila sv. obhajila.

KULTURNI OBZORNIK

Slomškov duhovni obraz

K današnji 78 obletnici njegove smrti in šolskemu prazniku

Ključ do skrite celice svojega duhovnega življenja nam podaja Slomšek sam, deloma v svojih pismih, za katera pač ni mislil in želel, da bi se kdaj in kje ohranila; deloma v svojih, mladini in ljudstvu namenjenih spisih, zlasti v živahno sestavljenih življenjepisih.

Veliko nam povedo pisma — 437 je doslej objavljeno v Arhivu za zgodovino in narodopisje — ki jih je pisal Slomšek svojim prijateljem; ne manj tudi pisma, ki so jih prijatelji pisali Slomšku in se jih je ta branil in končno tudi obranil ter jih uničil, ker so mu, čeprav jih je rad pobral, notranje vendar škodovala. Imela so namreč to napako, da so ga povzdigovala in se njegovi častitljivosti prilgovala. V tem smislu je, kakor vsa tovrstna pisma zavrnil laskava pisma svojih najboljših dveh prijateljev Mihaela Stojana, dekana v Braslovcah, in Matija Voduseka, opata v Celju.

Mnogovrstna pisma navodila, voščila in priporočila, pa nehotne in nevede r. z. krivajo dobroto in lepoto Slomškove duše. »Naj ti po stari šegi vsega blagega želim, kar Bogu dopade in tebe v resnici srečnega stori. Ne življenja dolgega, ne predobrega, ampak ljube modrosti in stanovitnosti prosim tebi kakor sebi. Dela nama ne pomanjkuje, naj bi nama tudi moči ne pomankovalo; alj teža let naj tlači, za tega del prav imaš, da si kučijo omisli, pa škofa v taki dragoti in krasoti vozil ne boš. Naša veličast pred svetom ne sme bliščati; ona ljudi grehč piha v oči. Ljudi pohišešvati pa bi bilo greh.« Tako je voščil 22. 2. 51. za god Matiju Voduseku.

Za življenjepis pa si je najraje izbral snov, ki je bila najbližja njegovemu doživljevanju, vendar tako, da ni očitno posegala v njegove osebnostne skušnje. Ni pisal za svoje prijatelje, kar pa tem sodi, se očitnemu svetu ne prilze in naj med nami ostane. (Arhiv, 172 str.)

Po načinu, kakor si je Slomšek sestavljal opise svojih življenjskih priobčeval v raznih letnikih »Drobtinice«, naj orisemo tudi mi njegov duhovni obraz. Navadno je namreč najprej v kratkih stavkih ali odstavkih opozarjal bralca na zasluge pomembnega opisanega moža. S tem je hotel opravičiti spis, češ da je moč res spomina vreden in obenem pridobiti tudi bralca za dobrohotno branje.

Slomšek je nam Slovencem po čudoviti božji Previdnosti darovan in izoblikovan zgled najčistejšje ljubezni do Cerkev in domovine. Ljubil je Cerkev, hodil je za Kristusom, zatojre ni mogel biti brezdomovinec.

Nebesa si je zaslužil na slovenski zemlji, ki jo je zato visoko cenil, saj ga domovinska ljubezen ni ovirala, marveč je podpirala v njegovem svetniškem stremeljenju. Na slovenski zemlji je razvil svojo blagonsno delavnost Bogu v čast, katoliški Cerkev v slavo in slovenskemu narodu v blagor.

»Slomšek je bil eden izmed največjih škofov — ne le lavantinske škofije ali avstrijske monarhije, marveč vseslovenske Cerkev, v njenem skoraj dvatisočletnem obstoju. Bil je avstrijski (mi bi raje rekli, slovenski) frančišček, Saleški.« To je zapisal o Slomšku ne slovenski, marveč nemški časopis »Katholische Literatur-Zeitung« št. 32, 1863.

Se tehtnejša in pomembnejša je sodbja, ki jo je v začetku januarja 1864 izrekel tedanji nemški spirital pred svojimi bogoslovci v Grazu: »Ne čudite se, gospodje, nad mojo letošnjo izbiro vzpodbudnega berila.« — Z novim letom so namreč v tamonjšni obrednici začeli brati Slomškovo življenjepis po Fr. Kosarju. »Slomšek je bil mož, kakršnih je v naši dobi le malo. Narodnost mu je služila le za podlago pri pospeševanju vere in pravnoti.« Prav je povedal: »nadprirodna sila se naslanja vselej na prirodu, torej tudi na narod in domovino«, kakor je zelo točno zapisal o krščanskem rodoljubju veliki španski filozof in državnik Donoso Cortes.

Slomšek je z nežnim priznanjem branil in spoštoval vsebine slovenskega naroda. Njegov uvodni govor v prvem letniku bogoslovja pred tovariši, zbranimi v slovenski uri, je programatičnega pomena za vsakega slovenskega kulturnega delavca. Za Slomška samega pa je prvi nagib, da je šla med bogoslovci govornica: Tega bo še kdaj krasila škofovska kapa.

Z navdušenim narodnim delom ni delal Slomšek krivice nobenemu sosednemu, zlasti ne nemškemu narodu. Med nemškimi škofi je imel več iskrenih prijateljev, katerih se v svojih pismih spominja kot vdan pomočnik pri splošnih zadevah sv. Cerkev. Nič ne more Slomška dolžiti slovenske, pa tudi ne slovenske ozkoslovenske. Slomškov katoliški duh je zamislil in ustanovil: Bratovščino sv. Cirila in Metoda za zedinjenje vseh Slovanov v eni Kristusovi cerkvi. Slomšek ni nobenemu narodu nasprotno, nestrano, kako le sovravno razpoložen. Noče zabrisati meja med narodi, kar je neprimerno, je po njegovi sodbi tudi vedno krivično, izenoličeno, zato nezdavno in nekatoliško. Slomšek ni ljubil preprič in sporov, pač pa jih je omiljeval in odstranjeval, kjer je le mogel. Slomšek je bil najvdašeji sin Cerkev in obenem najvsestnejši sin slovenskega naroda.

Posežimo s kratkim pogledom: nekoliko globlje v Slomškova življenjska dogajanja. Čeprav so bili Slomšku dani veliki naravni talenti, dobri starši, plemeniti dobrotniki, izvrstni učitelji, zvesti prijatelji, svetli vzori, vzvišeni cilji, bi bila vendar šola njegovega življenja pomanjkljiva; ne mogla bi mu dati spričevala voditeljske usposobljenosti, ako mu ne bi nudila mnogostranske priloženosti za trpljenje. Brez tega bi Slomšek ostal

v duhovnem življenju začetnik za vse žive dni, kakor jih ostane mnogo drugih, prav tako darovitih, toda neizkušenih in neustrojenih, ker niso stopili pravočasno v šolo trpljenja. Brez križa ni ne pravega napredka, ne popolnosti.

Cutne sladkosti so v Slomškovem mladem duhovnem življenju kmalu ponehale, pa ostal je zvest božjemu navdihu in ni odstopil s pota krepkega življenja. Tako je milost začetnikov že v prvi mladinski dobi zamenjal z milostjo vestno napredujočih, dokler se ni v njegovi moški dobi milost napredujočih kar umaknila milosti popolnih.

Kakor v znamenju trpljenja je že Slomškovo rojstvo prišlo v dobo in deželo, ki so jo neprestano razburjali Napoleonovi objestni pohodi po Evropi. Nekaj podobnega kakor v naših dneh. »Ljubo doma, kdor ga ima!« Kolikokrat je bil ta pregovor na Slomškovem jeziku in peresu. Pa komaj se je ljubi dom na Ponikvi, kjer je bil 26. novembra 1800 rojen, ukoreninil v njegovem dovetnem srcu, že se je pokazalo, da so božji nameni z mladim Slomškom drugačni.

Akoprav je bil Anton prvorojenec med osmerim otroki, v družini očeta Marka in matere Marije, vendar ni mogel najti toliko veselja stoječ pred plugom kakor sede pred knjigo. »Verujete mi, vaš Tonček bo še velik gospod!« je pregovarjal ponikovski kaplan Jakob Prašnikar Slomškovega očeta, naj ga nikar ne zadržuje v kmetkem delu na Slomu. Prigovor kaplanov je pri trmastem kmetu le polagoma dosegel zaželjeni uspeh. Potem pa so prišlo izgube, ki so mladeniča zgodaj naučile, kako hitro mine vse veselje sveta in torej ne kaže nanj navezati svojega srca.

Hitro so se trgale in potrgale druga za drugo: najtesnejše vezi, ki morejo otroka priklopiti na rojstni dom. Šestnajstletnemu so pokopali mater in dvasetletnemu je umrl oče. V najhujši mladostni stiski, ko potrebuje mladi človek materinske tople besede in očetovske dobre roke, je na Slomškovem rojstnem domu zagospodarila pisana mačeha in iz rojstne županije se je preselil v drugo službo velikosrčni dobrotnik, duhovni pastir Prašnikar.

Vrh tega pa so prišla še Slomškova lastna preseljevanja zaradi napredka modroslovnih študij iz kraja v kraj: iz Celja v Ljubljano, iz Ljubljane v Senj, iz Senja v Celovec. Prava podoba njegovih poznejših službenih potov in mest; povsod sicer z odličnim delom in redom, pa nikjer brez velikega truda in napora; mnogokje so želi drugi, kar je on sejal.

Anton Slomšek je kmalu spoznal, da ne more biti Slom tisti dom, za katerega bo moral po božji volji skrbeti vse svoje žive dni. Zdavnaj že je svojim sorodnikom napovedal: »Boste videli, Slomšek bo prišel v tuje roke!« Zgodilo se je tako; ne še ob njegovem življenju, pač pa 40 let po njegovi smrti. Škofov pranečak je kljub prošnjam sorodnikov 1905 prodal očetni dom na Slomu. Pa tedaj je bila že vsa Slovenija Slomškov dom.

Pa bolj ko za svoj rojstni dom se je Slomšek bal za ves slovenski svet, da ne bi prišel tujcu v roke. Odkar je zasedel škofovski sedež pri Sv. Andražu, ni nehal misliti ter se pripravljati, kako bi sedež lavantinske škofije premestil bodisi v Celje ali v Maribor. V Slomškovem srcu je že bilo pač ob rahlem dihu milosti božje sklenjeno, da bo di posled ves slovenski svet njegov dom in rod; zato je mogel v oporoki z rodoljubnim in domoljubnim srcem zapisati, da naj ga pokopljejo tam, kjer bo umrl. Akoprav je v pismu kardinalu Schwarzenbergu: 4. 5. 46. še želel, da bi bil tam blizu svoje zibelni nalič tudi svoj grob.

Prav zato, ker je Slomšek tako ljubil svoj dom na Slomu, je vzljubil tudi ves slovenski svet; saj ga je tam slovenska mati naučila prve slovenske besede.

Kakor je bilo Slomšku drago, da bi se Slom ohranil domačemu Slomškoveu rodu, tako je želel, da bi se slovenska zemlja ohranila Slovencem. Kakor je na lastne stroške oplešal cerkev sv. Ožbalda na podružnici domače župnije, enako je s pastirsko vno skrbel za lepoto vseh cerkev v lavantinski škofiji. V lepše oskrbovanih cerkvah — je opominjal — se rojaki raje zbirajo k službi božji in požlahtnjujejo »svoja srca«.

Kakor je ohranil hvalsetno spomin domači šoli v kaplaniji na Ponikvi, tako je z isto hvalsetno ljubeznijo gorel za pravo omiko Slovencev v cerkvi, v šoli in doma.

Slomšek je cenil svoj rod na Slomu in sestavljal njegov rodovnik za 150 let nazaj in opisal tudi obsega njegovega posestva. To je bil skromen zgodovinski in zemljepisni poskus tistega slovenskega rojaka, ki mu je bilo namenjeno, da se z mnogimi žrtvami zavzame kdaj za slovenske meje in za slovenski sedež lavantinske škofije. Take je tedaj otel Slovenijo. Hotel je, da bi njegovi rojaki verno, srečno in veselo živeli v svojih slovenskih mejah in domovih »Tolazbo imam, da bivam v domovini...« piše iz Maribora 20. 1. 62. prijatelju Stupici.

Slomšek je slava in blagor slovenske domovine. Spodobi se torej, da proučujemo duhovno rast in pot svetosti, ki jo je sveti Duh razvil v njem do popolnega razcveta. Naj bi nam z močjo svojega zgleda in s stanovitnostjo svoje priporočil postal in ostal lestvica k Bogu, dokler ne odložimo nizkosti in nepopolnosti svoje narave.

A. M.

Shakespeare-zupančič: Romeo in Julija

K otvoritvi dramske sezone 1940-41

Začetek novega gledališkega leta v naši drami je bil nad vse lep in razveseljeval. Kot prvo predstavo so v soboto, 21. t. m., uprizorili Shakespeareovo žaloigro »Romeo in Julija«, ki smo jo gledali po dvanajstih letih na novo v prevodu Otona Zupančiča in v režiji dr. Bratka Krefta.

»Romeo in Julija« spada sicer med zgodnja Shakespeareova dela, ki so nastala mnogo pred njegovimi najpomembnejšimi stvaritvami, kakor so »Hamlet«, »Othello«, »Kralj Lear«, »Vihar« itd., vendar uživa med vsemi njegovimi igrami morda največjo popularnost. Vzrok za to je predvsem v motivu samega. To zgodba o nesrečni ljubezni dveh mladih ljudi, ki se zaradi okrutnosti in nasprotovanja staršev ne moreta najti in gresta zato rajši skupno v smrt. To je motiv, ki niti ni izvirna pisateljeva lastnina, ampak je bil slej ko prej znatno v življenju kakor v literaturi. Poleg nepopravega izročila, češ da ima zgodba o Romeu in

Juliji resnično ozadje, je ta motiv, ki je sicer občečloveški, obdelalo že mnogo pisateljev, od Ovida pa do tistih, ki so tudi Shakespeareu služili za vir, kolikor gre zgolj za zunanjo zgodbo. A ta vendar ni bistvo pričujoče žaloigre; tisto, kar daje delu veličino in je hkrati izrazito in bistveno Shakespeareovo, je način, kako nam je vse to prikazal, in pa dejstvo, da je enkratno zgodbo dvignil v prispodobno, ki trajno živi v njegovem pesniškem delu. Kar bi bila sicer le anekdota, le žalostna zgodba ljubečega se para, je v njegovem pesniškem pridu in umetniškem oblikovanju postala pretresljiva podoba tragedije ljubezni.

Shakespeare je postavil dejanje svoje žaloigre na dvojno nasprotje, vsebinsko in formalno. Zunanji okvir tragedije predstavlja sovraštvo dveh aristokratskih veronskih družin, Montegov in Capuleto, medtem ko predstavlja njeno osrednje jedro in žarišče ljubezen Romea in Julije, ki sta otroka

obeh sprtih rodov. To nasprotje se v črti dramatičnega dejanja križa kot boj za vrhovni zakon življenja in ovire, ki se temu plemenitemu prizadevanju postavljajo nasproti, razen tega pa pomeni tragično ironijo, na kateri v bistvu sloni ta Shakespeareova tragedija. Ima pa to nasprotje svojo vzporednico tudi v oblikovni strani, v slogu, v katerem se prepletata ne le komika in tragika življenja, ampak tudi njega povprečnost in višja vizija, ki sta vsaj posredno, če že ne vzročno povezana tudi s svetom dobrote in plemenitosti ter hudobije in zla. Tako nam ta dramatska zgodba o nesrečni ljubezni Romea in Julije, ki je sicer trdno zasidrana v dobo ter vrhu tega tudi lokalizirana v Verono, kaže hkrati njeno brezčasovno podobno, in je to nasprotje prišlo do izraza tudi v slogu, ki poleg realističnih prvih razodeva tudi poetično vizijo sveta, kakršne je mogoče le v duši in pesmi. Od tod izvira tudi tista dvojnost, ki jo občutimo v tem delu, ko gledamo docela stvarno risano okolje, v katerem se vrše dogodki, in prisluškujemo pesmi ljubezni, ki je res da vsa zemeljska in vendarle hkrati tudi vsa povečana.

Toda čeprav so zunanji dogodki le bolj okvir, v katerega je postavil pisatelj podobo mlade ljubezni, je vendarle treba poudariti povezanost periferije in središča ne le z vidika gradnje, ampak tudi z vidika vsebine. Za to nam dovolj jasno govorijo zaključki, ki ga predstavlja izmiritev obeh družin, ki sta ju spravila Romeo in Julija s svojo smrtjo. Ljubezen, ki se je sicer razgorela sama v sebi, je zmaga nad sovraštvom in tako slavila svoje poveljanje. Pa tudi ljubezen sama, kakor nam jo prikazuje pisatelj, priča o tem. Preden se je Romeo zaljubil v Julijo, je vzdihoval za Rozalindo. Ta uvod bi bil v resnici nepotreben, če bi avtor ne imel namena, da nam pokaže razliko med zaljubljenostjo pa med pravo ljubeznijo, ki ni le želja po enkratnem objemu, ampak usodno sreča-

nje za življenje in za smrt. Taka ljubezen ni le zgodba tragedije o Romeu in Juliji, ampak tudi njena usodnost. Ta ljubezen je luč, ki razsvetljuje njuno življenje, in vihar, ki ga uniči. Ob doživljanju te ljubezni se prebudi Romeo iz sanjavega, melanholičnega mladeniča v človeka, čigar mladost se razcvete v smehljaj sreče, čigar življenje se razmahne v najvišji polet hrepenenja in življenjske radosti in čigar duša zapoje visoko pesem ljubezni. In Julija, ki je bila še včeraj punčka, se ob srečanju z njim nenadoma prebudi v ženo, v sanjo in slo prve ljubezni, ki skriva v sebi nebo in pekel. To doživljanje je tako močno, da ohrani zvestobo skrivnosti kljub vsem oviram in ju tako tira v smrt. Ta boj za zvestobo ljubezni je dejansko osnova Shakespeareove tragedije. kajti zunanje ovire, ki jih porajata naključje in zloba, so usodne zanj edino zaradi njune zvestobe notranjemu klicu. To pa je tudi vzrok, da je podoba te ljubezni, ki doseže svoj višek v prizoru na balkonu, ko doživljata ta dva človeka to skrivnost v njeni najslajši in najstrahotnejši obliki, v združitvi in ločitvi, tako očarljiva in pretresljiva hkrati. Zato njuna smrt budi sočutje, kakršno bi ne bilo mogoče, če bi bila tragedija osnovana le na mehaničnem naturalističnem pojmovanju sveta in življenja.

Uprizoritve tega dela nas je zanimala že zaradi novega Zupančičevega prevoda. Predvsem je treba poudariti, da je njegov prevod prva avtentična poslovedanje tega Shakespeareovega dela. V primeri s Cankarjevim prevodom, ki se ni naslanjal na izvirnik, je pričujoči prevod predvsem bolj točen ter prinaša med drugim na primer tudi prolog in epilog k prvemu dejanju. Pa tudi kar zadeva razumljivost in pesniško izoblikovanost, je Zupančičev prevod dovršeniji; le tu pa tam se nam zdi, da je Cankarjev prevod bolj gladko pel.

O uprizoritvi sami — jutri.

France Vodnik.

ŠPORT

Šport zadnje nedelje

Tako bogate nedelje na športnih prireditvah že zlepa nismo imeli kakor je bila zadnja. Izredno lepo vreme pa je še dvignilo vse športne prireditve, za katere je vladalo povsod veliko zanimanje, zlasti pa za nogometno srečanje med našo in romunsko reprezentanco.

Nogomet

Romunija A : Jugoslavija A 2:1 (1:1).
Romunija B : Jugoslavija B 2:1 (1:1).
Jugoslavija jun. : Romunija Jun. 4:1 (3:0).

Slovenska liga

SK Ljubljana : SK Železničar 3:2 (1:2).
Amater (Trbovlje) : Kranj 4:1 (3:1).
Mars : Olimp 2:0 (1:0).
Maribor : Bratstvo 5:3 (1:2).

Tabela slovenske lige

1. Amater	4	4	0	0	13	6	8	točk
2. Ljubljana	4	3	0	1	13	7	6	>
3. Kranj	4	2	1	1	6	7	5	>
4. Železničar	4	2	0	2	8	7	4	>
5. Bratstvo	4	2	0	2	12	12	4	>
6. Maribor	4	1	1	2	8	12	3	>
7. Mars	4	1	0	3	7	8	2	>
8. Olimp	4	0	0	4	2	10	0	>

Hermes : Korotan 4:3 (2:1)

Tekme v hrvatski ligi

Split : Bačka 3:2 (0:2).
Hašk : Sašk 0:0.
Slavija : Železničarji 0:0.

Kolesarske dirke »Edinstva«

Glavna skupina:

1. France Podmiljšček »Edinstvo« 3:30.1; 2. France Grabnar »Hermes« 3:30.2; 2. Armando Golob »Edinstvo« 3:30.2; 4. Zbogor Miro »Edinstvo« 3:35; 5. Anžič Franc »Ljubljana« 3:35.1; 6. Škerlj Matija »Hermes« 3:45.

Juniorska skupina:

1. Korenin France (Edinstvo) 2:14; 2. Bizilj France (Ljubljana) isti čas; 3. Mladovan Rudi (Edinstvo) isti čas; 4. Blatnik Damjan (Edinstvo) 2:15; 5. Bukvič Ivan (Edinstvo) isti čas; 6. Setnikar France (Edinstvo) 2:18.

Turistična skupina:

1. Mihelič Franc; 2. Dolinar Anton 3. Ribnikar Feliks, 4. Sušnik Stanko, 5. Grad Valter, 6. Mladovan Cvetkov, 7. Dermastia Franc

Kolesarske dirke na Pohorju

1. je privozil na cilj K. Sodce (SK Maraton, Maribor) v času 32:57.2. 2. Gartner Franc iz Ljubljane 34:12.3; 3. Albin Horvat (SK Maraton) 38.11; 4. Jaučnik (SK Železničar); 5. Ivan Sojc (Maraton); 6. Zupan (SK Celje).

Pohorski gozdni tek

Na startu se je pojavilo le moštvo SK Maratona v sestavi: Stoinšek, Ebrič in Sojc. 1. Stoinšek 15:59; 2. Sojc 19:32; 3. Ebrič 19:44. Maraton si je s tem za letošnje leto pridobil prehodni pokal.

Plavalne tekme ljubljanskih srednješolcev

50 prsto moški: 1. Pelhan 26.8; 2. Jovanovič 31.3; 3. Gjud 32.8 (vsi trije 1. drž. gimnazija); 4. Hodanič (III. drž. gimn.).

100 m prsto moški: 1. Herzog 1:23.6 (IV. drž. gimn.); 2. Grašek 1:29.2 (Klas. gimn.); 3. Brozovič 1:30.4 (I. drž. gimn.).

50 m prsto dekleta: 1. Zaletel (Zenska gimnazija) 41.1; 2. Fridrih (Zenska gimn.) 41.7; 3. Deržaj (Zenska gimn.) 53.2.

50 m prosti nižješolci: 1. Pleškovič (IV. drž. gimn.) 34.8; 2. Maršič (Klas. gimn.) 40.4; 3. Petrovič (I. drž. gimn.) 40.6.

100 m hrbno moški: 1. Pelhan (I. drž. gimn.) 1:23.9; 2. Grašek (Klas. gimn.) 1:26.4; 3. Banda (III. drž. gimn.) 1:29.6.

100 m prsto dekleta: 1. Filipič (II. drž. g.) 1:56.2; 2. Zaletel (Zenska gimn.) 1:59.4; 3. Deržaj (Zenska gimn.) 2:02.6.

3x100 m mešano: 1. I. drž. gimnazija 4:01.2; 2. Klasična gimnazija 4:25.1; 3. I. državna 4:37.2.

100 m prsto nižješolci: 1. Pleškovič (IV. drž. gimn.) 1:41.6; 2. Kožuh (Klasična) 1:43.5; 3. Kočvar I (I. drž.) 1:51.2; 4. Kočvar II (I. drž.); 5. Pleško (I. državna); 6. Maršič (IV. državna); 7. Brojan (IV. državna).

4x50 m prsto: 1. I. državna gimnazija 2:09.2; 2. I. drž. gimnazija 2:14.2; 3. Klasična gimnazija 2:23.2.

4x50 m prsto dame: 1. Rovšek (Zenska gimnazija) 3:17.6; 2. Friedrich, 3. Sluga, 4. Zaletel.

Med moškimi gimnazijami je bila najboljša I. državna realna gimnazija, ki ima 148 točk; druga je bila klasična z 58 točkami. Tretja IV.

drž. real. gimn. z 42 točkami. Četrta pa III. drž. real. gimnazija z 12 točkami.

Med ženskami so se najbolj postavile ljubljanske licejke, ki so dobile 68 točk. II. ženska drž. gimn. pa ima le 13 točk.

Kolesarske dirke okrog Hrvatske

Penčev je prevozil progo od Sušaka do Zagrebu v 6:35.35. Drugi je bil Debanč, 3. Ogorelec, 4. Zagorski, 5. Janko Gregorič. Nato sledijo Horvatek, Davidovič itd. Končni rezultat dirkačev je naslednji: 1. Nikola Penčev (Sokol, Zagreb), ki je prevozil 622 km dolgo progo v 21:15.10, kar pomeni povprečno brzino 29.3 km na uro, 2. Branko Debanč (Orient) 21:19.28, 3. Mato Zagorski (Zveza, Karlovac) 21:38.11, 4. Janko Gregorič s 21:41.27, 6. Ogorelec.

Motorne dirke v Mariboru

1. športni motorji do 250 ccm — 5 krogov: 1. Jereb Babič (Motoklub Zagreb) 3:39; 2. Veljko Medec; 3. Pavlakovič.

2. Turni motorji do 600 ccm — 5 krogov: 1. Edvard Likar (I. hrvaški motoklub, Zagreb) 3:52.32; 2. Cerič Ivan; 3. Vukovič.

3. Turni motorji do 200 ccm 5 krogov: 1. Ležec Zvonko (I. hrv. motoklub Zgr) 4:26; 2. Večerič Zvonko; 3. Polak Rado.

4. Športni motorji do 500 ccm — letični start: 1. Uroič (I. hrv. motoklub Zgr) 3:25.1; 2. Kapič; 3. Sela.

5. Turni motorji do 350 ccm: 1. Vukovič 3:57.2; 2. Cerič Ivan; 3. Vukmanovič.

6. Športni motorji do 350 ccm: 1. Uroič (I. hrv. moto klub Zgr) 3:25.3; 2. Medec; 3. Pavlakovič.

7. Turni motorji do 1200 ccm: 1. Edvard Likar (I. hrv. motoklub Zgr) 4:06; 2. Vinko Baro (Moto klub Kranj).

8. Dirka s prikolicami do 1200 ccm: 1. dr. Hribar Rado (Motoklub Zgr) 4:04.2; 2. Nikola Golac; 3. Lužar Fric.

Krasno uspeli atletski miting SK Ilirije

V nedeljo popoldne je priredila Ilirija na letnem telovadišču ljubljanskega Sokola v Tivoliju medklubski lahkoatletski miting, ki je uspel nad vsako pričakovanje. Bilo je izredno veliko gledalcev, zelo veliko atletov, več kot dovolj sodnikov in pa vzorna disciplina. Za danes se zaradi pomanjkanja prostora omejimo zgolj na tehnične rezultate in bomo o stvari natančneje poročali jutri. Samo eno bi danes pripomnili: prireditelj je bila v rokah onih naših lahkoatletskih delavcev in sodnikov, katerim je za napredek slovenske lahke atletike, nedeljski miting, ki je bil najboljša propaganda za naš atletski šport, so vodili res pravi športniki; manjkali pa so oni — kar je edino pravilno — ki so doslej samo ovirali delo. Vsa stvar je šla v nedeljo tako izpod rok, da smemo z gotovostjo pričakovati najboljših časov v našem atletskem športu. Rezultati pa izgledajo takole:

Met kladiva: 1. inž. Stepišnik (Ilirija) 49.95; 2. Skaza (Primorje) 32.10; 3. Marušič (Hermes) 24.32.

Tek na 100 m juniorji: 1. Hrovatin (Železničar) 11.9; 2. Kolenc (Ilirija) 11.9; 3. Bratovž (Planina) 11.9; 4. Marinček (Elan) 12.

Tek na 100 m seniorji: 1. Račič (Ilirija) 11.3; 2. Zorko (Železničar) 11.5; 3. Boltavzer (Ilirija)

MARIBOR

Časnikarji na pohorskih poteh

Ne samo Gorenjska, temveč tudi Pohorje postaja vse bolj privlačno za tujce ter živahno tujakoprometno središče, čemer se mora zahvaliti zlasti vsem tistim privatnim, poldržavnim društvom in banovinskim oblastem, ki so sezidali novo moderno avtomobilsko cesto na vrh Sv. Aneha, prav k stari Ruski koči (1.250 m). Živahno delovanje mariborskega »Putev«, tujke prometne zveze, ki jo vodi nad vse agilni in živahni ravnatelj g. Loos, ima veliko zaslug, da je Pohorje postalo resničen park Maribora in okolice ter oddih vsega slovenskega Štajerja od Celja-Slovenjgradca in Dravske doline. Posebno vzhodni del Pohorja s svojimi modernimi gostišči, ne samo da lahko tekmuje s gorenjskim tujakoprometnimi ovrhovi, temveč jih po modernosti in urejenosti visoko presegata. In da tudi naša širša javnost spozna pomen nove pohorske ceste, ki je bila dana v promet s svojim podaljškom do Sv. Aneha in Ruske kočice šele pred nekaj tedni, jo g. ravnatelj Loos povabi za nedeljo predstavitelne slovenskih, hrvaških in srbskih listov na ogled te ceste in teh vzhodnih pohorskih gostišč.

Časnikarje so mariborski gostitelji, predstavniki tujakoprometne zveze, mariborskega mesta, hokejske občinske odbora ter g. prof. Baš, arhivar, ter gost dr. Meesenel, banovinski konservator, pričakovali s modernim avtomobilom pri postaji Hoče, odkoder so takoj nadaljevali pot po novi lepi planinski cesti, ki se vije med pašniki in gozdovi naravnost na sam vrh k Ruski koči (1250 m). Tam so si ogledali cerkev sv. Aneha, katere pomen je razložil g. arhivar Baš, na kar so bili pri Ruski koči drbeno pogosteni. Med tem je g. Badjura snemal film pohorskih lepote za banovino ter seveda posnel tudi te novinarje. Živahni promet v Ruski koči, kjer so praznovali 20 letnico mature tudi mariborski abiturienti gimnazije iz l. 1920. (dr. Slodnjak in dr.) pričča, kako priljubljena točka je za Mariborčane to lepo in prikopno gostišče, ki bo z novo depandanso že jeseni dobilo najmodernejšo opremo. Odtod so novinarji šli na mali razglednik za kočjo ter peš k nižje ležečemu — pa že na severni strani — Sokolskemu planinskemu domu (1100 m) odtod pa skozi bukovje in smrečne gozdove k Mariborski koči (1080 m), kjer je bilo časnikarjem prirejeno žlahtno kosilo, pri katerem so goste pozdravili g. ravnatelj Loos v imenu tujakoprometne zveze, g. dr. Kozina kot domačin v

imeni Mariborske podružnice Slov. planinskega društva ter pohorski pesnik Ludvik Zorut, ki je v improviziranih verzih pozdravil vsakega gosta posebej ter žel veliko hvaležnost. V imenu gostov je govoril urednik »Slov. naroda« g. J. Zupančič. Po ogledu prostorov tudi moderno urejene Mariborske kočice, so se gostje podali k velikemu železnemu 27 m visokemu razgledniku, ki je sedaj v lasti tujakoprometne zveze in odkoder je lep razgled po vsej mariborski okolici, posebej pa Dravski dolini ter Ptujem polju do Prekmurke ravnine. Toda čas je priganjal in vabil je še Pohorski dom (1030 m), ki so ga sezidali uslužbenci in uradniki mestne občine Maribora ter predstavlja na zadrujni podlagi lepo urejeno gostišče, mnogo obiskovano in z lepim razgledom. Tu je kot domačin pozdravil goste L. Zorut, kateremu je odgovarjal urednik »Slovenca« Tine Debeljak. Po prigrizku v prijaznem in elegantnem domu so se časnikarji podali z avtom še v nižje ležeči Poštarski dom (910 m), ki ga je sezidala organizacija mariborskih poštarjev ter leži najnižje, pa je morda najlepše opremljen, ker je najmlajši med temi izredno lepimi, snažnimi, udobnimi in modernimi gostišči. Tu je tudi sedež pohorske pošte (ime: Pohorje), kjer so vpeljana tudi telegrafski in telefonski postaja. Tako eno obiskali pohorska gostišča, ki niso namenjena le organizacijam, ki so jih zgradila, temveč imajo značaj javnih hotelov, ki so bili sezidani z združenimi močmi v dobro članom in vsem prijateljem planin in goreškega zraka. Silna ploha je poglala goste v Maribor, kjer so v kolodvorski restavraciji pozdravili časnikarje zastopniki mesta Maribora, na čelu s podžupanom g. Žebotom ter jih pospremili v vlak.

Tako so Mariborčani pospremili časnikarje čez vzhodno Pohorje, jim razkazali njegove lepote in udobja, primerna pred vsem za zimski sport ter pokazali svojo znano gostoljubje in družabnost, ki je velika odlika Štajercov. Slovenski, hrvaški in srbski novinarji pa so si vtisnili v spomin pohorske lepote ter bodo še in še poročali o udobnosti, tovarni in zimovanja v teh lepih krajih, ki sedaj na žalost niso bili dovolj znani. Toda, odkar je zgrajena lepa široka avtomobilska cesta, je ta pohorski kraj približan svetu in Pohorje vabi in ne bo žal nikomur, ki se mu odzove in ga obišče, kakor ga bomo obiskali tudi še mi.

m Nič ni senzacije z zaplenjenim avtomobilom mila. Po Mariboru se je v nedeljo razširila novica o novi aferi s skrivanjem blaga. Ljudje so pripovedovali skrivnostno zadevo z zaplenjenim tovornim avtomobilom mila: blizu neke gostilne se je zvečer ustavil težek pettonski tovorni avto, naložen z zaboji mila. Šofer je zapeljal avto pod nek kozolec, snel z njega evidenčno številko pa izginil. Ponoči so pa ljudje postali redovedni, kaj je z avtomobilom, našli so milo ter obvestili orožnike, ti pa okraj načelnost, ki je odredilo zaplenbo. Milo da je shranil tam, kjer ni nek mariborski trgovec, ker se je bal preiskave v svojem skladišču. Ko bi ta minila, pa bi bil spet pripeljal milo domov. — Taka senzacija pa se je hitro razblinila. V Framu se je res ustavil čez noč tovorni avto, do vrha naložen z milom. Ustavil pa se je zaradi tega, ker se je vozilo nekaj pokvarilo. Naslednjega jutra je prišel šofer z drugim avtom, naložil zaboje z milom ter jih odpeljal naprej nekam proti Ljubljani.

m Smrt na kosa. Na Koroški cesti 72 je umrl 78 letni posestnik Josip Leber. Bil je eden najstarejših izvoščkov. — V Parmovi ulici je umrla vdova po tovarniškem ravnatelju Josipina Schieber. Naj počiva v miru!

m Statisti in otroci, ki sodelujejo pri igri »Cyrano de Bergerac«, imajo danes zvečer ob osmih vajo.

m Namesto venca na grob dr. Wankmüllerja je veleposestnik v Framu g. Avgust Zlatič daroval domačemu gasilskemu društvu 200 dinarjev, za kar se mu najiskrenejše zahvaljuje.

m Fantovski odsek Maribor I. javlja starišem in vzgojiteljem, da se vrše začetni del sobote, dne 28. septembra 1940 redni sestanki in telovadba za naraščajnike stare od 7. do 14. leta. Prvi sestanek za naraščajnike se vrši v soboto, dne 28. septembra, od 4 do 5 popoldne in potem redno vsako soboto ob istem času. Sestanki za mladce, stare od 14 do 17 let, se vrše redno vsak torek od 6—7 zvečer; telovadba za mladce se pa vrši redno vsako sredo in vsak petek od 6 do 7 zvečer. Prvi sestanek, obvezen za mladce, se vrši dne 1. oktobra, prva redna telovadba pa dne 2. oktobra 1940. Sestanki za mladce bodo v Gledališki ulici, telovadba za mladce in naraščaj pa v telovadnici na Slomškovem trgu, vhod Miklošičeva ulica. Stariše in vzgojitelje lepo prosimo, da pošljejo svoje mladce in naraščajnike na omenjene sestanke in k telovadbi. Letos je snov za mladce posebno lepa in se bodo mnogo lepega naučili.

Odbor Fantovskega odseka Maribor I. se bo pa potrudil, da bo na teh sestankih dal mladini čim več.

m Strahovit naliv je sledil lepemu nedeljskemu jesenskem dnevu v nedeljo zvečer nad Slovenskimi gorami in Prekmurjem. Lilo je kot iz škafa ter so v okolici bliskovito narasli potoki in manjše vode. K sreči naliv ni dolgo trajal, kar bi bile drugače posledice poplave prav hude. V Melju se je z Meljskega hriba spet vdrl plaz, ki je zasul cesto Maribor—Sv. Peter ter se je moralo veliko avtomobilistov, ki so se peljali iz Slov. goric v Maribor preko St. Petra po novi cesti obrniti ter se vrniti po dolgem ovinku preko Sv. Marjete v Maribor.

m Najbolj vneto je gasil, zraven pa ukradel 7000 din. Dne 14. julija tega leta je nastal požar na hiši Franca in Neže Potrč v Bratislavi. Sosedje so prihiteli na pomoč ter so gasili in reševali iz goreče hiše, kar so mogli. Najbolj vnet je

Posledica nemških napadov na skladišča ob Temzi. Slika je po zraku poslana v New York, od tam pa v Berlin.

bil pri reševalnem poslu njihov sosed, ki ni maral niti za hudo nevarnost, v katero se je podal, ko je hotel rešiti skrinjo, v kateri je Potrč hranil denar. Razbil je zaklenjeno skrinjo ter vrzel skozi okno nekaj kovancev, papirnatega denarja pa so se po njegovem pripovedovanju lotili plameni ter je zgorel, predno ga je lahko rešil. Imel pa je posestnik Potrč v skrinji shranjenih 7 tisočakov. Kmalu po požaru pa je ta sosed, ki poprej ni imel pare pri hiši, poplačal neke dolgov, nakupil razno blago ter se začel pogajati za nakup krave. Orožniki so se zanimali, od kod mu denar, pa je po dolgem izmikanju priznal, da ga je ukradel ob priliki požara iz Potrčeve skrinje. Bil je včeraj zaradi tega obsojen na 10 mesecev strogega zapor.

Celje

Z motorjem v voz in se nasadil na oja

Celje, 23. septembra.

Na banovinski cesti skozi vas Parizlje pri Braslovčah, se je sredi okrog 8. zgodila nesreča, ki je zahtevala še eno mlado žrtev, najbrže pa bo terjala še drugo.

Drev Slavko, mehanični vajenec pri tvrdki Haselbach v Celju, star 18 let, sin posestnika v Drešnji vasi pri Petrovčah, je včerajšnji nedeljo posvetil svojemu motorju, s katerim je imel posebno veselje. Že dopoldne se je odpeljal s svojim tovarišem 18letnim posestniškim sinom in mehaničnim vajencem pri tvrdki Bremec v Celju na izlet po Savinjski dolini. Ob 8. zvečer sta se pripeljala s srednjo hitrostjo po banovinski cesti skozi Parizlje. V Parizljah jima je pripeljal nasproti voz mesarja in gostilničarja Cimpermana Aloja, poleg njega pa je sedel na vozu upokojeni postojni šef Canjko. Nesrečni Drev najbrže ni pravočasno opazil vznika in je zadel z motorjem z vso silo v voz. Motor je odbilo čez cesto, nesrečni Drev pa se je nabodel na oja, ki mu je predrlo prvi kos. Oja, na katerem je obvisel Drev, se je zomlo, ker je prestrašeni konj odrinil nesrečnega. Drovega prijatelja Frankoviča Miloša je pri sunku vrlo čez cesto, da je nezavesten obležal. Karambol je bil tako silen, da sta padla z voza tudi Cimperman in Canjko in dobila lažje poškodbe.

Na kraj nesreče so takoj prihiteli ljudje in priskočili vsem na pomoč. Drev je bil že mrtev, nezavestnega Frankoviča pa so odnesli na njegov rojstni dom na Breg pri Polzeli, kamor je takoj prihitel tudi zdravnik. Frankovičevo stanje je zelo resno, ker ima fant hud pretres možganov.

Hudo prizadeti Drevovi družini izrekamo obridki izgubi naše iskreno sožalje. Naj v miru počiva!

c Celjski skavti. V nedeljo je bila v risalnici meščanske šole v Celju 19. redna skupščina Mrkonjičevega stega skavtov v Celju. Skupščino je vodil meščanskošolski učitelj Grašer Josip, udeležili pa so se je tudi direktor drž. realne gimnazije g. Bračko z nekaterimi profesorji, zastopnik dravske skavtske župe in številnimi zastopniki drugih skavtskih edinic.

c Redna letna občna zborna FO Celje I in DK bosta drevi v Domu. Prvi ob 8., drugi ob pol 8. Udeležba je za vse redne člane in starešine obvezna, vabljeni pa so tudi podporni člani in prijatelji organizacije.

c Zadržni pot dr. Hinka Stepančiča v Celju. Danes ob 5. popoldne bodo Celjani spremenili na zadnji poti pokojnega višjega deželnega sodnika, v pokopu dr. Hinka Stepančiča, katerega pripel-

„Irish Republican Army“

Iz zgodovine irske republikanske armade

Leta 1916 je bilo pokanje bomb in prasketanje strojne nameste velikonočnih zvonov uvod v velikonočne praznike v Dublinu. Pred tem je odšlo 160.000 Ircov kot prostovoljcev na fronto (vsaj Angleži so jih imenovali »prostovoljci«). Na zelenih otokih je nevarno vrelo. Irski nacionalisti so povod naglo napredovali in se pripravljali na oboroženo vstajo proti Angležem. Tik pred vstajo se je pojavil v Dublinu sir Robert Casement, ki se je s podmornico pripeljal iz Nemčije. Bil je glavni vodja in duša narodne vstaje.

Petnajst let je bil v angleški konzularni službi. Po izbruhu svetovne vojne je agitiral proti vstopu Ircev v angleško armado. Konec leta 1914 je pobegnil v Nemčijo, odkoder je vodil priprave za vstajo.

Po angleških podatkih se je uprlo 12.000 oboroženih mož. Irci sami pravijo, da jih je bilo vsaj 15.000. Angleška polletja Intelligence Service je pravočasno zavohala upor. Močne, odlično oborožene čete in pomnoženi policijski oddelki so stali vedno v pripravljenosti. Opoldne na Veliko noč so počili prvi strelji. V Ulstru in Dublinu so no-

ljejo iz Ljubljane na celjsko mestno pokopališče. Dr. Hinko Stepančič je Celjanom dobro znan, saj je več let služboval kot sodnik v našem mestu. Sv. maša zažubena se bo brala v sredo ob 7. zjutraj v cerkvi sv. Jožefa nad Celjem.

c Pred združitvijo vseh obrtnih združenj v skupno združenje. 6. oktobra bo ob pol 9 zjutraj v Unioni ustanovni občni zbor združenega Skupnega obrtnega združenja. Do sedaj smo imeli v Celju 12 združenj, ta pa so bila razpuščena. Skupno obrtno združenje bo štel 1300 članov iz mesta in okraja Celje.

c Pasja steklina v Celju. V Gaberjih so ugotovili pasjo steklino. Da se ta bolezen zatne, je mestno poglavarstvo izdalo najstrožji kontumac za celo celjsko mestno področje.

Iz Julijske Krajine

Duhovniške vesti. Zupnija št. Vid pri Vipavi je po odhodu g. župnika Ivana Kovača brez stalnega dušnega pastirja. Nekaj mesecev je zdaj upravljal župnijo g. dr. Alfonz Cuk, glavni prefekt v Centralnem semenišču v Gorici. Ker se je g. dr. Cuk sedaj vrnil na svoje službeno mesto, je za župnega upravitelja v St. Vidu imenovan gosp. Lado Pišaneč, kaplan pri Sv. Ignaciju (na Travniku) v Gorici. G. Janes Eržen, kurat v Lomu, o čigar imenovanju za župnika v Biljah pri Gorici smo že pisali, je bil v ponedeljek, 16. t. m., umeščen na svojo novo župnijo; v Lom pride g. Stanko Sarf, prvi kaplan v Tolminu. — G. dekan Anton Grbec, ki je bil župnik-dekan novo ustanovljene dekanije v Nabržini, je bil ob ukinitvi te dekanije pred nekaj tedni premeščen: sedaj je imenovan za župnika na Srednjem na Kanalskem.

Poroka. V ponedeljek 9. septembra, se je poročil v Slovrencu v Brdih g. dr. Josko Jakontič, odvetnik v Gorici, z gospodično Jelico Bavdažovo iz spoštovane Bavdažove družine v Kanalu. Poroka je bila v zasebni kapeli Jakontičevih v Slovrencu. Obilo sreče!

Sprememba urnika. Pri odhodu vseh popoldanskih in večernih avtobusov iz raznih mestnih središč se je spremenil urnik. Zaradi potemtivne je vožnja v nočnih urah neprijetna in sitna. Da bi skrajšali vožnjo v večernem mraku in temi, so pomaknili čas odhoda za eno ali dve uri naprej, n. pr.: iz Gorice proti Idriji po Soški dolini je do zdaj odhajala koriera ob 6.20 zvečer, sedaj odhaja ob 4.20 popoldne, iz Gorice proti Postojni do zdaj ob šestih, sedaj ob petih.

Baritonist Venceslav Gorjan zmagal. Naš gorški rojak g. Venceslav Gorjan, po poklicu mehanik, se je pred leti z veliko ljubeznijo in vztrajnostjo lotil pouka v solopetju. Požrtovovalno in spretno učiteljsko je našel v gospe Golmeyer, nekdanji operni pevki, ki vodi v Gorici že dolgo let priznani šolo za solopetje. Trnjeva in težka je bila pot. Gorjan se je odpovedal svojemu poklicu in je ostal brez službe. Je z največjo skromnostjo in preživljal sebe in družino, za šolnino seveda ni imel denarja. To pa vnete gospe Golmeyer, ki je spoznala dragoceni glas in nadarjenost svojega učenca, ni nič motilo. S prav materinsko ljubeznijo je učila in vzgajala leto za letom svojega pevalca, se z njim trudila, zanj skrbela in mu odpirala življenjsko pot. Mnogo razočaranj in bridkosti sta doživela in pretrpela, končno pa vendarle zmagala. Te dni je bil g. Gorjan pri državni pevski tekmi v Aleksandriji, katere se je udeležilo 140 pevcev, priznan in proglašen za absolutnega zmagovalca in prvega baritonista. G. Gorjan je že angažiran in bo v decembru že nastopil v mestnem gledališču v Aleksandriji v naslovni vlogi »Rigoletta«. Gosp. Gorjanu, kateremu se je končno le odprla zaželena umetniška pot, iskreno čestitamo!

Dostojnosti - gaz!

III.

Povodni nenravnosti in nedostojnosti, preplavljajo svet od leta do leta huje, drzneje, nesramnejše. Kakor ob kakem naliwu vode naraščajo od ure do ure, nekaj podobnega je z naraščanjem nesramnosti v naših dneh.

Grešili so ljudje vedno. A dokler se greha sramujejo, je za silo še dobro. Kar označuje pokvarjenost naše dobe, je to, da greh ni več greh, nesramnost ne več nesramnost, marveč — čast, ponos, junaštvo. Ljudje se stem ponašajo, očitno se kažejo, javno nastopajo. Prej se je nedostojnost skrivala, danes stopa drzno na cesto, na trg, v vse javno življenje: prisvaja si pravico javnosti.

Nespodobna noša ni edini izroček moderne »kulture«, so tudi drugi nič manj hudi ali še huji. Vsi pa hodijo vtrine in drug drugemu roko drže. — Zaljubljeni parčki v Ljubljani so se nekaj skrivali v temno noč ali za kake grme. In ti so bili redki. Pojdite danes v Tivoli — videli jih boste sedeti in se ljubkovati neženirano po vseh kipeh! Nekdaj je bila navada, da je gospod, sopro, vodil svojo gospo pod pazduho. Danes je to prišlo zle iz navade; pač pa vidite po vseh cestah neporočene mlade ljudi tako hoditi. Brez sramu, brez strahu, ponosno — kakor najdostojnejši ljudje. In seveda jim nihče nič ne reče. — Vse v redu!

Velika kopališča so pa danes Sodome. Tako pravijo poznavalci. To prinaša — tujski promet. Tujski promet — sveta beseda. Vse ima neznanjski respekt pred njo. Pod to firmo je dovoljeno vse. Nihče se ga ne upa dotakniti. Dokaz, da materialna dobrobit je vse, morala, ti pa stoj v kotu, joči in molči! Kdo po tebi vpraša!

Kam jadramo? Kam nas bo privedlo, če bomo

drveli po tej poti dalje? Zgodovina nam pove, da so narodi, ki morale niso več poznali, propadli. Prav to preti tudi sedanjim »civiliziranim« narodom. »Untergang des Abendlandes« Francija docet. Ali nas bo njena usoda kaj izučila? Morda — ali pa tudi ne. Posamezniki ne bodo odnehal, dokler jih sila ne ukloni. Je bilo ob Noetovem času prav tako. Noe je pridigal zastoj. Niso nehali noreti, dokler jih ni voda zalila.

Morda pa vsaj občas pride do spoznanja, da je morala tudi nekaj, česar narod potrebuje?

Nedavno smo brali v »Slovenca« iz Belgrada, da je tamošnja uprava spoznala, da je potrebno, da zaradi vsakodnevnih poročil policije o stanju morale na cestah in v parkih izda v interesu javne morale naslednji odlok: Prepovedano je na javnih mestih obnašati se nedostojno, zagrešiti dejanja, ki žalijo javno moralo in izživajo javno pohujšanje. Kder se bo pregrešil proti temu odloku, bo kaznovan od 10 do 1000 dinarjev, ali pa z zaporom do 20 dni.

Pojmi »žalitev morale«, »javno pohujšanje« pa so jako raztegljivi. Vse je odvisno od dobre volje onega, ki ima paragraf v rokah. Ko bi hotela oblast energično nastopiti, ta bi lahko veliko storila! Ker kazni se ljudje boje, — Boga in greha ne. Tu bi si pač naše oblasti smele vzeti za zgled Nemčijo in Italijo, kjer oblasti ne poznajo nobene šale in s prestopniki napravljajo kratek proces: zgrabijo jih tako, da jim enkrat za vselej preženejo veselje uganjati kake neumnosti. V tem sta ti dve naši veliki sosedli posnemanja vredni.

Pri nas je »Liga dostojnosti« izročila svoje želje in zahteve banski upravi, kaj naj bi ta ukrepila v prilog javni morali — in zdaj čaka rešitve. Čaka je že precej dolgo, ker so bile počitnice. Upajmo, da bodo ukrepi tem odločnejši, čim več je časa, da se dobro premislijo.

Vsega pa ne gre pričakovati samo od oblasti,

pomagati si moramo tudi sami! Zato je potrebna organizacija! Ta organizacija je »Liga dostojnosti«. Če pa hoče Liga kaj opraviti, mora imeti dosti pomočnikov. Kajti nedostojnosti je mnogo, in le veliko oči veliko vidi. Predvsem v Ljubljani in večjih mestih sploh, a tudi po deželi. Danes ni več kraja, ne doline tako globoke, ne hriba tako visokega, kamor bi ne pljusala povodenj nedostojnosti. Če ne drugega, vsaj kvantiteta in preklinjanja je povsod dosti in preveč. Zato mora ta organizacija sedeti v vsako župnijo! Kakor delo za treznost, tako je potrebno delo za dostojnost v vsaki vasi. Zato dvoje gre skupaj. Pijanost je že sama na sebi nedostojnost; treznost (v širšem pomenu) pa je dostojnost.

Delo za treznost in dostojnost je v resnici kulturno, prvo in najpomembnejše kulturno delo. Kaj govorimo toliko o kulturi in se z njo ponašamo, če se naše ljudstvo valja v močvirju alkoholizma in gnojnic nenravnosti! Zato je vsak kulturni delavec, vsak resnično olikan človek dolžan delati na to, da se narod dvigne iz tega blata, ali da se vsaj že huje ne pogrezne. Predvsem pa naše že obstoječe organizacije. Prosvetna in tem podobna društva in družbe naj sprejmejo to delo v svoj program! S tem bodo vršila resnično prosveto, pravo in pristno kulturno delo med narodom. V bližnji jeseni in nastopni zimi se mora ta organizacija razplesti in izvesti, delo v tem smislu začeti in voditi. Morda odvrnemo s tem od sebe šibo božje jeze, s katero tepe grehe narodov.

Dostojnost! gaz! Nedostojnosti od danes dalje organiziran boji!

(Ti trije člančiči, pisani že sredi poletja, so se z objavo zakasnili, da prihajajo na dan že v jeseni, ko se ne zde več »aktualni«. Pa naj veljajo za vprilodnje: za organizacijo proti nedostojnosti pa je zdaj čas.)

Za dobro voljo

Račun

Gledališki ravnatelj je bil zelo zadovoljen z delom nekega delavca. Poslal mu je prosto vstopnico za gledališče. Ko je čez nekaj dni dobil od njega račun, je začuden bral:

»Za popravila 750 din, za tri nadure v gledališču 60 din.«

Mali oglasi

V malih oglasih velja vsaka beseda 1 din; ščitovanjaki oglas 1 din. Debelo tiskane naslovne besede se računajo dvojno. Najmanjši oglas za mali oglas 15 din. - Mali oglas se plačuje tako, kot pri naročilu. - Pri oglasih reklamnega značaja se računajo enkratno, 3 dni vsakega petitna vrstica po 1 din. - Za pisemne odgovore glede malih oglasov treba priložiti snemka.

Prodano

Ekonomično peč
»Kraljica peč«, ki se naloži s premogom le enkrat dnevno, potem pa greje ves dan enakomerno, dobite v vseh velikostih pri A. Semenič in drug, Ljubljana, Miklošičeva 15, telefon 21-21. (1)

Kreko perilo
moške in fantovske srajce
spodnje hlače itd. dobite še vedno po izredno nizkih cenah pri »Kreko«, Tavčarjeva 3, Tyrševa 31

Prodaj
60-70 hrastovih dreves na travniku stojiščih ali tudi s travnikom vred. - Sone Ivan, Pšata št. 21, Dol pri Ljubljani.

Brivsko-frizerski salon
v Ljubljani, 15 let obstoječ, dobro vpeljan, zaradi družinskih razmer ugodno napredaj. Najemnina nizka. Naslov v upr. »Slov.« pod št. 14425.

Službodobne

Pisarniško moč
železninske stroje, sprejem. - Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Zmožen« št. 14406.

Razpis službe
pisarniškega pomočnika pri Skupnem združenju obrtnikov v Celju. Kvalifikacija: trgovska šola ali trgovska akademija. Znanje strojepljane in stenografije z event. prakso daje kandidatovo prednost. Plača po dogovoru. Prosnje je vložiti do 1. oktobra 1940.

Mizarskega pomočnika
za pohištvo sprejem takoj. - Golmajer Janez, strojno mizarstvo, Breg št. 3, p. Križe na Gorenjskem.

Agilnega zastopnika
za obisk pisarn za prodajo dobrodošlih strojev, iščemo. Kavelja za vzorce potrebna. Zaslugek velik. Ponudbe v upravo »Slov.« pod »Reprezentativne« št. 14454.

Krojaškega pomočnika
sprejme Alojz Bele, Vizmarje, št. Vid nad Ljubljano.

Mizarskega pomočnika
sprejme Mrhar, Stancič, št. Vid n. Ljubljano.

Posredstva

Parcele napredaj
v št. Vidu in v Vizmarjih. Poizvedbe: Vizmarje 78 (nasproti Mizarske zadruge).

Hiša z nekaj zemljišča
in z manjšo trgovino ali gostilno, do 100.000 - se kupi v Sloveniji. Ponudbe: Planovšek, Zagreb, Krapinska 7.

Velika zidana hiša
s skednjem in dvema vrtovima, napredaj na Dolenjskem za 40.000 din. Pripravna za vsakega obrtnika. Naslov v upr. »Slov.« pod št. 14441.

Hišo
z gostilniškim lokalom ali donosno vilo, kupim v središču Ljubljane iz proste roke brez posredovalcev. Cena od 300.000 do 400.000 din. Ponudbe z označbo cene in lege pošljite v upravo »Slov.« pod »Gotovina« 14158.

»Slovenčeva« podružnica

Ljubljana, Tyrševa cesta
(palača Poštni dom)

Prošnja

Avtomobilist, ki je dne 20. aprila t. l. ob 9 dopoldne vozil v črni limuzini od hotela »Stara postaja« na Meneingerjev trg v Kranju in ki je videl avtomobilsko nesrečo pred trgovino »Merkur«, se naproša, da sporoči svoj naslov odvetniški pisarni dr. Antona Megušarja, advokata v Kranju.

Razno

Legitimacijske slike
za dijake izvršuje hitro in poceni - Foto-atelje Mancini, Ljubljana, Tržaška cesta 83.

Suhe gobe
zadnje rasti, plačujemo po najvišji ceni. Sever & Komp., Ljubljana.

Pouk

Začetek
Italijanskega tečaja bo 1. oktobra. - Vpisovanje vsak dan na realni gimnaziji pri dr. Guštinčiču, Novo mesto.

Kupimo

Vsakovrstno zlato kupuje
po najvišjih cenah CERNE, juvelir, Ljubljana Wolfova ulica št. 9

Preglejte svoje pohištvo!
Morda najdete med njim nekaj, kar lahko pogrešate. Storitvi boste dobro delo, če ga podarite. - Svoj naslov izvolite sporočiti upravi »Slovenca« ali pa sestri Karolini: Ambrožev trg 8.

Jabolka
kisa, tresena, večje količine, kupi tovarna »Eta« v Kamniku.

Vajenci

Kleparski vajenec
se takoj sprejme. Krušar Mihael, št. Vid n. Ljubljano.

Dimnikarskega vajenca
z dežele, zdravega in poštenega, sprejme takoj Franc Dobravec, dimnikarski mojster, Litija.

Glasba

Harmonije, pianine
moderno izdelane, z večletno garancijo, najceneje dobavljiva trdka Ivan Kacin, Domžale. - Zahtevatve cenik!

Vnajem

Trgovski lokal
v bližini magistrata, pripraven za vsako trgovino, oddam. Naslov v upr. »Slov.« pod št. 14426.

Naročajte in širite »Slovenca« !

Otroški kotiček

Mihčeve čudovite dogodivščine

(55) Stražar je hitro dal znak za alarm, obvestil vse straže, ki so pritekale skupaj, da je dragoceni ujetnik ušel in jih pogljal na lov za ubežnikom.

(56) Razkropili so se v skupinah na vse strani, in ker jim številni podzemski hodniki niso delali nobenih težav, so kmalu odkrili sled za Mihcem. Posebno jim je lajšalo iskanje razdejanje, katero je Mihec povsod pustil za seboj. In prav v trenutku, ko se je Mihec že spuščal po vrvi v čoln, so roparji dospeli na kraj votline in začeli vleči za vrv. Ko je Mihec mislil, da je že rešen, je s svojo grozo opazil, kako bliskovito gre njegova živ navzgor.

V naši podružnici v Mariboru

dobite lahko vsa pojasnila glede inseratov!
Tam lahko plačate tudi naročnino za »Slovenca«

Zahvala

Vsem, ki ste ob bridki izgubi naše ljubljene žene, matere, stare matere in tete, gospe

Marije Štefan

sočustvovali z nami, vsem, ki ste jo spremili na njeni zadnji poti, naša iskrena hvala! Posebno pa se zahvaljujemo pred g. župniku Iv. Vindičarju za duhovno tolažbo in g. dr. M. Neubergerju, ki je lajšal trpljenje naše drage pokojnice. Sveta maša zadušnica bo v četrtek 26. t. m. ob pol 7 zjutraj v župni cerkvi v Trnovem.

V Ljubljani, dne 23. septembra 1940.

Zalujoči

Sporočamo žalostno vest, da je po kratki hudi bolezni umrla naša dobra hčerka, sestra, teta, svakinja itd., gospa

Mara Maraž roj. Bucik

knjigovodkinja trdke Remec & Comp., Duplica

Pogreb predobne pokojnice bo v torek ob pol 18 z Zal — kapelica sv. Petra — na pokopališču k Sv. Križu. Sv. maša zadušnica bo v četrtek ob 7 zjutraj pri oo. frančiškanih.

V Ljubljani, dne 23. septembra 1940.

Rodbina Bucik

Alphonse Daudet:

Jakec

Prevedel Fišer Franc

Ta vloga je bila zanjo nova in jo je zabavala. Pobožno je obračala liste v mašni knjigi, pazila na Jakca in se poučno sklanjala k njemu, da je zasumelo krilo.

Pri darovanju je prišel po malega Jakca cerkveni sluga s helebardo, se sklonil k materinemu ušesu in vprašal, katero deklico naj izbere, da bo nosila škabrico pri pobiranju darov. Šarlota je nekoliko premišljevala. Skoraj nobenega ni poznala na tem prazničnem zborovanju, kjer so pariške krinoline in klobuki, okrašeni s cvetlicami zamenjali pokrivala in delavne halje. Sedaj ji je sluga pokazal vnučnika doktorja Risolsa, ljubko dekletce, sedečo na nasprotni strani kora poleg stare, v črno oblečene gospe.

Otroka sta pričela stopati za dostojanstveno helebardo, ki je tolkla takt njunim drobnim korakom. Cecilija je držala zveteno možnjo, ki je bila preširoka za njene prste. Jakec pa je nosil veliko, s svilu, suhim cvetlicami in zlatimi nitkami okrašeno voščeno svečo. Oba sta bila silno ljubka. On je nosil svoj angleški kostum, v katerem je bil videti še večji, ona pa je bila oblečena preprosto. Spuščene kite so obkrožale njen prijetno blede obraz, na katerem je svetilo dvoje biserno-lepih oči. Prijeten vonj po blagoslovljenem kruhu, pomešan z dišečim kadilom je valoval v cerkvi okrog njiju kot dih same nedelje in pobožne svečanosti. Cecilija je nabirala s prijaznim obrazom in se poskušala smehljati. Jakec je bil resn. Drohna, v mehko svilen rokavice oblečena ročica je trepetala v njegovi in Jakcu se je zdela takó nežna, kot bi v gozdu vzel iz gnezda mehke-

ga, puhastega ptička. Ali mislite, da je zaslužil, da bo ta mala ročica postala njegova prijateljica in da bo pozneje v življenju vse, kar bo imel dobrega, prišlo od nje?

Prihajala in odhajala sta med klopni. »Kako lep parček sta,« je dejala čuvajeva žena, ko sta šla mimo nje. A nato je nadaljevala tišje, da je drugi ne bi slišali: »Ubožica! Še lepša bo ko njena mati... Samo, da bi se še njej kaj takega ne zgodilo!«

Ko je bilo nabiranje končano, se je Jakec vrnil na svoj prostor in mislil, da še vedno čuti na roki ljubek dotik drobne, lahke ročice. Toda njegove sreče s tem še ni bilo konec! Ko so se pred vhodom zbrali na majhnem trgu in so se v soncu bleščale čelade ognjegasev, puške gozdnih čuvajev in pestre barve noš, je gospa Rivals pristopila k d'Argentonu in ga prosila za dovoljenje, da bi Jakca vzela s seboj na kosilo in da bi ostal tam tudi popoldne in se poigraval s svojo sonabirateljico. Šarlota je od veselja zardele, popravila dočku kravato, mu narahlila lepe lase in ga objela:

»Bodi priden!«

In oba malčka, ki sta prej tako svečano korakala med darovanjem, sta zdaj hodila skupaj pred staro mamo, ki jima je komaj sledila.

Kadar od tega dne naprej Jakca ni bilo doma in je kdo vprašal, kje je, mu niso več odgovorili: »V gozdu,« temveč popolnoma točno: »Pri Rivals-ovih.«

Zdravnik je stanoval ob robu gozda, toda na nasprotni strani Jelšova, v mali enonadstropni, skoraj kmečki hišici. Od svojih svestropnih se je razlikovala edino po gumbu in medenini ploščici z napisom: »nočna služba«. Videti je bila stara, debele obkrožnice je imela in počinjene zidove. Toda par modernih nedovršenih okrasov je kazalo, da jo je nekdo kdó hotel pomladiti, da pa je prišla nenavadna nesreča in v sredi prekinila toleto stare, lišpa-joče se hiše. Tako na primer je nad vhodnimi

vrati čakalo cinkasto ogrodje, da bi dobilo stekleno stredo in molelo svoje okrajke nad ljudi, ki so zvonili. Prav tako so začeli na majhnem, z drevjem poraščenem dvorišču graditi paviljon, pa so se ustavili že v prtiličju; namesto oken in vrat so bile štirioglate luknje.

»Nesreča« je te uboge ljudi zadela prav takrat, ko so popravljali in vsled neke praznovernosti, ki je ljudem, ki ljubijo, razumljiva, je vse delo prenehalo, se opustilo.

Osem let je od tega. In v teh osmih letih je vse ostalo, kot je bilo prej. Čeprav so se v okolici že vsi navadili gledati to nedograjeno, je kljub temu vse to bivališče imelo neko obupano lice, kot človek, ki mu je vseeno in ki odgovori na vse: »za koga naj bo to?«

Tudi prebivalci so bili podobni svojemu bivališču. Gospa Rivals je še po osmih letih žalovala za svojo hčerko in niti svetlo pokrivalo ni skalilo temne žalne obleke. Cecilijin otroški obraz je imel za svoja leta nenavaden težak in žalosten izraz. Stara služkinja, ki je služila pri teh dobrih ljudeh že nad trideset let, je nosila z njimi del njihove nesreče. Vsi ti so živeli v istem težkem vzdusju in v isti, v tihosti pogreznjeni žalosti.

Samo doktor je bil izven splošne potrtosti. Že po naravi je bil bolj lahkega, živahnega in veselega značaja. Poleg tega so ga razvedrila potovanja po svetem zraku, razne zanimivosti med potjo in kot zdravnik je često videl ljudi umirati.

Gospa Rivals je na obrazu male Cecilije videla poteze svoje hčerke in zato ji je vedno njena prisotnost le stalno obnavljala njeno žalost, nasprotno pa je bil doktor tem veselejši, čim bolj je mala dorasčala, ker je videl v njej nadomestilo svoje izgubljene hčerke. Kadar je po celodnevem potovanju vstal od večerje in je imela njegova žena še opravke v kuhinji, sta ostala z otrokom sama in takrat se je razigral, bil je vesel in mladosten, pel na ves glas mor-

narske pesmi, toda utihnil, ko se je vrnila njegova žena in ga nemo, očitajoče pogledala, kot bi mu hotela reči: »Spomni se!«, kot, da bi on bil nekaj kriv te velike nesreče, ki jih je zadela.

Ta rahel opomin je zadostoval, da je umolknil, žalosten in propaden. Tiho je obstal in se tiho igral z deklčinim ikodri.

Cecilijin otroška doba je bila v teh razmerah precej žalostna. Malo je hodila ven. Zivela je na vrtu ali pa v veliki sobi, ki se je imenovala »lekarna« in je bila polna predalov in svežnjev rastlin in sušicah se korenin. Iz tega prostora so vodila vedno zaklenjena vrata v sobo lotiko objokovane mlade žene. V tej sobi so same igrače, šolske in nabožne stvari ter obleke spominjale na vse dobe njenega kratkega življenja. V omari so bile razvrščene knjige in obleke, na steni je visel spomin sv. obhajila. Pravcati muzej že orumenelih spominov, v katerega je mati vstopila vedno pobožno in skrbno. Na predmetih se je poznal zob časa, materine žalosti ni prizadel.

Mala Cecilija se je često zamišljena ustavila pred tem pragom, ki je bil neprestopen kot drobnica. Sploh je preve premišljevala. V šolo je nikdar niso poslali, kot da bi se bali, da bi prišla v stik z drugimi vaškimi otroci. Ta osamljenost ji je škodila. Njeno majhno telesce je mrlo v dolgočasju. Manjkalo ji je tiste razigranosti v življenju, objestnih krikov in trmastega cepetanja, vsega tistega, kar imajo otroci med sabo, ko se ne bojijo, da bi se osramotili pred resnimi ljudmi.

»Razvedriti se mora...« je dejal gospod Rivals svoje ženi. »Mali d'Argenton je tako ljubek, približno enake starosti in prav nič razposajen!«

»Dobro! Toda kdo so ti ljudje? Odkod so prišli? Nikdo jih ne pozna...« je odgovorila gospa Rivals vedno nezaupljivo.

Najnovejša poročila

General de Gaulle se je izkrcal v Afriki

Ženeva, 23. sept. AA. DNB: Kakor javljajo iz Vichyja, so angleške pomorske sile danes popoldne bombardirale francosko luko Dakar v zapadni Afriki in francoske vojne ladje, ki so bile tam. Na nekaj angleških ladij je bil francoski general de Gaulle, ki je generalnemu guvernerju zapadne Afrike poslal ultimatum, v katerem je od njega zahteval, naj kolonijo preda. Ker pa je guverner to zahtevo odbil, so Angleži začeli streljati, Francozi pa odgovarjati. Po vestih iz Dakarja so angleške vojne ladje začele streljati ob 14.05 po tem, ko je generalni guverner Boason sporočil, da ne sprejme ultimata generala de Gaullea. Takoj, ko je prišlo poročilo, so se ministri sestali k ožji seji. Na seji so bili Laval, Baudoin in admiral Darlan. Na seji so odločili, da bodo na napad odgovorili. Poleg tega so izdali ukrepe v tem smislu.

Po seji je Baudoin izjavil, da Francija sicer ne bo napovedala vojne Angliji, da bo pa

Ladja o otroci potopljena

London, 23. sept. t. Reuter: Uradno poročajo, da je bila v terek na Atlantiku torpedirana angleška ladja, ki je vozila angleške otroke v Kanado. Sovražna podmornica je izstrelila torpedo brez vsakega svarila. Ker je bilo morje viharo, je bilo reševanje zelo težavno. Ladja se je potopila 23 minut. Ker je bilo pri eksploziji torpeda uničenih tudi več reševalnih čolnov, je utonilo skoraj tri četrtine potnikov. Z ladjo je potovalo vstevši posadko, 406 oseb, od tega 316 odraslih in 90 otrok. Otrok je utonil 83, tako da so jih mogli rešiti le sedem. Dalje je utonilo sedem članov spremstva, ki je bilo dodeljeno otrokom. Utonil je tudi kapitan ladje.

Angleški propagandistični trik

Berlin, 23. sept. AA. DNB: V Berlinu so prepričani, da je angleška vest o torpediranju neke angleške ladje, ki je vozila otroke, samo propagandističen trik. To vest je povzelo new-yorsk časopisje. Izgleda, da se dela na tem, da bi se vznemirilo ameriško javnost, kakor je bil to primer o potopitvi »Athene«.

Letalski boji nad Anglijo

London, 23. sept. AA. Reuter: Letalsko ministristvo in ministristvo za državno varnost sporočata: Naša lovka letala so pihela proti formacijam sovražnih letal ter jih napadla. To so bila predvsem lovka letala, ki so davi preletela kentsko obalo. Neprijateljski oddelki so bili odbiti in je prišlo do spopadov nad Kentom in Eksesom nad pečinami ob obali. Kakor javljajo, med napadi niso sovražna letala odrgla nobene bombe. Pozneje popoldne so sovražna letala izvedla napad na več mest na obali Sussex, zlasti pa na Eastbourne. Poškodovane so bile zgradbe, število ljudskih žrtev pa je majhno. Takoj popoldne so protiletalski topovi v Londonu začeli streljati na neko sovražno letalo, ki je letelo samo in se je potem odda-

na ta udarec odgovorila z udarcem in dokazala, da se še lahko brani.

Angleško brodovje, ki je napadlo Dakar

Vichy, 23. sept. AA. Havas: Po najnovejših vesteh iz Dakarja je eskadra, ki je izvršila napad na Dakar, sestavljena iz dveh oklopnih križark, štirih manjših križark, šest pomožnih križark in nekaj torpedov.

London, 23. sept. t. Reuter: V uradnem poročilu je bilo nocoj objavljeno, da je priplul general de Gaulle z oddelkom svojih vojakov v pomorsko oporišče francoske zahodne Afrike — Dakar, kjer bo podprl svoje pristase. Angleška mornarica in vojska sta dali generalu vso svojo pomoč. O poteku izkrcavanja doslej še ni podrobnih poročil in še ni jasno, kako se bodo dogodki razvijali.

Ijilo, ne da bi metalo bombe. Nocoj je preletela kentsko obalo večja formacija sovražnih letal — največ lovcev — ki pa se jim ni posrečilo prodreti dalje. Ko so v zraku zagrmela naša lovka letala, so se sovražna letala vrnila. Znano je, da je bilo danes sestreljenih 11 sovražnih letal. Izgubili smo 11 lovskih letal, sedem pilotov pa se je rešilo.

Sovjetska sodba o bombardiranju Anglije

Moskva, 23. sept. AA. DNB: List »Krasnaja zvezda« *piše, da je industrija v Londonu, kakor tudi po vsej Angliji zaradi nemških letalskih napadov v neredu. Vsako bombardiranje pušča za seboj podrtje in nazadovanje industrijske proizvodnje ter druge težave. Poleg tega je treba pomisliti na to, da z uničenjem enega podjetja se škoduje drugi industriji. Zrudi tega je bombardiranje tako velikega središča, kakor je London, zelo pomembno.*

Amerika je nezadovoljna z Japonci

Washington, 23. sept. AA. DNB: »Associated Press« *poroča, da uradni krogi v Washingtonu smatrajo vkrakanje japonskih čet v francosko Indokino kot ogrožanje interesov Združenih držav na Daljnem Vzhodu. Verjetno je, da bodo Združene države podvezle nove gospodarske ukrepe proti Japonci. Obveščeni krogi izjavljajo, da bo poostrena kontrola nad izvozom olja in drugih stvari, ki so jih Združene države izvažale na Japonsko v velikih količinah.*

Preseljevanje besarabskih Nemcev

Bukarešta, 23. sept. AA. DNB: V nedeljo sta dve nemški ladji s 1500 nemškimi izseljenci iz Besarabije krenili iz Galaca proti Nemčiji. Ti nemški izseljenci bodo prebili nekaj dni v začasnih taboriščih v Zemunu, potem pa bodo nadaljevali pot v Nemčijo.

Minister dr. Andres v Atenah

Atene, 23. sept. AA. Trgovinski minister dr. Ivan Andres je danes ob 13 dopel v Atene. Na železniški postaji je ministra pozdravil jugoslov. poslanik dr. Vukčević in mu predstavil nekatere osebnosti. Po krajšem odmoru v hotelu je minister dr. Andres odšel v spremstvu jugoslov. poslanika na dvor, kjer se je vpisal v knjigo. Potem je obiskal trgovskega ministra Avranitusa, tajnika trgovskega ministristva Kirjakopoulosa in predsednika grške vlade Metaxo, ki so jugoslovanskemu ministru obisk vrnil. Med temi uradnimi obiski je poslanikova žena gospa Vukčevićeva priredila v prostorih jugoslov. poslanštva čajanko. Popoldne je vse grško časopisje prineslo govor dr. Andresa, ki ga je imel ob priliki otvoritve jugoslovanskega paviljona na solunskem sejmu. Jutri popoldne bo minister dr. Andres položil venec na grob neznanega junaka. Ob 11 pa ga bo sprejel grški kralj. Opoldne bo na jugoslov. poslanstvu priredilo kosilo, ki se ga bo udeležilo več grških ministrov in uglednih

grških osebnosti gospodarskega življenja. Popoldne bo minister dr. Andres napravil izlet v Maraton, kjer si bo ogledal vodovod. Tu bo podtajnik ministristva za trgovino in industrijo Kirjakopoulos priredil čajanko. V sredo in četrtek si bo minister dr. Andres ogledal še druge važne umetnine, nato pa bo odpotoval domov.

Preskrba prebivalstva s kurivom

Belgrad, 23. sept. AA. DNB: Danes je bila v kabinetu ministristva za trgovino konferenca, ki je razpravljala vprašanje preskrbe prebivalstva v kurivom. Konferenca so se udeležili pomočnik ministra za trgovino in industrijo Sava Obradović, zastopnik ministra vojske in mornarice general Pešić, prof. dr. Jovanović kot zastopnik urada za kontrolo cen, načelnik ministristva za šume in rude inž. Manojlovič, kakor tudi drugi strokovnjaki. Na konferenci so razpravljali o preskrbi s kurivom vojske in prebivalstva.

Dostojnosti - gaz!

III.

Povodenj nenravnosti in nedostojnosti preplavlja svet od leta do leta huje, držeje, nesramnejše. Kakor ob kakem naliu vode naraščajo od ure do ure, nekaj podobnega je z naraščanjem nesramnosti v naših dneh.

Grešili so ljudje vedno. A dokler se greha sramujejo, je za silo še dobro. Kar označuje pokvarjenost naše dobe, je to, da greh ni več greh, nesramnost ne več nesramnost, marveč — čast, ponos, junaštvo. Ljudje se stem ponajajo, očitno se kažejo, javno nastopajo. Prej se je nedostojnost skrivala, danes stopa drzno na cesto, na trg, v vse javno življenje: prisvaja si pravico javnosti.

Nesposobna noša ni edini izrodek moderne »kulture«, so tudi drugi nič manj budi ali še hujsi. Vsi pa hodijo vtrje in drug drugemu roko drže. — Zaljubljeni parčki v Ljubljani so se nekada skrivali v temno noč ali za kake grme. In ti so bili redki. Pojdite danes v Tivoli — videli jih boste sedeti in se ljubkovati neženirano po vseh kipeh! Nekdaj je bila navada, da je gospod, soproj, vodil svojo gospo pod pazduho. Danes je to prišlo zelo iz navade; pač pa vidite po vseh cestah neporočene mlade ljudi tako hoditi. Brez sramu, brez strahu, ponosno — kakor najdostojnejši ljudje. In seveda jim nihče nič ne reče. — Vse v redu!

Velika kopaljšča so pa danes Sodome. Tako pravijo poznavalec. To prinaša — tujski promet. Tujski promet — sveta beseda. Vse ima neznanjski respekt pred njo. Pod to firmo je dovoljeno vse. Nihče se ga ne upa dotakniti. Dokaz, da materialna dobrobit je vse, morala, ti pa stoj v kotu, joči in molči! Kdo po tebi vpraša!

Kam jadrmo? Kam nas bo privedlo, če bomo

drveli po tej poti dalje? Zgodovina nam pove, da so naredi, ki morale niso več poznali, propadli. Prav to preti tudi sedanji civilizirani narod. »Untergang des Abendlandes« *Francija dočet. Ali nas bo njena usoda kaj izučila? Morda — ali pa tudi ne. Posamezniki ne bodo odnehal, dokler jih sila ne ukoni. Je bilo ob Noetovem času prav tako. Nee je pridigal zastoj. Niso nehali noreti, dokler jih ni voda zalila.*

Morda pa vsaj oblast pride do spoznanja, da je moralna tudi nekaj, česar narod potrebuje?

Nedavno smo brali v »Slovenec« *iz Belgrada, da je tamošnja uprava spoznala za potrebno, da zaradi vsakodnevnih poročil policije o stanju morale na cestah in v parkih izda v interesu javne morale naslednji odlok: Prepovedano je na javnih mestih obnašati se nedostojno, zagrešiti dejanja, ki žalijo javno moralo in izvajajo javno pohujšanje. Kdor se bo pregrešil proti temu odloku, bo kaznovan od 10 do 1000 dinarjev, ali pa z zaporom do 20 dni.*

Pojmi »žalitev morale«, »javno pohujšanje« *pa so jako raztegljivi. Vse je odvisno od dobre volje onega, ki ima paragraf v rokah. Ko bi hotela oblast energično nastopiti, ta bi lahko veliko storila! Ker kazni se ljudje boje, — Boga in greha ne. Tu bi si pač naše oblasti smele vzeti za zgled Nemčijo in Italijo, kjer oblasti ne poznajo nobene šale in a prestopniki napravljajo kratak proces: zgrabijo jih tako, da jim enkrat za vselej preženejo veselje uganjati kake neumnosti. V tem sta ti dve naši veliki sosedi posnemanja vredni.*

Pri nas je »Liga dostojnosti« *izročila svoje želje in zahteve banški upravi, kaj naj bi ta ukrenila v prilog javni morali — in zdaj čaka rešitve. Čaka je že precej dolgo, ker so bile počitnice. Upajmo, da bodo ukrepi tem odločnejši, čim več je časa, da se dobro premislijo.*

Vsega pa ne gre pričakovati samo od oblasti,

Časnikarji na pohorskih poteh

Ne samo Gorenjska, temveč tudi Pohorje postaja vse bolj privlačno za tujce ter živahno tujekoprometno središče, čemer se mora zahvaliti zlasti vsem tistim privatnim, poldržavnim društvom in banovinskih oblastem, ki so sezidali novo moderno avtomobilsko cesto na vrh Sv. Aneha, prav ki stari Ruški koči (1250 m). Živahno delovanje mariborske »Putnika«, tujcke prometne zveze, ki jo vodi nad vse agilni in živahni ravnatelj g. Loos, ima veliko zaslug, da je Pohorje postalo resničen park Maribora in okolice ter oddih vsega slovenskega Štajerja od Celja-Slovenjgradca in Dravske doline. Poseben vzhodni del Pohorja s svojimi modernimi gostišči, ne samo da lahko tekmuje z gorenjskimi tujekoprometnimi oazskovališči, temveč jih po modernosti in ureenosti visoko presegla. In da tudi naša širša javnost spozna pomen nove pohorske ceste, ki je bila dana v promet s svojim podaljškom do Sv. Aneha in Ruške kočice šele pred nekaj tedni, je g. ravnatelj Loos povabil za nedeljo predstavnike slovenskih, hrvatskih in srbskih listov na ogled te ceste in teh vzhodno pohorskih gostišč.

Časnikarje so mariborski gostitelji, predstavniki Tujekoprometne zveze, mariborskega mesta, hškega občinskega odbora ter g. prof. Baš, arhivar, ter gost dr. Mesesnel, banovinski konservator, pričakovali s modernim avtobusom pri postaji Hoče, odkoder so takoj nadaljevali pot po novi lepi planinski cesti, ki se vije med pašniki in gozdovi naravnost na sam vrh k Ruški koči (1250 m). Tam so si ogledali cerkev sv. Aneha, katere pomen je razložil g. arhivar Baš, na kar so bili pri Ruški koči skrbno pogoščeni. Med tem je g. Badjura snemal film pohorskih lepot za banovino ter seveda posnel tudi te novinarje. Živahni promet v Ruški koči, kjer so praznovali 20 letnico mature tudi mariborski abiturienti gimnazije iz l. 1920 (dr. Slodnjak in dr.) pričla, kako priljubljena točka je za Mariborčane to lepo in prikopno gostišče, ki bo z novo depandanso že jeseni dobilo majdomednejšo opremo. Odtod so novinarji šli na mali razglednik za kočico ter peš k nižje ležečemu — pa že na severni strani — Sokolskemu planinskemu domu (1100 m) odtod pa akoci bukovke in smrečne gozdove k Mariborski koči (1080 m), kjer je bilo časnikarjem prirejeno zlahtno kosilo, pri katerem so goste pozdravili g. ravnatelj Loos v imenu Tujekoprometne zveze, g. dr. Kozina kot domačin v

imenu Mariborske podružnice Slov. planinskega društva ter pohorski pesnik Ludvik Zorcut, ki je v improviziranih verzih pozdravil vsakega gosta posebej ter žel veliko hvaležnost V imenu gostov je govoril urednik »Slov. naroda« *g. J. Zupančič. Po ogledu prostorov tudi moderno urejene Mariborske kočice, so se gostje podali k velikemu železnemu 27 m visokemu razgledniku, ki je sedaj v lasti Tujekoprometne zveze in odkoder je lep razgled po vsej mariborski okolici, posebej pa Dravski dolini ter Pljuškem polju do Prekmurske ravnine. Toda čas je prišel, in vabil je še Pohorski dom (1030 m), ki so ga sezidali uslužbenci in uradniki mestne občine Mariborske ter predstavlja na zadružni podlagi lepo urejeno gostišče, mnogo obiskovano in z lepim razgledom. Tu je kot domačin pozdravil goste L. Zorcut, kateremu je odgovarjal urednik »Slovenca« *Tine Debeljak. Po prižiku v prijaznem in elegantnem domu so se časnikarji podali z avtom še v nižje ležeči Poštarski dom (910 m), ki ga je sezidala organizacija mariborskih poštarjev ter leži najnižje, pa je morda najlepše opremljen, ker je najmlajši med temi izredno lepimi, snažnimi, udobnimi in modernimi gostišči. Tu je tudi sedež pohorske pošte (ime: Pohorje), kjer so vpeljani tudi telegrafski in telefonski postaja. Tako smo obiskali pohorska gostišča, ki niso namenjena le organizacijam, ki so jih zgradila, temveč imajo značaj javnih hotelov, ki so bili sezidani z združenimi močmi v dobro članom in vsem prijateljem planin in goreškega zraka. Sila ploha je poglala goste v Maribor, kjer so v kolodvorski restavraciji pozdravili časnikarje zastopniki mesta Maribora, na čelu s podžupanom g. Zebotom ter jih pospremili v vlak.**

Tako so Mariborčani pospremili časnikarje čez vzhodno Pohorje, jim razkazali njegove lepote in udobja, primerna predvsem za zimski šport ter pokazali svojo znano gostoljubje in družabnost, ki je velika odlika Štajercev. Slovenski, hrvatski in srbski novinarji pa so si vtisnili v spomin pohorske lepote ter bodo še in še poročali o udobnostih, tovanja in zimovanja v teh lepih krajih, ki sedaj na žalost niso bili dovolj znani. Toda, odkar je zgrajena lena širaka avtomobilska cesta, je ta pohorski mir približan svetu in Pohorje vabi in ne bo žal nikomur, ki se mu odzove in ga obišče, kakor ga bomo obiskali tudi še mi.

Iz zgodovine irske republikanske armade

Leta 1916 je bilo pokanje bomb in prasketanje strojne nameste velikonočnih zvono v uvod v velikonočno praznike v Dublinu. Pred tem je odšlo 180.000 Ircov kot prostovoljcev na fronto (vsaj Angleži so jih imenovali »prostovoljce«). Na zelenih otokih je nevarno vrel. Irski nacionalisti so povsod naglo napredovali in se pripravljali na oboroženo vstajo proti Angležem. Tik pred vstajo se je pojavil v Dublinu sir Robert Casement, ki se je s podmornico pripeljal iz Nemčije. Bil je glavni vodja narodne vstaje.

Petnajst let je bil v angleški konzularni službi. Po izbruhu svetovne vojne je agitiral proti vstopu Ircov v angleško armado. Konec leta 1914 je pobegnil v Nemčijo, odkoder je vodil priprave za vstajo.

Po angleških podatkih se je uprlo 12.000 oboroženih mož. Irci sami pravijo, da jih je bilo vsaj 15.000. Angleška policija Intelligence Service je pravočasno zavohala upor. Močne, odlično oborožene čete in pomnoženi policijski oddelki so stali vedno v pripravljenosti. Opoldne na Veliko noč so počili prvi strelji. V Ulstru in Dublinu so nosili po ulicah velike transparente, med ljudstvo so raztresli na milijone letakov.

Med nemiri in poluilečni boji so oklali irsko republiko, ki pa se je kmalu zrušila pod ognjem angleških čet. Sir Roger Casement je bil ujet in odpeljan v London. Dejstvo pa je, da je za nekaj časa le prenehala irska zakonita vlada in je obstajala namesto nje irska republikanska vlada. To dejstvo je največje važnosti za irsko republikansko armado, ki je zgrajena na osnovi te vlade. Irska republikanska armada, ki tudi danes v svobodni irski republiki ni dovoljena, se sklicuje na to, da je ona pravna naslednica v letu 1916 rojene republike. Svobodna republika Irska ima danes svojo vojsko. »Irish Republican Army« *nezakonito še naprej deluje in se smatra za zakonito armado v letu 1916 za kratek čas porojene republike.*

Zgodovina irskega osvobodilnega gibanja bi bila nepopolna, če bi ne omenili zanimive osebnosti sedanjega predsednika Irske Eamonna de Valera. Ta mož, rojen v Ameriki kot sin španske matere, je vodil poleg sira Rogera Casementa omenjeno velikonočno vstajo, je bil obsojen na do smrti, spuščen na svobodo, obsojen in zopet izpuščen. Dobro je spoznal notranjost angleških in irskih ječ. Do leta 1921 je bil aktivni član Irske republikanske armade, tega leta pa je izstopil in ustanovil nekoliko zmernejšo stranko Fianna Fail (vojaki Irske).

Leta 1922 je izbruhnila na Irskem državljanska vojna. Končala se je s porazom Irske republikanske armade. Tisočji so zbežali na Angleško, kjer so do zadnjega tajno delali proti Angliji. Zlasti lansko leto so nastopili zelo učinkovito. Angleška vlada je izdala proti njim stroge odredbe, ki so v živem nasprotju z dotedanjim angleškim strogo demokratičnim izročilom. Dovoljevale so celo vstop v zasebno stanovanje brez posebnega poprejšnjega dovoljenja sodišča. S tem so bila prelomljena načela slovit angleške Magne Karte. Notranja organizacija Irske republikanske armade je skrivnostna in tajna. Le toliko je znano, da ima vrhovi svet v tako imenovanem »Supreme Army Council«. Po angleških podatkih ima danes še 10.000 članov. Zaradi strogih ukrepov proti njim so mnogi zbežali iz Anglije. Ker je Irska edini član angleškega imperija ki je ostal v sedanji vojni nevtralen, je vzela mnogo vetra z jader Irske republikanske armade.

Na oje se je nasadil

Celje, 23. septembra.

Drev Slavko, mehanični vajenec pri tvrdki Haselbach v Celju, star 18 let, sin posestnika v Drešini vasi pri Petrovčah, je včerajšnji nedeljo posvetil svojemu motorju, s katerim je imel posebno veselje. Že dopoldne se je odpeljal s svojim tovaršem 18letnim posestniškim sinom in mehaničnim vajencem pri tvrdki Bremec v Celju na izlet po Savinjski dolini. Ob 8. zvečer sta se pripeljala s srednjo hitrostjo po banovinski cesti skozi Parizlje. V Parizljah jima je pripeljal nasproti voz mesarja in gostilničarja Cimpermana Aloja, poleg njega pa je sedel na vozu upokojeni postojni šef Canjko. Nesrečni Drev najbrže ni pravočasno opazil voznika in se zadel z motorjem z vso silo v voz. Motor je odbilo čez cesto nesrečni Drev pa se je nadel na oje, ki mu je predrlo prsni koš. Oje, na katerem je obvisel Drev, se je zlomilo, ker je prestrašeni konj odrinil nesrečnega Drevovega prijatelja Frankoviča Miloša je pri sunku vrglo čez cesto, da je nezvesten oblezel Karambol je bil tako silen, da sta padla z voza tudi Cimperman in Canjko in dobila lažje poškodbe.

Na kraj nesreče so takoj prihiteli ljudje in prisilili vsim na pomoč. Drev je bil že mrtev, nezvestnega Frankoviča pa so odnesli na njegov rojstni dom na Breg pri Polzeli, kamor je takoj prihitel tudi zdravnik Frankovičovo stanje je zelo resno, ker ima fant hud pretres možganov.

Iz Julijske Krajine

Duhovniške vesti. Zupnija št. Vid pri Vipavi je po odhodu g. župnika Ivana Kovača brez stalnega dušnega pastirja. Nekaj mesecev je zdaj upravljal župnijo g. dr. Alfonz Čuk, glavni prefekt v Centralnem semenišču v Gorici. Ker se je g. dr. Čuk sedaj vrnil na svoje službeno mesto, je za župnega upravitelja v št. Vidu imenovan gosp. Lado Pišaneec, kaplan pri Sv. Ignaciju (na Travniku) v Gorici. G. Janez Erzen, kurat v Lomu, o čigar imenovanju za župnika v Biljah pri Gorici smo že pisali, je bil v ponedeljek 16. t. m., umeščen na svojo novo župnijo: v Lom pri g. Stanko Šarf, prvi kaplan v Tolminu. — G. dekan Anton Grbec, ki je bil župnik-dekan novo ustanovljene dekanije v Nabrežini, je bil ob ukinitvi te dekanije pred nekaj tedni premeščen: sedaj je imenovan za župnika na Srednjem na Kanalskem.

Baritonist Venceslav Gorjan zmagal. Naš gorški rojak g. Venceslav Gorjan, po poklicu mehanik, se je pred leti z veliko ljubeznijo in vztrajnostjo lotil pouka v solopetu. Požrtvovalno in spretno učiteljico je našel v gospe Golmeyer, nekdanji operni pevki, ki vodi v Gorici že dolgo let priznano šolo za solopetje. Trnjeva in težka je bila pot. Gorjan se je opredelal svojemu poklicu in je ostal brez zasluzka, le z največjo skromnostjo je preživljal sebe in družino, za šolnino seveda ni imel denarja. To pa vnete gospe Golmeyer, ki je spoznala dragoceni glas in nadarjenost svojega učenca, ni nič motilo. S prav materinsko ljubeznijo je učila in vzgajala leto za letom svojega peveca, se z njim trudila, zanj skrbela in mu odpirala življenjsko pot. Mnogo razočaran in bridkosti sta doživela in pretrpela, končne pa vendarle zmagala. Te dni je bil g. Gorjan pri državni pevski tekmi v Aleksandriji, katere se je udeležilo 140 pevcev, priznan in proglašen za absolutnega zmagovalca in prvega baritonista. G. Gorjan je že angažiran in bo v decembru že nastopil v mestnem gledališču v Aleksandriji v naslovni vlogi »Rigoletta«.

Mali oglasi

V malih oglasih volja vsaka beseda i din; šentovanjski glas 1 din. Dobelo tiskane naslovne besede se računajo dvojno. Najmanjši oglas se malo oglas 15 din. - Mali oglas se plačuje takoj pri naročilu. - Pri oglasih reklamnega značaja se računajo enoletna, 3 mm visoka črna vrstica po 1 din. - Za pismena odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Prodamo

Ekonomično peč

»Kraljica peč«, ki se naloži a premogom le enkrat dnevno, potem pa greje ves dan enakomerno, dobite v vseh velikostih pri A. Semenšču in drug, Ljubljana, Miklošičeva 15, telefon 21-21. (1)

Kreko perilo

moške in fantovske srajce spodnje hlače itd. dobite se vedno po izredno nizkih cenah pri »Krekos«, Tavčarjeva 3, Tyrševa 31

Prodaj

60-70 hrastovih dreves na travniku stoječih ali tudi a travnikom vred. - Sone Ivan, Pšata št. 21, Dol pri Ljubljani.

Brivsko-frizerski salon

v Ljubljani, 15 let obstoječ, dobro vpeljan, zaradi družinskih razmer ugodno napredaj. Najemnina nizka. Naslov v upr. »Slov.« pod št. 14425.

Službodobe

Pisarniško moč

železninske stroke, sprejem. - Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Zmožen« št. 14406.

Razpis službe

pisarniškega pomočnika pri Skupnem združenju obrtnikov v Celju. Kvalifikacija: trgovska šola ali trgovska akademija. Znanje strojepljiva in stenografije z event. prakso daje kandidatom prednost. Plača po dogovoru. Prošnje je vložiti do 1. oktobra 1940.

Mizarskega pomočnika

za pohištvo sprejem takoj. - Golmajer Janez, strojno mizarstvo, Breg št. 3, p. Križe na Gorenjskem.

Agilnega zastopnika

za obisk pisarn za prodajo dobrodošlih strojev, iščemo. Kavelja za vzorce potrebna. Zaslugek veliki. Ponudbe v upravo »Slov.« pod »Reprezentativen« št. 14454.

Krojaškega pomočnika

sprejme Alojz Bele, Vižmarje, št. Vid nad Ljubljano.

Mizarskega pomočnika

sprejme Mrhar, Stanežič, št. Vid n. Ljubljano.

Posredstva

Parcele napredaj

v št. Vidu in v Vižmarjih. Poizvedbe: Vižmarje 78 (nasproti Mizarske zadruge).

Hiša z nekaj zemljišča

in z manjšo trgovino ali gostilno, do 100.000 - se kupi v Sloveniji. Ponudbe: Planovšek, Zagreb, Krapinska 7.

Velika zidana hiša

s skednjem in dvema vrtovoma, napredaj na Dolenskem za 40.000 din. Pripravna za vsakega obrtnika. Naslov v upr. »Slov.« pod št. 14441.

Hišo

z gostilniškim lokalom ali donosno vilo, kupim v središču Ljubljane iz proste roke brez posredovalcev. Cena od 300.000 do 400.000 din. Ponudbe z označbo cene in lege pošljite v upravo »Slov.« pod »Gotovina« 14159.

»Slovenčeva« podružnica

Ljubljana, Tyrševa cesta (palača Poštni dom)

Prošnja

Avtomobilist, ki je dne 20. aprila t. l. ob 9 dopoldne vozil v črni limuzini od hotela »Stara pošta« na Mencingerjev trg v Kranju in ki je videl avtomobilsko nesrečo pred trgovino »Merkur«, se naproša, da sporoči svoj naslov odvetniški pisarni dr. Antona Megušarja, advokata v Kranju.

Razno

Legitimacijske slike

za dijake izvršuje hitro in poceni - Foto-ateljé Mancini, Ljubljana, Tržaška cesta 83.

2951

DRVA

PREMOG

IV. SCHUMI

DOLENJSKA

CESTA

Suhe gobe

zadnje rasti, plačujemo po najvišji ceni. Sever & Komp., Ljubljana.

Pouk

Začetek

italijanskega tečaja bo 1. oktobra. - Vpisovanje vsak dan na realni gimnaziji pri dr. Guštinčiču, Novo mesto.

Kupimo

Vsakovrstno

zlato kupuje

po najvišjih cenah CERNE, juvelir, Ljubljana Wolfova ulica št. 8

Preglejte svoje pohištvo!

Morda najdete med njim nekaj, kar lahko pogrešate. Storitvi boste dobro delo, če ga podarite. - Svoj naslov izvolite sporočiti upravi »Slovenca« ali pa sestri Karolini: Ambrožev trg 8.

Jabolka

kisla, tresena, večje količine, kupi tovarna »Ela« v Kamniku.

Vajenci

Kleparski vajenec

se takoj sprejme. Krušar Mihael, št. Vid n. Ljubljano.

Dimnikarskega vajenca

z dežele, zdravega in poštenega, sprejme takoj Franc Dobravec, dimnikarski mojster, Litija.

Glasba

Harmonije, planine

moderno izdelane, z večletno garancijo, najceneje dobavljiva trdka Ivan Kacin, Domžale. - Zadrževajte ceniki

Vnajem

Trgovski lokal

v bližini magistrata, pripraven za vsako trgovino, oddam. Naslov v upr. »Slov.« pod št. 14426.

Naročajte in širite

»Slovenca« !

Otroški kotiček

Mihčeve čudovite dogodivščine

(55) Stražar je hitro dal znak za alarm, obvestil vse straže, ki so pritekale skupaj, da je dragoceni ujetnik ušel in jih pogнал na lov za ubežnikom.

(56) Razkropili so se v skupinah na vse strani, in ker jim številni podzemski hodniki niso delali nobenih težav, so kmalu odkrili sled za Mihcem. Posebno jim je lajšalo iskanje razdejanje, katero je Mihec povsod pustil za seboj. In prav v trenutku, ko se je Mihec že spuščal po vrvi v doln, so roparji dospeli na kraj votline in začeli vleči za vrv. Ko je Mihec mislil, da je že rešen, je s svojo grozo opazil, kako bliskovito gre njegova vrv navzgor.

V naši podružnici v Mariboru

dobite lahko vsa pojasnila glede inseratov! Tam lahko plačate tudi naročnino za »Slovenca«

Zahvala

Vsem, ki ste ob bridki izgubi naše ljubljene žene, matere, stare matere in tete, gospe

Marije Štefan

sočustvovali z nami, vsem, ki ste jo spemili na njeni zadnji poti, naša iskrena hvala! Posebno pa se zahvaljujemo pred. g. župniku Iv. Vindišarju za duhovno tolažbo in g. dr. M. Neubergerju, ki je lajšal trpljenje naše drage pokojnice. Sveta maša zadušnica bo v četrtek 26. t. m. ob pol 7 zjutraj v župni cerkvi v Trnovem.

V Ljubljani, dne 23. septembra 1940.

Zalujoči

Umrl nam je naš preljubi brat, stric in svak, gospod

Franc Rojina

strgarski mojster in posestnik

dne 23. t. m. - Na zadnji poti ga bomo spemili v torek, 24. t. m. ob 5 popoldne z Zal iz kapele sv. Marije na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 23. septembra 1940.

Zalujoči ostali

Alphonse Daudet:

Jakec

Prevedel Fišer Frane

Ta vloga je bila zanjo nova in jo je zabavala. Pobožno je obračala liste v mašni knjigi, pazila na Jakeca in se počeno sklanjala k njemu, da je zašumelo krilo.

Pri darovanju je prišel od malega Jakeca cerkveni sluga s helebardo, se sklonil k materinemu ušesu in vprašal, katero deklico naj izbere, da bo nosila škabico pri pobiranju darov. Šarlota je nekoliko premišljevala. Skoraj nobenega ni poznala na tem prazničnem zborovanju, kjer so pariške krinoline in klobuki, okrašeni s cvetličami zamenjali pokrivala in delavne halje. Sedaj ji je sluga pokazal vnukinjo doktorja Risolsa, ljubko dekletce, se-dečo na nasprotni strani kora poleg stare, v črno oblečene gospe.

Otroka sta pričela stopati za dostojanstveno helebardo, ki je tolkla takt njunim drobnim korakom. Cecilija je držala zveteno možnjo, ki je bila preširoka za njene prste. Jakec pa je nosil veliko, s svilu, suhim cvetličami in zlatimi nitkami okrašeno voščeno svečo. Oba sta bila silno ljubka. On je nosil svoj angleški kostum, v katerem je bil videti še večji, ona pa je bila oblečena preprosto. Spuščene kite so obkrožale njen prijetno blede obraz, na katerem je svetilo dvojne biserno-lepih oči. Prijeten vonj po blagoslovljenem kruhu, pomešan z dišavim kadilom je valoval v cerkvi okrog njiju kot diha same nedelje in pobožne svečanosti. Cecilija je nabirala s prijaznim obrazom in se poskušala smehljati. Jakec je bil resn. Drobn, v mehko svileni rokavico oblečena ročica je trepetala v njegovi in Jakcu se je zdela tako nežna, kot bi v gozdu vzel iz gnezda mehke-

ga, puhastega ptička. Ali mislite, da je zaslužil, da bo ta mala ročica postala njegova prijateljica in da bo pozneje v življenju vse, kar bo imel dobrega, prišlo od nje?

Prihajala in odhajala sta med klopimi. »Kako lep parček sta,« je dejala čuvajeva žena, ko sta šla mimo nje. A nato je nadaljevala tišje, da je drugi ne bi slišali: »Ubožica! Še lepša bo ko njena mati... Samo, da bi se še njej kaj takega ne zgodilo!«

Ko je bilo nabiranje končano, se je Jakec vrnil na svoj prostor in mislil, da še vedno čuti na roki ljubeč dotik drobne, lahke ročice. Toda njegove sreče s tem še ni bilo konec! Ko so se pred vhomom zbrali na majhnem trgu in so se v soncu bleščale čelade ognjegašev, puške gozdnih čuvajev in pestre barve noš, je gospa Rivals pristopila k d'Argentonu in ga prosila za dovoljenje, da bi Jakeca vzela s seboj na kosilo in da bi ostal tam tudi popoldne in se poigraval s svojo sonabirateljico. Šarlota je od veselja zardela, popravila dečku kravato, mu narahljala lepe lase in ga objela:

»Bodi priden!«

In oba malčka, ki sta prej tako svečano korakala med darovanjem, sta zdaj hodila skupaj pred staro mamo, ki jima je komaj sledila.

Kadar od tega dne naprej Jakec ni bilo doma in je kdo vprašal, kje je, mu niso več odgovorili: »V gozdu,« temveč popolnoma točno: »Pri Rivals-ovih.«

Zdravnik je stanoval ob robu gozda, toda na nasprotni strani Jelšovja, v mali enonadstropni, skoraj kmečki hišici. Od svojih sovrstnic se je razlikovala edino po gumbu in medenastih ploščici z napisom: »nočna služba«. Videti je bila stara, debele obkrožnice je imela in počrnjene zidove. Toda par modernih nedovršenih okensokladov je kazalo, da jo je nekoč nekdo hotel pomladiti, da pa je prišla nenavada nesreča in v sredi prekinila toleto stare, lišpa-joče se hiše. Tako na primer je nad vhodnimi

vrati čakalo cinkasto ogrodje, da bi dobilo stekleno streho in molelo svoje okrajke nad ljudi, ki so zvonili. Prav tako so začeli na majhnem, z drevjem poraščenem dvorišču graditi paviljo, pa so se ustavili že v pritičju; namesto oken in vrat so bile štiriočlate luknje.

»Nesreča« je te uboge ljudi zadela prav takrat, ko so popravljali in vsled neke praznovernosti, ki je ljudem, ki ljubijo, razumljiva, je vse delo prenehalo, se opustilo.

Osem let je od tega. In v teh osmih letih je vse ostalo, kot je bilo prej. Čeprav so se v okolici že vsi navadili gledati to nedograjenost, je kljub temu vse to bivališče imelo neko obupano lice, kot človek, ki mu je vseeno in ki odgovori na vse: »za koga naj bo to?«

Tudi prebivalci so bili podobni svojemu bivališču. Gospa Rivals je še po osmih letih zalovala za svojo hčerko in niti svetlo pokrivalo ni skalilo temne žalne obleke. Cecilijin otroški obraz je imel za svoja leta nenavaden težak in žalosten izraz. Stara služkinja, ki je služila pri teh dobrih ljudeh že nad trideset let, je nosila z njimi del njihove nesreče. Vsi ti so živeli v istem težkem vzdušju in v isti, v tihoto pogreznjeni žalosti.

Samo doktor je bil izven splošne potrtosti. Že po naravi je bil bolj lahkega, živahnega in veselega značaja. Poleg tega so ga razvedrila potovanja po svežem zraku, razne zanimivosti med potjo in kot zdravnik je često videl ljudi umirati.

Gospa Rivals je na obrazu male Cecilije videla poteze svoje hčerke in zato ji je vedno njena prisotnost le stalno obnavljala njeno žalost, nasprotno pa je bil doktor tem veselješi, čim bolj je mala doraščala, ker je videl v njej nadomestilo svoje izgubljene hčerke. Kadar je po celodnevem potovanju vstal od večerje in je imela njegova žena še opravke v kuhinji, sta ostala z otrokom sama in takrat se je razigril, bil je vesel in mladosten, pel na ves glas mor-

narske pesmi, toda utihnil, ko se je vrnila njegova žena in ga nemo, očitačo pogledala, kot bi mu hotela reči: »Spomni se!«, kot, da bi on bil nekaj kriv te velike nesreče, ki jih je zadela.

Ta rahel opomin je zadostoval, da je umolknil, žalosten in propaden. Tiho je obstal in se tiho igral z deklčinim ikodri.

Cecilijina otroška doba je bila v teh razmerah precej žalostna. Malo je hodila ven. Živela je na vrtu ali pa v veliki sobi, ki se je imenovala »lekarna« in je bila polna predalov in svečnjev rastlin in sušičih se korenin. Iz tega prostora so vodila vedno zaklenjena vrata v sobo lotiko objokovane mlade žene. V tej sobi so same igrice, šolske in nabožne stvari ter obleke spominjale na vse dobe njenega kratkega življenja. V omari so bile razvrščene knjige in obleke, na steni je visel spomin sv. obhajila. Pravcati muzej že orumenelih spominov, v katerega je mati vstopila vedno pobožno in skrbno. Na predmetih se je poznal zob časa, materine žalosti ni prizadel.

Mala Cecilija se je često zamišljena ustavila pred tem pragom, ki je bil neprestopen kot drobnica. Sploh je preve premišljevala. V šolo je nikdar niso poslali, kot da bi se bali, da bi prišla v stik z drugimi vaškimi otroci. Ta osamljenost ji je škodila. Njeno majhno telesce je mrla v dolgočasju. Manjkalo ji je tiste razigranosti v življenju, objestnih krikov in trmatega cepetanja, vsega tistega, kar imajo otroci med sabo, ko se ne bojijo, da bi se osramotili pred resnimi ljudmi.

»Razvedriti se mora...« je dejal gospod Rivals svoje ženi. »Mali d'Argenton je tako ljubeč, približno enake starosti in prav nič razposajen!«

»Dobro! Toda kdo so ti ljudje? Odkod so prišli? Nikdo jih ne pozna...« je odgovorila gospa Rivals vedno nezaupljivo.